

บทที่ 4

มาตรการทางกฎหมายและการวิเคราะห์ปัญหาในการปรับโครงสร้างหนี้ ตามพระราชกำหนดการบริหารสินทรัพย์ไทย

เนื่องจากประเทศไทยได้ประสบกับปัญหาเศรษฐกิจอย่างร้ายแรง จนเป็นผลทำให้ลูกหนี้ของสถาบันการเงินไม่สามารถชำระหนี้สินเชื่อที่มีกับสถาบันการเงินได้ ส่งผลให้สินเชื่อเหล่านี้กลายเป็นสินเชื่อที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้เป็นจำนวนมาก ซึ่งหากปล่อยให้ปัญหาดังกล่าวยังมีอยู่ต่อไป ฐานะของสถาบันการเงินที่เกี่ยวข้องจะเกิดปัญหาขึ้นอย่างรุนแรงและจะกระทบต่อการฟื้นตัวเศรษฐกิจของประเทศไทยต่อไปได้ จึงมีความจำเป็นที่จะต้องดำเนินการจัดตั้งการบริหารสินทรัพย์ไทย (บสท.) ขึ้น เพื่อให้เป็นหน่วยงานของรัฐที่จะทำหน้าที่แก้ไขปัญหาการค้างชำระหนี้ของลูกหนี้ของสถาบันการเงินของรัฐและเอกชนให้เป็นไปอย่างรวดเร็ว ด้วยการรับโอนสินทรัพย์ที่จัดเป็นสินทรัพย์ด้อยคุณภาพมาจากสถาบันการเงินและบริษัทบริหารสินทรัพย์เพื่อนำมาบริหารจัดการตามวิธีการที่กำหนดไว้ ทั้งนี้จะต้องพยายามให้ลูกหนี้ซึ่งรับโอนมาอยู่ในฐานะที่สามารถชำระหนี้ที่ค้างชำระได้ และให้ลูกหนี้สามารถดำเนินกิจการของตนต่อไปได้อย่างมีประสิทธิภาพและทำให้สินเชื่อที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้หมดสิ้นลงหรือเหลือน้อยที่สุด ในขณะที่เดียวกันก็ไม่ก่อให้เกิดความเสียหายแก่สถาบันการเงินจนไม่สามารถดำเนินกิจการต่อไปได้ อันจะเป็นการสร้างเสถียรภาพให้แก่เศรษฐกิจและระบบสถาบันการเงินโดยรวม ซึ่งหากการจัดตั้งการบริหารสินทรัพย์แห่งชาติเกิดความล่าช้า ความเสียหายทางเศรษฐกิจจะเพิ่มมากขึ้นจนกระทบต่อความมั่นคงในทางเศรษฐกิจของประเทศอย่างรุนแรง¹

การจัดตั้งการบริหารสินทรัพย์ไทยนั้นเป็นทางออกประการหนึ่งในการลดปัญหาหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ (NPLs) ระดับประเทศ โดยการรับโอนสินทรัพย์ด้อยคุณภาพจากสถาบันการเงินและธนาคารพาณิชย์ทั้งของรัฐและเอกชนแต่ละแห่งมาสู่การบริหารสินทรัพย์ไทยเพื่อบริหารจัดการหรือขายต่อเพื่อให้เกิดมูลค่าสูงสุด ทั้งนี้การจัดตั้งการบริหารสินทรัพย์ไทยขึ้นอยู่กับพื้นฐานของแนวคิดดังต่อไปนี้

¹ หมายเหตุแนบท้ายพระราชกำหนดการบริหารสินทรัพย์ไทย.

- 1) **เพื่อแก้ไขปัญหาหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้** อย่างเบ็ดเสร็จ เนื่องจากการบริหารสินทรัพย์ด้วยคุณภาพของบรรษัทบริหารสินทรัพย์ไทย เป็นการบริหารสินทรัพย์ขนาดใหญ่ โดยมีต้นทุนการดำเนินงานในระดับต่ำ มีรัฐเป็นเจ้าของเพียงรายเดียว จึงเป็นเรื่องง่ายในการดำเนินการจัดการ การบริหารงาน การประนอมหนี้ การปรับโครงสร้างหนี้ หรือการปรับโครงสร้างกิจการทำให้การแก้ปัญหา NPL สามารถดำเนินการได้รวดเร็วยิ่งขึ้น
- 2) **เพื่อให้ลูกหนี้ดำเนินธุรกิจต่อไปได้** เนื่องจากกฎหมายบรรษัทบริหารสินทรัพย์ไทย เป็นกฎหมายที่มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ธุรกิจและผู้ประกอบธุรกิจทั้งหลายสามารถฟื้นตัวได้ โดยมีได้มุ่งที่จะให้เปรียบแก่ฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดเป็นพิเศษ ไม่ว่าจะเป็นเจ้าหนี้ ลูกหนี้ หรือบุคคลภายนอกอื่นใดก็ตาม และมีได้มุ่งหวังจะกอบโกยผลประโยชน์จากการบริหารสินทรัพย์ด้วยคุณภาพ แต่มุ่งหวังให้ลูกหนี้สามารถแก้ไขปัญหาทางการเงินและสามารถประกอบธุรกิจต่อไปได้ตามปกติ
- 3) **เพื่อช่วยให้สถาบันการเงินแข็งแกร่งขึ้น** เนื่องจากการลดจำนวนหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ ออกจากระบบสถาบันการเงินเป็นการถาวร ช่วยลดภาระการสำรองและการเพิ่มทุน ซึ่งจะส่งผลให้สถาบันการเงินและธนาคารพาณิชย์สามารถบริหารงานให้มีผลประกอบการดีขึ้น มีฐานะเงินกองทุนที่แข็งแกร่ง รวมทั้งมีความพร้อมในการขยายสินเชื่อประเภทต่าง ๆ ได้
- 4) **เพื่อช่วยพัฒนาเศรษฐกิจและอุตสาหกรรม** เนื่องจากเมื่อสถาบันการเงินและธนาคารพาณิชย์หมดภาระในเรื่องหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้แล้วก็จะทำให้ปล่อยสินเชื่อเข้าไปสู่ภาคธุรกิจได้มากขึ้น ซึ่งจะส่งผลให้ธุรกิจสามารถฟื้นตัวอันจะเป็นการช่วยผลักดันให้เศรษฐกิจของประเทศเข้าสู่ภาวะปกติได้อย่างรวดเร็ว และเอื้อต่อการปรับโครงสร้างของอุตสาหกรรมและเศรษฐกิจของประเทศให้ฟื้นตัวอย่างมีประสิทธิภาพ

1. อำนาจหน้าที่ของบรรษัทบริหารสินทรัพย์ไทย (บสท.)

บรรษัทบริหารสินทรัพย์ไทยจัดตั้งขึ้นเพื่อมีหน้าที่บริหารสินทรัพย์ด้วยคุณภาพของสถาบันการเงินและบริษัทบริหารสินทรัพย์ ด้วยวิธีการปรับโครงสร้างหนี้และปรับโครงสร้างกิจการ โดยการรับโอนสินทรัพย์ด้วยคุณภาพของสถาบันการเงินและบริษัทบริหารสินทรัพย์ รวมทั้งสิทธิอื่นใดเหนือทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันการชำระหนี้สำหรับสินทรัพย์ด้วยคุณภาพนั้น หรือโดยการไ้มาตรการอื่น ๆ เพื่อประโยชน์แก่การฟื้นฟูเศรษฐกิจหรือความมั่นคงของประเทศ

1.1 ความหมายและวัตถุประสงค์ของบรรษัทบริหารสินทรัพย์ไทย

บรรษัทบริหารสินทรัพย์ไทยนั้นมีชื่อเรียกในนามภาษาอังกฤษว่า THAI ASSETS MANAGEMENT CORPORATION-TAMC) เป็นหน่วยงานของรัฐที่ไม่ใช่ส่วนราชการ หรือรัฐวิสาหกิจตามกฎหมายว่าด้วยวิธีการงบประมาณหรือกฎหมายอื่น มีฐานะเป็นนิติบุคคล และถูกก่อตั้งขึ้นมาโดยมีวัตถุประสงค์ในการบริหารสินทรัพย์ด้วยคุณภาพของสถาบันการเงินและบรรษัทบริหารสินทรัพย์เพื่อนำมาบริหารจัดการตามวิธีการที่กำหนดไว้ เพื่อช่วยให้ลูกหนี้ที่สุจริตที่อยู่ในสถานะที่สามารถดำเนินกิจการต่อไปได้ โดยการรับโอนสินทรัพย์ด้วยคุณภาพตลอดทั้งสิทธิอื่นใดเหนือทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันการชำระหนี้ รวมถึงสินทรัพย์ที่มีการฟ้องร้องคดีอยู่ในศาล โดยยังไม่ได้มีคำพิพากษา และเปิดโอกาสให้ลูกหนี้ของสถาบันการเงินหรือบรรษัทบริหารสินทรัพย์ร้องขอต่อคณะกรรมการได้ด้วย ซึ่งสินทรัพย์ด้วยคุณภาพที่โอนมาต้องเป็นสินทรัพย์ด้วยคุณภาพ ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2543 เท่านั้น²

พระราชกำหนดบรรษัทบริหารสินทรัพย์ไทย มาตรา 9 กำหนดให้ บสท. มีทุนประเดิมเป็นจำนวนหนึ่งพันล้านบาท โดยแบ่งเป็นหุ้นสามัญจำนวนหนึ่งร้อยล้านหุ้น มีมูลค่าหุ้นละ 10 บาท และหุ้นดังกล่าวถือโดยกองทุนฟื้นฟูและพัฒนาาระบบสถาบันการเงินทั้งหมด และมาตรา 10 กำหนดให้การเพิ่มทุนของ บสท. ให้กระทำโดยการออกหุ้นใหม่ และต้องได้รับอนุมัติจากคณะรัฐมนตรีก่อน นอกจากนี้ บสท. อาจเสนอขายหุ้นเพิ่มทุนให้แก่ประชาชนหรือบุคคลใด ๆ ก็ได้ ตามวิธีการและเงื่อนไขที่ บสท. กำหนด โดยไม่ต้องปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์

1.2 ปรัชญาและแนวทางการบริหารสินทรัพย์ด้วยคุณภาพของ บสท.

ปรัชญาการบริหารสินทรัพย์ด้วยคุณภาพของ บสท. คือมุ่งที่จะแก้ปัญหาลูกหนี้ที่สุจริตและมีศักยภาพให้อยู่ในสถานะที่สามารถดำเนินกิจการต่อไปได้ รวมทั้งแก้ไขปัญหาสินทรัพย์ด้วยคุณภาพของสถาบันการเงิน ทั้งนี้ การดำเนินการดังกล่าวต้องก่อให้เกิดความเสียหายแก่ภาครัฐ และผู้เสียหายน้อยที่สุด

แนวการบริหารจัดการสินทรัพย์ด้วยคุณภาพของ บสท. สอดรับกับปรัชญาดังกล่าวข้างต้น กล่าวคือ บสท. จะพิจารณาศักยภาพและความสุจริตจริงใจของลูกหนี้เป็นหลัก โดยจะดำเนินการปรับโครงสร้างหนี้ หรือปรับโครงสร้างกิจการให้แก่ลูกหนี้ที่มีศักยภาพที่จะ

² พระราชกำหนดบรรษัทบริหารสินทรัพย์ไทย, มาตรา 5 และมาตรา 7.

ดำเนินการกิจการต่อไปได้ เนื่องจาก บสท. ตระหนักดีว่าการเจรจาเกี่ยวกับลูกหนี้ที่น่าจะเป็นกระบวนการนำไปสู่การฟื้นฟูธุรกิจของลูกหนี้ดีกว่าการฟ้องร้องบังคับคดีกับลูกหนี้ในศาล แต่หาก บสท. พิจารณาเห็นว่าลูกหนี้ไม่มีศักยภาพที่จะดำเนินธุรกิจต่อไปได้ บสท. มีความจำเป็นต้องดำเนินการบังคับจำหน่าย บังคับจำหน่าย และจำหน่ายทรัพย์สินหลักประกัน ซึ่งจะเป็นมาตรการสุดท้ายที่ บสท. จะได้นำมาใช้

1.3 อำนาจของ บสท.

บสท. มีอำนาจในการกระทำการต่าง ๆ ภายในขอบวัตถุประสงค์และมีอำนาจดังต่อไปนี้³

- 1) ถือกรรมสิทธิ์หรือมีสิทธิครอบครองหรือมีทรัพย์สินต่าง ๆ สร้าง ซื้อ จัดหา ขาย จำหน่าย เช่า ให้เช่า เช่าซื้อ ให้เช่าซื้อ ยืม ให้ยืม รับจำหน่าย แลกเปลี่ยน โอน รับโอน หรือดำเนินการใด ๆ เกี่ยวกับทรัพย์สินทั้งในและนอกราชอาณาจักร ตลอดจนรับเงินหรือทรัพย์สินที่มีผู้มอบให้
- 2) จัดตั้งบริษัทจำกัด หรือบริษัทมหาชนจำกัดเพื่อประกอบธุรกิจใด ๆ อันเกี่ยวกับลูกหนี้ซึ่งรับโอนมา ทั้งนี้ เพื่อประโยชน์ในการบริหารสินทรัพย์ด้วยคุณภาพ
- 3) เข้าร่วมกิจการกับบุคคลอื่น หรือถือหุ้นในบริษัทจำกัด หรือบริษัทมหาชนจำกัด หรือนิติบุคคลอื่น ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่คณะกรรมการบริหารสินทรัพย์ไทยกำหนด
- 4) กำประกันสินเชื่อแก่ลูกหนี้ซึ่งรับโอนมา หรือรับรอง รับอาวัล หรือสอดเข้าแก้หน้าในตัวเงิน
- 5) กู้หรือยืมเงิน
- 6) ออกหุ้นกู้ ตัวเงิน หรือตราสารหนี้
- 7) ให้กู้ยืมเงินแก่ลูกหนี้ซึ่งรับโอนมา
- 8) ลงทุนในพันธบัตร หรือตราสารของรัฐบาล หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ หรือในหน่วยลงทุนในกองทุนรวมที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายว่าด้วยหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์
- 9) ซื้อ ซื้อมรดก หรือรับช่วงซื้อลดตราสารแห่งหนี้ หรือรับโอนสิทธิเรียกร้อง

³ พระราชกำหนดการบริหารสินทรัพย์ไทย พ.ศ.2544, มาตรา 8.

10) กระทบการอื่นใดบรรดาที่เกี่ยวกับหรือเกี่ยวเนื่องในการจัดการให้สำเร็จตาม วัตถุประสงค์ของ บสท.⁴

นอกจากอำนาจของ บสท. ดังที่ได้กล่าวมาข้างต้นแล้ว บสท. คณะกรรมการ และคณะกรรมการบริหารยังได้รับความคุ้มครองพิเศษ ไม่ต้องถูกบังคับด้วยกฎหมายศาลปกครอง อีกด้วย ดังที่มาตรา 11 ได้บัญญัติไว้ว่า ไม่ให้นำกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งศาลปกครอง และวิธีการ พิจารณาคดีปกครองมาใช้บังคับในกรณีดังต่อไปนี้

(1) การดำเนินการเกี่ยวกับการบริหารสินทรัพย์ด้อยคุณภาพของ บสท. ตาม พระราชกำหนดฉบับนี้

(2) การออกระเบียบข้อบังคับ คำสั่ง คำวินิจฉัย การอนุญาต และการกระทำ อื่นใดของคณะกรรมการ บสท. และคณะกรรมการบริหาร อันเกี่ยวกับการบริหารสินทรัพย์ด้อย คุณภาพ ตามพระราชกำหนดฉบับนี้⁵

เหตุผลที่กฎหมายให้ความคุ้มครอง บสท. และคณะกรรมการดังกล่าวก็เนื่องจาก พระราชกำหนดฉบับนี้ได้ให้อำนาจแก่ บสท. ในการบริหารสินทรัพย์ด้อยคุณภาพ และการออก ระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ ซึ่งเป็นอำนาจที่กว้างขวาง และมีอำนาจพิเศษบางประการในการจัดการ เกี่ยวกับสินทรัพย์ด้อยคุณภาพ โดยไม่ต้องอาศัยอำนาจศาล ดังนั้น จึงจำเป็นต้องออกกฎหมายให้ ความคุ้มครองแก่ บสท. และคณะกรรมการดังกล่าวไม่ต้องถูกกล่าวหาฟ้องร้องเป็นคดีต่อศาล ปกครอง อย่างไรก็ตามกฎหมายไม่ห้ามผู้ที่ได้รับความเสียหายฟ้องคณะกรรมการหรือเจ้าหน้าที่ของ บสท. เป็นคดีแพ่งหรือคดีอาญาต่อศาลยุติธรรมเกี่ยวกับเรื่องละเมิดทางแพ่ง หรือการกระทำความผิด ทางอาญาอื่น ๆ อีกประการหนึ่ง

เนื่องจาก บสท. ไม่มีฐานะเป็นส่วนราชการ ไม่มีฐานะเป็นรัฐวิสาหกิจ แต่มีฐานะ เป็นหน่วยงานของรัฐ ดังนั้น บสท. จึงไม่อยู่ภายใต้กฎหมายส่วนราชการและไม่อยู่ภายใต้กฎหมาย รัฐวิสาหกิจ แต่อยู่ภายใต้กฎหมายหน่วยงานของรัฐเช่นเดียวกับมหาวิทยาลัยของรัฐ เมื่อ บสท. เป็น หน่วยงานของรัฐ ความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่หรือพนักงานของ บสท. จึงต้องเป็นไปตาม พ.ร.บ. ความ รับผิดชอบละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ.2539 มาตรา 5 และ 6 ซึ่งหมายความว่าหากเจ้าหน้าที่ของ บสท. ได้กระทำละเมิดเป็นเหตุให้ผู้อื่นได้รับความเสียหาย หากเป็นการกระทำในการปฏิบัติหน้าที่ ผู้เสียหายต้องฟ้อง บสท. โดยตรงจะฟ้องเจ้าหน้าที่ผู้นั้นมิได้ และเนื่องจาก บสท. มิได้ถูกกำหนดให้ สังกัดหน่วยงานของรัฐแห่งใด จึงให้ถือว่ากระทรวงการคลังเป็นหน่วยงานที่ต้องรับผิดชอบ

⁴ พระราชกำหนดบรรษัทบริหารสินทรัพย์ไทย พ.ศ.2544, มาตรา 8.

⁵ พระราชกำหนดบรรษัทบริหารสินทรัพย์ไทย พ.ศ.2544, มาตรา 11.

กล่าวคือผู้เสียหายต้องฟ้องกระทรวงการคลังให้รับผิดชอบ⁶ ทั้งนี้ เมื่อ บสท.เป็นหน่วยงานของรัฐ ดังนั้นผู้ดำรงตำแหน่งต่าง ๆ ตลอดจนเจ้าหน้าที่ของ บสท.จึงต้องอยู่ภายใต้ของกฎหมายตาม พรบ.ว่าด้วยความผิดของพนักงานในองค์การหรือหน่วยงานของรัฐ พ.ศ.2520 ด้วย⁷

1.4 หน้าที่และภารกิจที่สำคัญของ บสท.

บริษัทบริหารสินทรัพย์ไทย (บสท.) ก่อตั้งขึ้นโดยยึดมั่นในภารกิจสำคัญ ดังนี้

- 1) บริหารจัดการสินทรัพย์ด้วยคุณภาพด้วยความรวดเร็ว โปร่งใส และมีประสิทธิภาพ
- 2) บริหารจัดการสินทรัพย์ด้วยคุณภาพให้สามารถฟื้นฟูกิจการของลูกค้าหนี้ และช่วยให้ลูกค้าหนี้สามารถดำเนินธุรกิจได้อย่างต่อเนื่อง
- 3) บริหารจัดการสินทรัพย์ด้วยคุณภาพด้วยความเท่าเทียม และมีความยุติธรรมต่อทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง
- 4) บริหารจัดการสินทรัพย์ด้วยคุณภาพให้ภาระและความสูญเสียที่จะเกิดขึ้นมีผลกระทบต่อภาครัฐ และประชาชนผู้เสียภาษีให้น้อยที่สุด
- 5) บริหารจัดการสินทรัพย์ด้วยคุณภาพให้นำมาซึ่งมูลค่าเพิ่มและมีผลตอบแทนในอัตราสูงสุดต่อประเทศชาติ และส่วนรวม

1.5 โครงสร้างองค์กร คณะกรรมการ และการบริหารของ บสท.

ตามพระราชกำหนดบริษัทบริหารสินทรัพย์ไทย พ.ศ.2544 โครงสร้างหลักของ บสท. ประกอบด้วยคณะกรรมการ บสท. คณะกรรมการบริหาร และกรรมการผู้จัดการ รวมทั้งพนักงานและลูกจ้าง ทั้งนี้ โครงสร้างของ บสท. มีกลไกการตรวจสอบและถ่วงดุลอำนาจ (Checks and Balances) มีการแบ่งอำนาจหน้าที่ระหว่างคณะกรรมการ บสท. คณะกรรมการบริหาร และฝ่ายจัดการอย่างชัดเจน ทั้งด้านโครงสร้างและการปฏิบัติงาน ดังนี้

⁶ มานิต วิทยาเต็ม. (2544). คำอธิบายกฎหมายบริษัทบริหารสินทรัพย์ไทย. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์อักษร, หน้า 7.

⁷ มานิต วิทยาเต็ม. เรื่องเดียวกัน, หน้า 10.

1.5.1 โครงสร้างองค์กรของ บสท. แบ่งเป็น 3 ระดับ คือ

1.5.1.1 ระดับนโยบายจะมีคณะกรรมการกลาง (Supervisory Board) ซึ่งได้รับแต่งตั้งจากคณะรัฐมนตรี ทำหน้าที่กำหนดนโยบายโดยรวม

1.5.1.2 ระดับการบริหารจัดการจะมีคณะกรรมการบริหารและกรรมการผู้จัดการกำหนดกลยุทธ์ในการบริหารงาน

1.5.1.3 ระดับปฏิบัติการประกอบด้วยคณะกรรมการจัดการและหน่วยงานบริหารสินทรัพย์ ทำหน้าที่บริหารหนี้ที่ได้รับโอนมา

เนื่องจาก บสท.เป็นนิติบุคคลตามกฎหมาย ซึ่งจัดตั้งขึ้นตามพระราชกำหนด บริษัทบริหารสินทรัพย์ไทย พ.ศ.2544 ดังนั้น คณะกรรมการของ บสท.จึงต้องตั้งขึ้นตามบทบัญญัติของกฎหมายนี้เช่นเดียวกัน ซึ่งโครงสร้างของ บสท. สามารถแยกพิจารณาได้ 3 ส่วน ดังนี้

- 1) คณะกรรมการของ บสท.
- 2) คณะกรรมการบริหาร
- 3) กรรมการผู้จัดการ

1.5.2 คณะกรรมการ บสท.

กฎหมายกำหนดให้มีคณะกรรมการคณะหนึ่งเรียกว่า “คณะกรรมการบริษัทบริหารสินทรัพย์ไทย” ประกอบด้วยประธานกรรมการหนึ่งคน และกรรมการอื่นอีกจำนวนไม่เกินสิบเอ็ดคน ซึ่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังเป็นผู้แต่งตั้งโดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี โดยในจำนวนนี้ต้องแต่งตั้งจากผู้แทนของสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทยหนึ่งคน สภาหอการค้าแห่งประเทศไทยหนึ่งคน และสมาคมธนาคารไทยหนึ่งคน โดยมีประธานกรรมการบริหารเป็นกรรมการโดยตำแหน่ง⁸

จากหลักกฎหมายดังกล่าวจะเห็นได้ว่ารัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังเป็นผู้แต่งตั้งประธานกรรมการหนึ่งคน และกรรมการอื่นอีกจำนวนไม่เกินสิบเอ็ดคน โดยต้องขอความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี ซึ่งในจำนวนนี้จะต้องแต่งตั้งจากผู้แทนภาคเอกชน 3 คน ได้แก่ ตัวแทนจากสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย 1 คน สภาหอการค้าแห่งประเทศไทย 1 คน และสมาคมธนาคารไทย 1 คน ซึ่งคณะกรรมการของ บสท.ตามมาตรานี้ถือว่าอยู่ในโครงสร้างขององค์กรในระดับนโยบาย

⁸ พระราชกำหนดบริษัทบริหารสินทรัพย์ไทย พ.ศ.2544, มาตรา 12.

ในคณะกรรมการ บสท. มีกรรมการอิสระจำนวน 5 คน ซึ่งเป็นกรรมการที่ไม่มีหน้าที่จัดการในองค์กรที่ตนเป็นกรรมการหรือองค์กรย่อยขององค์กรที่ตนเป็นกรรมการ เป็นอิสระจากฝ่ายจัดการและผู้ถือหุ้นที่มีอำนาจควบคุม รวมทั้งเป็นผู้ซึ่งไม่มีความสัมพันธ์ทางธุรกิจ และไม่ได้เป็นผู้แทนหรือตัวแทนของบุคคลดังกล่าว และอื่นๆ กับองค์กรที่ตนเป็นกรรมการซึ่งสามารถมีอิทธิพลต่อการแสดงความคิดเห็นที่เป็นอิสระ⁹

อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ บสท. (มาตรา 18)

คณะกรรมการมีอำนาจหน้าที่วางนโยบายและกำกับดูแลโดยทั่วไปซึ่งกิจการของ บสท. ภายในขอบวัตถุประสงค์ตามมาตรา 7 แห่ง พรก.บรรษัทบริหารสินทรัพย์ไทย พ.ศ.2544 อำนาจหน้าที่เช่นว่านี้ให้รวมถึง

- (1) กำหนดข้อบังคับเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคล เงินตอบแทน และค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ของ บสท.
- (2) กำหนดข้อบังคับเกี่ยวกับการจัดซื้อจัดจ้าง การเงิน ทรัพย์สิน และการบัญชี รวมทั้งการตรวจสอบและสอบบัญชีภายในของ บสท.
- (3) กำหนดข้อบังคับเกี่ยวกับการบริหารงานและการดำเนินกิจการของ บสท.
- (4) กำหนดหลักเกณฑ์และเงื่อนไขในการเข้าร่วมกิจการกับบุคคลอื่นหรือถือหุ้นในบริษัทจำกัด บริษัทมหาชนจำกัด หรือนิติบุคคลอื่น
- (5) กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ เงื่อนไข และกระบวนการในการบริหารสินทรัพย์ ค้ำประกัน
- (6) กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการรับรู้และคำนวณผลกำไรหรือผลขาดทุนของการบริหารสินทรัพย์ค้ำประกันของ บสท.
- (7) พิจารณาให้ความเห็นชอบงบประมาณของ บสท.
- (8) แต่งตั้งที่ปรึกษา คณะที่ปรึกษาหรืออนุกรรมการ เพื่อดำเนินการใด ๆ แทนคณะกรรมการ
- (9) ออกข้อบังคับ หรือหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขเรื่องอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องหรือเกี่ยวเนื่องกับการบริหารงานหรือดำเนินกิจการของ บสท.¹⁰

จะเห็นได้ว่าคณะกรรมการ บสท. มีอำนาจหน้าที่วางนโยบายและกำกับดูแลโดยทั่วไปซึ่งกิจการของ บสท. ภายในขอบวัตถุประสงค์ รวมถึงกำหนดข้อบังคับ หรือหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขในเรื่องต่าง ๆ นอกจากนี้ยังมีอำนาจพิจารณาให้ความเห็นชอบกับงบประมาณ

⁹ รายงานประจำปี 2549 บรรษัทบริหารสินทรัพย์ไทย, หน้า 7.

¹⁰ พระราชกำหนดบรรษัทบริหารสินทรัพย์ไทย พ.ศ.2544, มาตรา 18.

ของ บสท. และแต่งตั้งที่ปรึกษา คณะที่ปรึกษา หรืออนุกรรมการด้วย อย่างไรก็ตามอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการส่วนใหญ่ เป็นเรื่องการออกข้อบังคับ หรือหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไข สำหรับอำนาจในการพิจารณาให้ความเห็นชอบมีเพียงเรื่องเดียวคือ งบประมาณของ บสท.

สำหรับความรับผิดชอบของประธานกรรมการและกรรมการนั้น มาตรา 28 กำหนดไว้ว่าประธานกรรมการและกรรมการไม่ต้องรับผิดชอบในการกระทำของตนเมื่อได้ใช้ความระมัดระวังตามวิสัยของผู้ประกอบวิชาชีพดังกล่าวแล้ว เว้นแต่เป็นกรณีฝ่าฝืนกฎหมาย ทุจริต หรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง ตัวอย่างเช่น คณะกรรมการได้กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ เงื่อนไขและกระบวนการในการบริหารสินทรัพย์ด้วยคุณภาพแล้ว แม้ปรากฏว่ากรรมการผู้จัดการบริหารแล้วขาดทุน ประธานกรรมการและกรรมการก็ไม่ต้องรับผิดชอบ

1.5.3 คณะกรรมการบริหาร

มาตรา 19 กำหนดให้คณะกรรมการแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารคณะหนึ่ง ประกอบด้วยประธานกรรมการบริหาร และกรรมการอื่นอีกไม่เกินสามคน และให้กรรมการผู้จัดการเป็นกรรมการบริหาร โดยตำแหน่ง ซึ่งในการดำเนินการแต่งตั้งคณะกรรมการบริหาร กฎหมายให้กระทรวงการคลังเสนอชื่อผู้สมควรได้รับการแต่งตั้งสองคน ธนาคารแห่งประเทศไทย กองทุนฟื้นฟู สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย และสภาหอการค้าแห่งประเทศไทยเสนอชื่อหน่วยงานละหนึ่งคน และสถาบันการเงินเอกชนร่วมกันเสนอชื่อสองคน ผู้ได้รับการเสนอชื่อต้องไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา 13 ด้วย

การแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารนั้น กฎหมายเปิดโอกาสให้ทั้งภาครัฐและเอกชนเสนอรายชื่อผู้สมควรได้รับการแต่งตั้ง โดยเฉพาะหน่วยงานภาครัฐได้กระจายสัดส่วนออกไป ไม่ว่าจะเป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบโดยตรงหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ซึ่งจะทำให้ได้บุคคลที่เหมาะสมจากหลากหลายหน่วยงาน

อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการบริหาร (มาตรา 22)

คณะกรรมการบริหารมีอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบในการดำเนินการเกี่ยวกับการบริหารสินทรัพย์ด้วยคุณภาพ ตลอดจนกำหนดกรอบ และวิธีการในการบริหารงานตามนโยบายของคณะกรรมการในเรื่องต่าง ๆ ดังต่อไปนี้¹¹

(1) อนุมัติหรือวินิจฉัยสั่งการในการดำเนินการปรับโครงสร้างหนี้ และการปรับโครงสร้างกิจการของลูกหนี้ การจำหน่ายทรัพย์สินที่เป็นหลักประกัน การชำระบัญชีของลูกหนี้ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่คณะกรรมการกำหนด

¹¹ รายงานประจำปี 2549 บริษัทบริหารสินทรัพย์ไทย, หน้า 9.

(2) ติดตาม และประเมินผลการบริหารสินทรัพย์ด้วยคุณภาพและการดำเนินงานทั่วไป เพื่อให้สอดคล้องกับนโยบาย กรอบและวิธีการที่วางไว้

(3) แต่งตั้งที่ปรึกษา คณะที่ปรึกษาหรืออนุกรรมการ เพื่อปฏิบัติการใด ๆ แทน

คณะกรรมการบริหาร

(4) อนุมัติการแต่งตั้งพนักงานระดับบริหาร

(5) ว่าจ้างบุคคลอื่นเพื่อดำเนินการในการบริหารสินทรัพย์ด้วยคุณภาพ

(6) จัดให้มีระบบข้อมูลและจัดหาข้อมูลที่เป็นให้ผู้ที่เกี่ยวข้อง

(7) จัดหาซึ่งแหล่งเงินทุนและพันธมิตรร่วมทุน เพื่อประโยชน์ในการปรับ

โครงสร้างกิจการของลูกหนี้

(8) รายงานผลการดำเนินงานในการบริหารสินทรัพย์ด้วยคุณภาพต่อคณะกรรมการทศรอบสามเดือน

(9) รับผิดชอบและดำเนินการต่าง ๆ ตามที่ได้รับมอบหมายจากคณะกรรมการ

คณะกรรมการบริหารมีอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบในการดำเนินการเกี่ยวกับการบริหารสินทรัพย์ด้วยคุณภาพ ตลอดจนกำหนดกรอบและวิธีในการบริหารงานตามนโยบายของคณะกรรมการในเรื่องต่าง ๆ ซึ่งเรื่องที่น่าจะสำคัญที่สุดได้แก่การอนุมัติหรือวินิจฉัยสั่งการในการดำเนินการปรับโครงสร้างหนี้ และการปรับโครงสร้างกิจการของลูกหนี้ การจำหน่ายทรัพย์สินที่เป็นหลักประกัน การชำระหนี้ของลูกหนี้ และเมื่อพิจารณาจากอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการบริหารแล้วเห็นได้ว่าคณะกรรมการบริหารอยู่ในโครงสร้างขององค์กรในระดับการบริหารจัดการ

1.5.4 กรรมการผู้จัดการ

กฎหมายกำหนดให้คณะกรรมการดำเนินการคัดเลือกผู้ซึ่งมีความรู้ความชำนาญในกิจการของ บสท. เพื่อแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งกรรมการผู้จัดการ ซึ่งผู้ที่จะเป็นกรรมการผู้จัดการมีข้อห้ามมากมาย โดยเฉพาะไม่ให้เป็นพนักงาน ลูกจ้าง หรือกรรมการของสถาบันการเงินหรือบริษัทบริหารสินทรัพย์ที่โอนสินทรัพย์ด้วยคุณภาพให้แก่ บสท. และยังคงไม่เป็นข้าราชการ พนักงานรัฐวิสาหกิจ กรรมการพนักงานหรือลูกจ้างของบุคคลใด¹² จึงอาจสรุปได้ว่าผู้ที่จะเป็นกรรมการผู้จัดการจะเป็นพนักงาน ลูกจ้าง หรือกรรมการของบุคคลใดไม่ได้ทั้งนั้น ไม่ว่าจะเป็นอย่าง

¹² พระราชกำหนดบรรษัทบริหารสินทรัพย์ไทย พ.ศ.2544, มาตรา 21.

เอกชนหรือรัฐก็ตาม ทั้งนี้ เพื่อต้องการให้กรรมการผู้จัดการสามารถปฏิบัติงานได้อย่างเต็มเวลา ให้แก่ บสท.

อำนาจหน้าที่ของกรรมการผู้จัดการ (มาตรา 23)

ตำแหน่งกรรมการผู้จัดการเป็นตำแหน่งที่มีความสำคัญมาก เนื่องจากเป็นตำแหน่งซึ่งมีอำนาจหน้าที่ในการบริหารกิจการของ บสท. โดยตรง โดยจะต้องรับผิดชอบในการบริหารงานและมีอำนาจหน้าที่รวมทั้งความรับผิดชอบตามที่กำหนดในระเบียบหรือข้อบังคับของคณะกรรมการ รวมถึงปฏิบัติการอื่นใดตามที่ได้รับมอบหมายจากคณะกรรมการหรือคณะกรรมการบริหาร

จากหลักกฎหมายในมาตรา 23 กฎหมายกำหนดอำนาจหน้าที่ของกรรมการผู้จัดการไว้อย่างกว้างๆ ในด้านการบริหารงานของ บสท. ซึ่งเปิดช่องให้คณะกรรมการเป็นผู้กำหนดรายละเอียดโดยออกเป็นระเบียบหรือข้อบังคับของคณะกรรมการ และให้ปฏิบัติการอื่นใดตามที่ได้รับมอบหมายจากคณะกรรมการหรือคณะกรรมการบริหาร

นอกจากอำนาจหน้าที่ดังกล่าวแล้ว กรรมการผู้จัดการมีหน้าที่ในการเป็นผู้บังคับบัญชาของพนักงานและลูกจ้างของ บสท. และมีอำนาจบรรจุ แต่งตั้ง ถอดถอน เลื่อนขั้นเงินเดือน ตัดเงินเดือน หรือลดเงินเดือน ตลอดจนลงโทษทางวินัยแก่พนักงานและลูกจ้าง ทั้งนี้ ภายใต้ข้อบังคับที่คณะกรรมการบริหารกำหนดไว้¹³ นอกจากนี้ กรรมการผู้จัดการยังเป็นผู้แทนและมีอำนาจกระทำการแทน บสท. เกี่ยวกับกิจการของ บสท. ที่เกี่ยวข้องกับบุคคลภายนอก และมีอำนาจมอบหมายให้พนักงานหรือลูกจ้างของ บสท. กระทำกิจการเป็นการทั่วไป หรือเฉพาะอย่างแทนตนก็ได้ แต่ต้องเป็นไปตามข้อบังคับที่คณะกรรมการกำหนด ซึ่งเมื่อพิจารณาจากอำนาจหน้าที่ของกรรมการผู้จัดการแล้วจะเห็นได้ว่ากรรมการผู้จัดการอยู่ในโครงสร้างองค์กรในระดับปฏิบัติการ

1.6 คณะอนุกรรมการบริหารสินทรัพย์ด้วยคุณภาพ

14

ในการดำเนินการเกี่ยวกับการบริหารสินทรัพย์ด้วยคุณภาพ ซึ่งเป็นอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบของคณะกรรมการบริหาร โดยกำหนดกรอบและวิธีการในการบริหารงานตามนโยบายของคณะกรรมการ บสท. นั้น คณะกรรมการบริหารได้แต่งตั้งคณะอนุกรรมการบริหารสินทรัพย์ด้วยคุณภาพ 2 คณะ เพื่อทำหน้าที่แทนในส่วนที่เกี่ยวกับการดำเนินการบริหารสินทรัพย์ด้วยคุณภาพให้เป็นไปได้โดยรวดเร็ว ดังนี้

¹³ พระราชกำหนดบรรษัทบริหารสินทรัพย์ไทย พ.ศ.2544, มาตรา 24.

¹⁴ รายงานประจำปี 2549 บรรษัทบริหารสินทรัพย์ไทย, หน้า 13.

- 1) คณะอนุกรรมการบริหารสินทรัพย์ด้อยคุณภาพ ระดับที่ 1 ประกอบด้วย
1. นายรัชชัย ยงกิตติกุล ประธานอนุกรรมการ คนที่ 1
 2. นายวิรัช กฤตผล ประธานอนุกรรมการ คนที่ 2
 3. นายสมเจตน์ หมู่ศิริเลิศ อนุกรรมการ
 4. นายกฤษฎา จินะวิจารณ์ อนุกรรมการ
 5. นายธรรมพ์ ซาลีจันทร์ อนุกรรมการ

โดยคณะอนุกรรมการบริหารสินทรัพย์ด้อยคุณภาพ ระดับที่ 1 มีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

- (1) อนุมัติหรือวินิจฉัยสั่งการในการดำเนินการปรับโครงสร้างหนี้ และปรับโครงสร้างกิจการของลูกค้า การจำหน่ายทรัพย์สินที่เป็นหลักประกัน การชำระบัญชีของลูกค้า สำหรับสินทรัพย์ด้อยคุณภาพที่มูลหนี้เกินกว่า 20 ล้านบาท แต่ไม่เกิน 200 ล้านบาท
- (2) ปฏิบัติงานอื่นตามที่คณะกรรมการบริหารมอบหมาย

- 2) คณะอนุกรรมการบริหารสินทรัพย์ด้อยคุณภาพ ระดับที่ 2 ประกอบด้วย
1. นายสมเจตน์ หมู่ศิริเลิศ ประธานอนุกรรมการ
 2. นายกฤษฎา จินะวิจารณ์ อนุกรรมการ
 3. นายธรรมพ์ ซาลีจันทร์ อนุกรรมการ
 4. นายเชาวรัตน์ เชาวน์ชวานิด อนุกรรมการ
 5. นายวิชิต ชุมชัยเวทย์ อนุกรรมการ

โดยให้คณะอนุกรรมการบริหารสินทรัพย์ด้อยคุณภาพ ระดับที่ 2 มีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

- (1) อนุมัติหรือวินิจฉัยสั่งการในการดำเนินการปรับโครงสร้างหนี้ และปรับโครงสร้างกิจการของลูกค้า การจำหน่ายทรัพย์สินที่เป็นหลักประกัน การชำระบัญชีของลูกค้า สำหรับสินทรัพย์ด้อยคุณภาพที่มูลหนี้ไม่เกิน 20 ล้านบาท
- (2) ปฏิบัติงานอื่นตามที่คณะกรรมการบริหารมอบหมาย

ทั้งนี้ ในการอนุมัติหรือวินิจฉัยสั่งการในการดำเนินการปรับโครงสร้างหนี้ และปรับโครงสร้างกิจการของคณะอนุกรรมการฯ ทั้ง 2 ระดับข้างต้นจะต้องไม่ทำให้ บสท. ได้รับชำระหนี้ต่ำกว่าราคาของสินทรัพย์ด้อยคุณภาพที่ บสท. รับโอนมา และต้องคำนึงถึงราคาของทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันด้วย

2. หลักเกณฑ์ในการปรับโครงสร้างหนี้ของบรรษัทบริหารสินทรัพย์ไทย

ก่อนที่ บสท. จะได้ดำเนินการบริหารสินทรัพย์ด้อยคุณภาพ ขั้นตอนที่สำคัญประการแรก คือการรับโอนสินทรัพย์ด้อยคุณภาพจากสถาบันการเงินหรือบรรษัทบริหารสินทรัพย์มายัง บสท. ซึ่งถือเป็นจุดเริ่มแรกของการบริหารสินทรัพย์ด้อยคุณภาพ เพราะเป็นหลักเกณฑ์ที่ บสท. จะต้องนำมาพิจารณาว่าลูกหนี้รายใดที่ บสท.สมควรจะรับโอนมาเพื่อปรับ โครงสร้างหนี้ต่อไปหรือไม่ อย่างไร และสินทรัพย์ด้อยคุณภาพที่ บสท. จะรับ โอนมานั้นจะต้องเป็นสินทรัพย์ตามประเภทที่ กฎหมายกำหนดไว้ด้วย

2.1 ความหมายของสินทรัพย์ด้อยคุณภาพ (Non-Performing Assets)

มาตรา 3 แห่งพระราชกำหนดบรรษัทบริหารสินทรัพย์ไทย พ.ศ.2544 ได้ให้นิยามของคำว่า “สินทรัพย์ด้อยคุณภาพ” ไว้ว่าเป็นสินทรัพย์ที่มีลักษณะเป็นสินทรัพย์ไม่มีราคาหรือเรียกคืนไม่ได้ หรือเป็นสินทรัพย์ที่สงสัยว่าจะไม่มีราคาหรือเรียกคืนไม่ได้ ตามประกาศของธนาคารแห่งประเทศไทยที่ออกโดยอาศัยอำนาจตามกฎหมายว่าด้วยการธนาคารพาณิชย์ และกฎหมายว่าด้วยการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจฟองซิเอร์

2.2 การโอนสินทรัพย์ด้อยคุณภาพของ บสท.

สินทรัพย์ด้อยคุณภาพที่ บสท. รับโอนได้แก่ลูกหนี้ที่เป็นสินทรัพย์ด้อยคุณภาพของธนาคารพาณิชย์ บริษัทเงินทุน บริษัทเงินทุนหลักทรัพย์ บริษัทเครดิตฟองซิเอร์ และบริษัทบริหารสินทรัพย์ ซึ่งสินทรัพย์ด้อยคุณภาพดังกล่าวเป็นสินทรัพย์ ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2543 ภายใต้งบโอนใจ ดังนี้

2.2.1 การรับโอนสินทรัพย์ด้อยคุณภาพของ บสท.

สินทรัพย์ที่ บสท. สามารถรับโอนได้แบ่งออกเป็น 2 กลุ่มใหญ่ ดังต่อไปนี้

กลุ่มที่ 1 : สินทรัพย์ด้อยคุณภาพทั้งหมด ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2543 ของสถาบันการเงิน หรือบรรษัทบริหารสินทรัพย์ที่มีกองทุนฟื้นฟู หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ แห่งใด

แห่งหนึ่งหรือรวมกัน ถือหุ้นเกินร้อยละ 50 ของทุนจดทะเบียนที่ชำระแล้วเป็นผู้โอน โดยพระราชกำหนดการบริหารสินทรัพย์ไทย มาตรา 30 ได้กำหนดประเภทสินทรัพย์ด้อยคุณภาพไว้ดังนี้¹⁵

- 1) สินทรัพย์จัดชั้นสูญ (หนี้ที่ไม่มีทางจะได้รับชำระหนี้)
- 2) สินทรัพย์จัดชั้นสงสัยจะสูญ (หนี้ค้างชำระเกินกว่า 12 เดือน นับแต่วันที่ครบกำหนดชำระ)

- 3) สินทรัพย์จัดชั้นสงสัย (หนี้ที่ค้างชำระเกิน 6 เดือน)

- 4) สินทรัพย์จัดชั้นต่ำกว่ามาตรฐาน (หนี้ที่ค้างชำระเกินกว่า 3 เดือน)

สินทรัพย์ด้อยคุณภาพดังกล่าวข้างต้นให้รวมถึงสินทรัพย์ที่มีการฟ้องคดีอยู่ในศาล

โดยศาลยังมีได้มีคำพิพากษาด้วย แต่ไม่รวมถึงสินทรัพย์ด้อยคุณภาพที่ลูกหนี้ถูกศาลสั่งพิทักษ์ทรัพย์ชั่วคราวหรือเด็ดขาด หรือให้ความเห็นชอบแผนฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้แล้ว ทั้งนี้ การกำหนดหลักเกณฑ์ดังกล่าวก็เพื่อให้ บสท. มีอำนาจแต่เพียงผู้เดียวในการบริหารสินทรัพย์ด้อยคุณภาพ เป็นไปอย่างคล่องตัว และมีประสิทธิภาพมากขึ้น

อย่างไรก็ตาม บสท. ได้ประกาศกำหนดลักษณะของสินทรัพย์ด้อยคุณภาพที่ไม่เข้า

หลักเกณฑ์ของสินทรัพย์ด้อยคุณภาพที่ต้องโอนมายัง บสท. ซึ่งมีลักษณะ ดังนี้

- (1) ลูกหนี้ที่ศาลล้มละลายมีคำสั่งเห็นชอบแผนฟื้นฟูกิจการแล้วก่อนวันโอน
- (2) ลูกหนี้ที่สถาบันการเงินหรือบริษัทบริหารสินทรัพย์นั้นได้ยื่นฟ้องต่อ

ศาล และศาลชั้นต้นมีคำพิพากษาแล้ว ไม่ว่าจะมีการอุทธรณ์หรือฎีกาต่อไปหรือไม่ หรือที่ศาลมีคำสั่งพิทักษ์ชั่วคราวหรือเด็ดขาดแล้วก่อนวันโอน

- (3) ลูกหนี้ที่ชำระหนี้เสร็จสิ้นแล้ว

- (4) สิ นทรัพย์ด้อยคุณภาพที่มาจากการจำหน่ายขององค์กรเพื่อการปฏิรูป

ระบบสถาบันการเงิน

- (5) ลูกหนี้ที่ได้มีการตกลงปรับปรุงโครงสร้างหนี้เป็นหนังสือก่อนวันโอน

และลูกหนี้ยังไม่เคยผิดนัดชำระหนี้ หรือปฏิบัติผิดเงื่อนไขที่ได้ตกลงปรับปรุงโครงสร้างหนี้ก่อนวันโอน

- (6) ลูกหนี้ที่มีทรัพย์สินเป็นหลักประกัน ซึ่งมีมูลค่าสูงกว่ามูลค่าทางบัญชี

ของสินทรัพย์ด้อยคุณภาพ

- (7) ลูกหนี้ซึ่งเป็นสถาบันการเงินที่ถูกระงับกิจการ โดยกระทรวงการคลัง หรืออยู่ในขั้นตอนการชำระบัญชี

¹⁵ พระราชกำหนดการบริหารสินทรัพย์ไทย พ.ศ.2544, มาตรา 30.

กลุ่มที่ 2 : สิ้นทรัพย์ด้อยคุณภาพของสถาบันการเงินหรือบริษัทบริหารสินทรัพย์ เอกชนที่มีลักษณะดังต่อไปนี้¹⁶

(1) สิ้นทรัพย์ด้อยคุณภาพที่มีอยู่ ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2543 ของสถาบันการเงินหรือ บริษัทบริหารสินทรัพย์ เฉพาะที่มี ทรัพย์สินเป็นหลักประกันการชำระหนี้ และเป็น สิ้นทรัพย์ด้อยคุณภาพที่ถูกจัดชั้นประเภทเดียวกับสินทรัพย์กลุ่มหนึ่ง

(2) ลูกหนี้ซึ่งรับโอนมาดังกล่าวเป็นนิติบุคคลและมีฐานะเป็นลูกหนี้ของ สถาบันการเงินหรือบริษัทบริหารสินทรัพย์ตั้งแต่สองรายขึ้นไป ไม่ว่าจะมิบุคคลธรรมดาเป็นลูกหนี้ ในฐานะผู้ค้ำประกันด้วยหรือไม่ก็ตาม

(3) มูลค่าของสินทรัพย์ด้อยคุณภาพตามบัญชีของทุกสถาบันการเงินและ บริษัทบริหารสินทรัพย์รวมกันสำหรับลูกหนี้แต่ละรายเป็นจำนวนเงินตั้งแต่ห้าล้านบาทขึ้นไป และ

(4) สิ้นทรัพย์ด้อยคุณภาพนั้นยังมิได้มีความตกลงเป็นหนังสือปรับ โครงสร้างหนี้ใหม่แล้ว ภายใน 30 วัน นับแต่วันที่ให้พระราชกำหนดนี้ มีผลใช้บังคับ (9 มิถุนายน พ.ศ.2544) และมีได้เป็นสินทรัพย์ด้อยคุณภาพที่ ลูกหนี้ถูกศาลมีคำสั่งเห็นชอบด้วยแผนฟื้นฟูกิจการ ของลูกหนี้ตามกฎหมายว่าด้วยล้มละลายแล้วก่อนวันที่พระราชกำหนดนี้ใช้บังคับ

คณะกรรมการ บสท. จะกำหนดให้รับโอนเฉพาะสินทรัพย์ด้อยคุณภาพที่ ถูกจัดชั้น สูญ หรือสินทรัพย์จัดชั้นสงสัยจะสูญ สินทรัพย์จัดชั้นสงสัย และสินทรัพย์จัดชั้นต่ำกว่า มาตรฐาน ซึ่งเปลี่ยน ไปเป็นสินทรัพย์ด้อยคุณภาพที่ถูกจัดชั้นเป็นสินทรัพย์จัดชั้น สูญ หรือสินทรัพย์ จัดชั้นสงสัยจะสูญ ในวันหรือก่อนวันที่พระราชกำหนดนี้ใช้บังคับได้

(5) สิ้นทรัพย์ด้อยคุณภาพของสถาบันการเงินหรือบริษัทบริหารสินทรัพย์ เอกชนดังกล่าวให้รวมถึงสินทรัพย์ที่มีการฟ้องคดีอยู่ในศาล โดยศาลยังไม่ได้มีคำพิพากษา แต่ไม่ รวมถึงสินทรัพย์ด้อยคุณภาพที่ลูกหนี้ถูกศาลสั่งพิทักษ์ทรัพย์ชั่วคราวหรือเด็ดขาด หรือให้ความ เห็นชอบแผนฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้แล้ว ซึ่งการ โอนมานั้นรวมถึงหนี้สินของนิติบุคคลอื่นที่ นิติบุคคลที่เป็นลูกหนี้ตามมาตรา 31 (2) หรือผู้ถือหุ้นข้างมากของนิติบุคคลที่เป็นลูกหนี้ดังกล่าวมี หุ้นอยู่เกินร้อยละ 50 และหนี้ที่ผู้บริหารของลูกหนี้หรือบุคคลอื่นยอมตนเข้าเป็นหนี้เพื่อประโยชน์ ของลูกหนี้หรือของนิติบุคคลอื่นนั้น หรือเพื่อชำระหนี้หรือดอกเบี้ยของลูกหนี้หรือของนิติบุคคล อื่นนั้นด้วย¹⁷

¹⁶ พระราชกำหนดการบริหารสินทรัพย์ไทย พ.ศ.2544, มาตรา 31.

¹⁷ พระราชกำหนดการบริหารสินทรัพย์ไทย พ.ศ.2544, มาตรา 32 วรรคท้าย.

การโอนสินทรัพย์คือยคุณภาพของสถาบันการเงินหรือบริษัทบริหารสินทรัพย์ของเอกชนมายัง บสท. นั้น แม้เข้าลักษณะตามที่กล่าวไว้ข้างต้นจะขึ้นอยู่กับความสมัครใจของสถาบันการเงิน หรือบริษัทบริหารสินทรัพย์เอกชนนั้นว่าประสงค์จะโอนสินทรัพย์คือยคุณภาพดังกล่าวมายัง บสท. หรือไม่ หากมีความประสงค์ที่จะโอนต้องมีหนังสือแจ้งให้ บสท. ทราบ และต้องโอนสินทรัพย์ให้ บสท. ภายในเวลาที่คณะกรรมการ บสท. กำหนด เมื่อแจ้งความประสงค์การโอนสินทรัพย์แล้วจะเพิกถอนไม่ได้¹⁸ หากสถาบันการเงินหรือบริษัทบริหารสินทรัพย์เอกชนรายใดประสงค์จะโอนสินทรัพย์เข้า บสท. แล้ว ต้องโอนสินทรัพย์คือยคุณภาพที่มีลักษณะตามที่กล่าวไว้สำหรับสินทรัพย์กลุ่มที่ 2 ทั้งหมดให้แก่ บสท. หากมีสินทรัพย์คือยคุณภาพบางรายที่มีลักษณะตามที่ระบุไว้ในสำหรับสินทรัพย์กลุ่มที่ 2 แต่เจ้าหนี้ที่เป็นสถาบันการเงินหรือบริษัทบริหารสินทรัพย์เอกชนมิได้โอนไปยัง บสท. ลูกหนี้ดังกล่าวสามารถยื่นคำร้องต่อคณะกรรมการ บสท. เพื่อให้ บสท. พิจารณาและสั่งการให้โอนสินทรัพย์ดังกล่าวมายัง บสท. ภายในเวลาที่กำหนดได้¹⁹

อย่างไรก็ตามหากสถาบันการเงิน หรือบริษัทบริหารสินทรัพย์เอกชนใด ที่มีหนังสือแจ้งความประสงค์จะโอนสินทรัพย์เข้า บสท.แล้วหากมิได้โอนภายในกำหนดเวลาที่คณะกรรมการ บสท.กำหนดไว้ ให้ธนาคารแห่งประเทศไทย (ธปท.) สั่งการให้สถาบันการเงิน ที่มีได้โอนสินทรัพย์ให้แก่ บสท. ตามมาตรา 31 ดำเนินการ ประเมินราคาหลักประกันที่เกี่ยวข้องกับสินทรัพย์คือยคุณภาพโดยผู้ประเมินราคาอิสระที่ ธปท. กำหนดให้แล้วเสร็จภายใน 120 วันนับแต่วันพ้นกำหนดเวลาดังกล่าว และดำเนินการให้สถาบันการเงินกันเงินสำรองไว้สำหรับรับสินทรัพย์คือยคุณภาพทุกประเภทที่เข้าลักษณะตามสินทรัพย์กลุ่มที่ 2 ให้ครบร้อยละ 100 ของมูลค่าสินทรัพย์คือยคุณภาพตามบัญชีเมื่อหักราคาหลักประกันออกแล้ว ทั้งนี้ ภายใน 90 วันนับแต่วันพ้นกำหนดเวลาประเมิน ดังกล่าว สำหรับกรณีหลักประกันได้มีการประเมินราคาแล้วไม่ถึง 1 ปี ธปท.จะผ่อนผันให้ไม่ต้องประเมินราคาใหม่ก็ได้ ส่วนกรณีของบริษัทบริหารสินทรัพย์ของเอกชนนั้น หากแจ้งความประสงค์จะโอนสินทรัพย์คือยคุณภาพไปยัง บสท.แต่มิได้โอนไปภายในเวลาที่คณะกรรมการ บสท.กำหนด เฉพาะสินทรัพย์คือยคุณภาพที่รับโอนมาภายหลังวันที่ 31 ธันวาคม พ.ศ.2543 ก็ต้องมีการประเมินราคาดัง ที่กล่าวไปแล้วเช่นกัน เว้นแต่เป็นบริษัทบริหารสินทรัพย์ที่มีกองทุนฟื้นฟูและพัฒนาาระบบสถาบันการเงินทำสัญญาาร่วมรับผิดชอบในผลกำไรหรือขาดทุนก่อนปี พ.ศ.2543²⁰

¹⁸ พระราชกำหนดบรรษัทบริหารสินทรัพย์ไทย พ.ศ.2544, มาตรา 32 วรรคหนึ่ง และวรรคสอง.

¹⁹ พระราชกำหนดบรรษัทบริหารสินทรัพย์ไทย พ.ศ.2544, มาตรา 33.

²⁰ พระราชกำหนดบรรษัทบริหารสินทรัพย์ไทย พ.ศ.2544, มาตรา 36.

2.2.2 วิธีการโอนสินทรัพย์

2.2.2.1 ก่อนที่จะมีการ โอนสินทรัพย์ด้วยคุณภาพใดให้แก่ บสท. ให้ บสท. ลงโฆษณารายการหรือรายละเอียดที่เป็นสิ่งสำคัญในระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ และในหนังสือพิมพ์รายวันที่แพร่หลายอย่างน้อย 1 ฉบับ เป็นเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่าสามวันหรือจะบอกกล่าวเป็นหนังสือไปยังลูกหนี้แต่ละรายก็ได้และให้ถือว่าเป็นการบอกกล่าวการโอนตามมาตรา 306 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งพาณิชย์แล้ว²¹

2.2.2.2 เมื่อมีการ โอนสินทรัพย์ด้วยคุณภาพใดให้ บสท. แล้ว ให้ บสท. ออกหลักฐานแสดงการรับโอนสินทรัพย์ด้วยคุณภาพให้แก่สถาบันการเงิน หรือบริษัทบริหารสินทรัพย์ และให้ถือว่า การโอนสินทรัพย์ด้วยคุณภาพนั้นมีผลผูกพันบุคคลภายนอก ผู้จ้างเอง ผู้จํานำ และผู้ค้ำประกันนับแต่วันที่ บสท. ออกหลักฐานดังกล่าวให้²²

2.2.2.3 กรณีที่สิทธิเรียกร้องเหนือทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันที่จะต้องมีการเปลี่ยนแปลงทางทะเบียน เมื่อ บสท. ได้แสดงสำเนาหลักฐานการรับโอนสินทรัพย์ด้วยคุณภาพแล้ว ให้เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องดำเนินการเปลี่ยนแปลงรายการทางทะเบียนให้แก่ บสท. ทันที และให้ถือว่า มีผลผูกพันบุคคลภายนอกนับแต่วันที่มีการเปลี่ยนรายการทางทะเบียน ทั้งนี้ โดยให้ได้รับการยกเว้นค่าธรรมเนียมการเปลี่ยนแปลงทางทะเบียนดังกล่าว

2.2.2.4 ในกรณีที่สินทรัพย์ด้วยคุณภาพที่จะโอนเป็นสินทรัพย์ที่อยู่ระหว่างการดำเนินคดี และศาลมีคำสั่งจำหน่ายคดีออกจากสารบบความ ถ้าอายุความฟ้องร้องยังเหลืออยู่ไม่ถึงห้าปี นับแต่วันจำหน่ายคดี ให้ขยายอายุความออกไปเป็นห้าปี นับแต่วันที่ศาลสั่งจำหน่ายคดี

2.2.2.5 ในการโอนสินทรัพย์ด้วยคุณภาพ บสท. จะดำเนินการรับโอนโดยทำเป็นเอกสารการโอนพร้อมทั้งรายละเอียดแห่งสินทรัพย์ที่โอนและรายการเอกสารที่เกี่ยวข้องทั้งปวงตามแบบที่ บสท. กำหนด โดยมอบหมายให้สถาบันการเงินผู้โอนยังคงเก็บรักษาเอกสารที่เกี่ยวข้องดังกล่าวไว้ที่สถาบันการเงินนั้นก็ได้

2.2.2.6 ในคดีที่สถาบันการเงินหรือบริษัทบริหารสินทรัพย์ฟ้องเป็นคดีต่อศาลเกี่ยวกับสินทรัพย์ด้วยคุณภาพที่ บสท. รับโอนมาตามพระราชกำหนดนี้ ให้ บสท. เข้าสวมสิทธิเป็นคู่ความแทน ในการนี้ บสท. อาจคัดค้านเอกสารที่ได้ยื่นไว้แล้ว ถ้ามค้าน หรือคัดค้าน พยานใดที่สืบไปแล้วได้ ส่วนในกรณีที่ศาลได้มีคำพิพากษาบังคับคดีแล้ว ให้ บสท. เข้าสวมสิทธิเป็นเจ้าหนี้ตามคำพิพากษานั้น

²¹ พระราชกำหนดบรรษัทบริหารสินทรัพย์ไทย พ.ศ.2544, มาตรา 38.

²² พระราชกำหนดบรรษัทบริหารสินทรัพย์ไทย พ.ศ.2544, มาตรา 39.

2.2.2.7 บสท.ได้รับยกเว้นบรรดาค่าธรรมเนียมที่เกิดขึ้น หรือเกี่ยวเนื่องกับการยึด การขายทอดตลาด หรือจำหน่ายโดยวิธีอื่นซึ่ง ทรัพย์สินของลูกหนี้ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง²³

2.2.2.8 การโอนสินทรัพย์ด้อยคุณภาพ การโอนทรัพย์สินที่เป็นหลักประกัน สำหรับสินทรัพย์ด้อยคุณภาพ และการโอนทรัพย์สิน อันเนื่องมาจากการปรับโครงสร้างหนี้หรือปรับ โครงสร้างกิจการตามพระราชกำหนดนี้ที่ บสท.เป็นผู้รับ โอนหรือเป็นผู้โอนได้รับยกเว้น ค่าธรรมเนียม และภาษีอากรตามกฎหมายทั้งปวง²⁴

2.2.2.9 บสท.จะมอบหมายให้สถาบันการเงินและบริษัทบริหารสินทรัพย์ ซึ่งเป็นเจ้าหนี้เดิม เป็นตัวแทนเรียกเก็บและรับชำระหนี้ที่ปรับ โครงสร้างหนี้ หรือที่มีการปรับ โครงสร้างกิจการแล้วได้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการกำหนด²⁵

2.2.2.10 ในกรณีที่ตัวแทนเรียกเก็บและรับชำระหนี้เป็นบุคคลอื่นที่ไม่ใช่ เจ้าหนี้เดิม ให้ บสท. แจ้งให้ลูกหนี้ทราบภายใน สิบห้าวันนับแต่วันที่มีการแต่งตั้งตัวแทน ดังกล่าวกว่า ถ้าลูกหนี้ได้ชำระหนี้ต่อเจ้าหนี้เดิมไปแล้วก่อนได้รับแจ้ง ให้ถือว่า บสท.ได้รับชำระหนี้แล้ว และให้ บสท. ดำเนินการเรียกเงินคืนจากเจ้าหนี้เดิมต่อไป

2.3 กระบวนการปรับโครงสร้างหนี้ของบริษัทบริหารสินทรัพย์ไทย

พระราชกำหนดบริษัทบริหารสินทรัพย์ไทย พ.ศ.2544 มาตรา 53 ได้ให้อำนาจ บสท.ในการบริหารสินทรัพย์ด้อยคุณภาพที่รับ โอนมาด้วยวิธีดังต่อไปนี้²⁶

- 1) ปรับโครงสร้างหนี้
- 2) ปรับโครงสร้างกิจการ
- 3) จำหน่ายทรัพย์สินของลูกหนี้ หรือจำหน่ายหนี้สูญ

อย่างไรก็ตามหนึ่งหรือหลายอย่างรวมกันตามที่เห็นสมควร ตามบทบัญญัติแห่ง พระราชกำหนดบริษัทบริหารสินทรัพย์ไทย โดยในการบริหารสินทรัพย์ด้อยคุณภาพ ดังกล่าวนั้น บสท. จะพิจารณา จัดแบ่งสินทรัพย์ด้อยคุณภาพออกเป็นกองสินทรัพย์ ก็ได้ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไข ของ คณะกรรมการ บสท. เมื่อมีการจัดแบ่งกองสินทรัพย์แล้วให้ บสท.

²³ พระราชกำหนดบริษัทบริหารสินทรัพย์ไทย พ.ศ.2544, มาตรา 41.

²⁴ พระราชกำหนดบริษัทบริหารสินทรัพย์ไทย พ.ศ.2544, มาตรา 43.

²⁵ พระราชกำหนดบริษัทบริหารสินทรัพย์ไทย พ.ศ.2544, มาตรา 44.

²⁶ พระราชกำหนดบริษัทบริหารสินทรัพย์ไทย พ.ศ.2544, มาตรา 53.

ดำเนินการบริหารกองสินทรัพย์ดังกล่าว โดย บสท. จะดำเนินการบริหาร กองสินทรัพย์ด้วยคุณภาพเองหรือจะว่าจ้างผู้เชี่ยวชาญให้เป็นผู้บริหารกองสินทรัพย์แต่ละกองก็ได้

2.3.1 ความหมายและวัตถุประสงค์ของการปรับโครงสร้างหนี้

การปรับโครงสร้างหนี้ หมายถึงการดำเนินการแก้ไขหนี้ที่มีปัญหาเพื่อให้เจ้าหนี้อาจมีโอกาสชำระหนี้คืนสูงสุด หรือก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการดำเนินกิจการต่อไป ทั้งของลูกหนี้และเจ้าหนี้

การปรับโครงสร้างหนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อฟื้นฟูเศรษฐกิจของประเทศ โดยการแก้ไขปัญหาสินทรัพย์ด้วยคุณภาพให้เป็นอย่างรวดเร็ว และเพื่อให้ลูกหนี้ที่สุจริตอยู่ในฐานะที่จะชำระหนี้ได้ภายในเวลาที่กำหนด และสามารถดำเนินกิจการเดิมหรือเริ่มกิจการใหม่ได้ต่อไป

(The objective of debt restructuring is to rehabilitate the national economy by resolving the problem of sub-quality Assets in a speedy manner and for debtor sing good faith to be in a position to perform their debts within the prescribed period of time and to be able to continue to carry out their business or recommence a new business)²⁷

2.3.2 หลักการในการปรับโครงสร้างหนี้ของ บสท.

โดยประกาศของคณะกรรมการบริหารสินทรัพย์ไทย ได้กำหนดหลักการในการปรับโครงสร้างหนี้ไว้ ดังต่อไปนี้²⁸

2.3.2.1 ลูกหนี้ ผู้ค้ำประกัน หรือผู้เกี่ยวข้องต้องแสดงเจตนาที่ชัดเจน

โดยการให้ความร่วมมือในการให้ข้อมูลและเอกสารที่เกี่ยวข้องด้วยความรวดเร็วครบถ้วนและสมบูรณ์ที่สุด รวมทั้งให้ความร่วมมือในการเจรจา และการดำเนินการใด ๆ เพื่อให้การปรับโครงสร้างหนี้บรรลุผลสำเร็จ

2.3.2.2 การปรับโครงสร้างหนี้จะต้องดำเนินการภายในระยะเวลาที่

คณะกรรมการบริหารกำหนดตามลักษณะและประเภทของลูกหนี้ รวมทั้งความซับซ้อนในการดำเนินการ

²⁷ กิตติพงศ์ อรุณพิพัฒน์พงศ์และคณะ. (2544, ตุลาคม). คู่มือกฎหมายบริหารสินทรัพย์ไทย. สำนักพิมพ์การเงินธนาคาร, หน้า 259.

²⁸ ประกาศคณะกรรมการบริหารสินทรัพย์ไทย เรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการ เงื่อนไข และกระบวนการในการบริหารสินทรัพย์ด้วยคุณภาพ ฉบับลงวันที่ 2 กรกฎาคม พ.ศ.2545.

2.3.2.3 เจ้าหนี้ที่เกี่ยวข้องจะต้องมีความเท่าเทียมในการรับรู้ข้อมูลของลูกหนี้และเจ้าหนี้ รวมทั้งได้รับความยุติธรรมในการจัดสรรผลประโยชน์และความเสียหายที่เกิดขึ้นจากการปรับโครงสร้างหนี้

2.3.2.4 ส่วนสูญเสียใดๆ ที่เกิดขึ้นภายใต้ข้อตกลงของการปรับโครงสร้างหนี้ ไม่ว่าจะการปรับลดต้นทุน การปรับลดดอกเบี้ย หรือการแปลงหนี้เป็นทุนก็ตาม บสท. จะรับภาระในส่วนที่ต่ำกว่าต้นทุนในสัดส่วนที่น้อยกว่าลูกหนี้ ผู้ค้าประกัน หรือผู้เกี่ยวข้อง

2.3.2.5 ลูกหนี้จะต้องปฏิบัติตามแผนปรับโครงสร้างหนี้ด้วยความซื่อสัตย์ สุจริต โปร่งใส และต้องพิจารณาใช้วิจรรณญาณในการดำเนินการใด ๆ อย่างรอบคอบและเหมาะสมกับสถานการณ์เพื่อไม่ทำให้ทรัพย์สินหรือมูลค่าของกิจการด้อยค่าลงโดยไม่มีเหตุผลอันสมควร

2.3.2.6 ในกรณีที่ลูกหนี้มีความจำเป็นต้องใช้สินเชื่อใหม่ คณะกรรมการบริหารอาจพิจารณาให้เจ้าหนี้ที่สนับสนุนสินเชื่อใหม่ได้รับสิทธิชำระหนี้จากกระแสเงินสดของลูกหนี้ในสัดส่วนที่สูงและเสร็จสิ้นก่อน บสท. รวมถึงในกรณีที่ต้องมีการบังคับหลักประกันมาจำหน่ายเพื่อชำระหนี้ โดยกำหนดเป็นเงื่อนไขในสัญญาปรับโครงสร้างหนี้

สินเชื่อใหม่ ได้แก่การอนุมัติวงเงินให้กู้ยืมหรือภาระผูกพันต่าง ๆ ที่เป็นการให้สินเชื่อแก่ลูกหนี้หลังจากวันที่ บสท. ได้รับโอนสินทรัพย์ด้วยคุณภาพเพื่อวัตถุประสงค์ในการช่วยฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้

2.3.2.7 ข้อตกลงใด ๆ จะต้องไม่ทำให้สิทธิและสัดส่วนของหลักประกัน ซึ่ง บสท. มีอยู่ลดลง เว้นแต่มีภาระหนี้ที่เกิดจากการให้สินเชื่อใหม่โดยสถาบันการเงินตามพระราชกำหนดบรรษัทบริหารสินทรัพย์ไทย พ.ศ. 2544 หรือกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง

2.3.2.8 คณะกรรมการบริหารจะพิจารณาคัดเลือกผู้ให้สินเชื่อใหม่ โดยให้ผู้โอนที่มีมูลหนี้ลำดับสุดท้ายเป็นผู้มีสิทธิก่อน หากผู้โอนดังกล่าวไม่ใช่สิทธิก็ให้ผู้โอนที่มีมูลหนี้ลำดับรองลงมา มีสิทธิตามลำดับ แต่ทั้งนี้ต้องได้รับความยินยอมจากเจ้าหนี้เดิมด้วยเสียเองทั้งสิ้น

2.3.3 หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการปรับโครงสร้างหนี้

การปรับโครงสร้างหนี้เป็นกระบวนการที่ บสท. และลูกหนี้ตกลงแก้ปัญหาภาระหนี้ร่วมกัน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ลูกหนี้สามารถดำเนินกิจการต่อไปได้ ในขณะที่ บสท. ในฐานะเจ้าหนี้มีโอกาสได้รับชำระหนี้คืนในจำนวนที่เป็นธรรมภายในระยะเวลาที่กำหนด ดังนั้น บสท. จึงได้กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการปรับโครงสร้างหนี้ไว้ ดังนี้

2.3.3.1 สินทรัพย์ค้ำประกันคุณภาพที่ บสท.จะพิจารณาปรับโครงสร้างหนี้ที่ ลูกหนี้เป็นบุคคลธรรมดา หรือนิติบุคคลไม่ว่าจะมีผู้ค้ำประกันด้วยหรือไม่ก็ตาม และมีกรณีใด กรณีหนึ่งดังต่อไปนี้

- 1) ลูกหนี้ได้ลงนามในหนังสือรับสภาพหนี้ที่กรรมการผู้จัดการ กำหนด และมีหลักฐานเบื้องต้นแสดงว่ากิจการของลูกหนี้อยู่ในฐานะที่จะดำเนินการต่อไปได้ หรือ เริ่มกิจการใหม่ได้ และมีความสามารถในการชำระหนี้ได้ หรือ
- 2) มีหลักฐานเบื้องต้นแสดงว่าการดำเนินกิจการของลูกหนี้จะเป็น ประโยชน์ต่อการฟื้นฟูหรือการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ หรือ
- 3) ลูกหนี้นำทรัพย์สินอื่นที่ปราศจากภาระผูกพันใด ๆ มาเป็น หลักประกันเพิ่มให้แก่ บสท. ด้วยมูลค่าของทรัพย์สินที่คณะกรรมการบริหารยอมรับได้ หรือผู้ค้ำ ประกันมีฐานะทางการเงินดีและยอมตนชำระหนี้คืนให้แก่ บสท. หรือ
- 4) การปรับโครงสร้างหนี้จะเป็นประโยชน์มากกว่าการดำเนินการ โดยวิธีอื่น

2.3.3.2 ระยะเวลา และจำนวนเงินที่จะต้องชำระหนี้ นั้นต้องสอดคล้องกับ ความสามารถในการชำระหนี้ตามกระแสเงินสด

2.3.3.3 คณะกรรมการบริหารอาจพิจารณาขยายระยะเวลาชำระหนี้ที่เป็น วงเงินหมุนเวียนประเภททวงถาม หรือหนี้ระยะสั้นที่ไม่มีวงเงินหมุนเวียนให้เป็นหนี้ระยะยาวทั้งหมด หรือบางส่วน ให้สอดคล้องกับความสามารถในการชำระหนี้ตามกระแสเงินสด

2.3.3.4 การปรับลดหนี้เงินต้นหรือดอกเบี้ยค้างชำระ คณะกรรมการบริหาร อาจพิจารณาปรับลดหนี้เงินต้นหรือดอกเบี้ยค้างชำระให้สอดคล้องกับความสามารถในการชำระหนี้ ตามกระแสเงินสด

ในการปรับลดหนี้เงินต้นหรือดอกเบี้ยให้แก่ลูกหนี้ คณะกรรมการ บริหารจะพิจารณารับภาระในส่วนที่ต่ำกว่าต้นทุนในสัดส่วนที่น้อยกว่าที่ลูกหนี้ ผู้ค้ำประกัน หรือ ผู้เกี่ยวข้องต้องรับภาระ

ในกรณีที่ลูกหนี้เป็นหนี้ผู้ถือหุ้น ผู้บริหาร หรือบริษัทที่เกี่ยวข้องกับ ลูกหนี้ คณะกรรมการบริหารจะพิจารณาปรับลดหนี้เงินต้นหรือดอกเบี้ยค้างชำระให้แก่ลูกหนี้ ในสัดส่วนที่น้อยกว่าที่ผู้ถือหุ้น หรือผู้บริหาร หรือบริษัทที่เกี่ยวข้องปรับลดให้แก่ลูกหนี้

ทั้งนี้ การชำระหนี้หลังจากการปรับลดดังกล่าวให้ชำระแก่ บสท. ก่อน

2.3.3.5 อัตราดอกเบี้ยตามสัญญาปรับโครงสร้างหนี้²⁹ ให้ใช้อัตราถั่วเฉลี่ย

อัตราดอกเบี้ยที่เรียกเก็บจากลูกค้ารายใหญ่ชั้นดี ประเภทเงินกู้แบบมีระยะเวลา (Minimum Loan Rate : MLR) ของธนาคารพาณิชย์ใหญ่ห้าแห่ง²⁹ ณ วันลงนามในสัญญาปรับโครงสร้างหนี้
ในระยะเวลาหนึ่งถึงห้าปีแรกของการปรับโครงสร้างหนี้

คณะกรรมการบริหารอาจผ่อนผันให้ใช้อัตราดอกเบี้ยไม่ต่ำกว่าอัตราดอกเบี้ยเงินฝากถั่วเฉลี่ยถ่วงน้ำหนักตามเงินฝากทุกประเภทเฉพาะที่เป็นเงินบาท รวมทั้งเงินฝากกระแสรายวันของธนาคารพาณิชย์ใหญ่ห้าแห่ง โดยพิจารณาจากความสามารถในการชำระหนี้ของลูกค้าหนี้

2.3.3.6 การชำระหนี้บางส่วนเป็นเงินสดก่อนที่สัญญาปรับโครงสร้างหนี้

มีผลบังคับใช้ให้นำจัดสรรชำระหนี้ในส่วนของเงินต้นของลูกค้าหนี้รายนั้น ๆ และสำหรับเจ้าหนี้เดิมรายที่ลูกหนี้ชำระ เว้นแต่เงื่อนไขในการจัดสรรชำระหนี้ตามข้อตกลงเดิมของแต่ละรายเจ้าหนี้จะกำหนดไว้เป็นอย่างอื่น ก็ให้การจัดสรรชำระหนี้เป็นไปตามนั้น ทั้งให้ใช้บังคับกับกรณีที่ไม่มีการทำสัญญาปรับโครงสร้างหนี้ หรือไม่มีการอนุมัติปรับโครงสร้างหนี้ก็ตาม

2.3.3.7 การตีราคาทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันเพื่อโอนชำระหนี้ ให้ปฏิบัติ

ตามประกาศคณะกรรมการ บสท. เรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขเรื่องการตีราคาทรัพย์สินโอนชำระหนี้

ทั้งนี้ การโอนทรัพย์สินเพื่อชำระหนี้ข้างต้นให้ถือเป็นการชำระหนี้

ในส่วนของเงินต้นและดอกเบี้ยค้างชำระตามลำดับ

2.3.3.8 การรับโอนทรัพย์สินที่มีใช่หลักประกันเพื่อชำระหนี้³⁰ ต้องเป็น

ทรัพย์สินของลูกค้าหนี้ ผู้ค้ำประกัน ผู้เกี่ยวข้อง หรือบุคคลอื่นที่ปราศจากภาวะผูกพันใด ๆ และเจ้าของทรัพย์สินดังกล่าวให้ความยินยอมและเป็นทรัพย์สินที่มีสภาพคล่องหรือสามารถเปลี่ยนมือได้ และให้ปฏิบัติตามประกาศคณะกรรมการ บสท.เรื่องหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการตีราคาทรัพย์สินโอนชำระหนี้

²⁹ ธนาคารพาณิชย์ใหญ่ 5 แห่ง ประกอบด้วย ธนาคารกรุงเทพฯ, ธนาคารกรุงไทย, ธนาคารไทยพาณิชย์, ธนาคารกสิกรไทย, ธนาคารกรุงศรีอยุธยา โดยใช้อัตราดอกเบี้ยถั่วเฉลี่ย “ อัตราดอกเบี้ย MLR ” (Minimum Loan Rate) หมายถึงอัตราดอกเบี้ยขั้นต่ำที่ธนาคารพาณิชย์เรียกเก็บจากลูกค้าเงินกู้ (Loan).

“อัตราดอกเบี้ย MOR” (Minimum Overdraft Rate) หมายความว่าเดียวกับ MLR แต่หมายถึงอัตราดอกเบี้ยที่เรียกเก็บจากลูกค้าเงินกู้เบิกเงินเกินบัญชี

“อัตราดอกเบี้ยถั่วเฉลี่ย” หมายถึงอัตราถั่วเฉลี่ยที่นำอัตราดอกเบี้ย MLR ของกลุ่มเจ้าหนี้มารวมกันและถั่วเฉลี่ย

³⁰ การโอนชำระหนี้ โดยเกณฑ์ทั่วไปจะต้องดูสุขภาพของทรัพย์สินในการพัฒนาและรับโอนประมาณ 70% ของราคาประเมินของบริษัทประเมินฯ ที่เชื่อถือได้.

ทั้งนี้ การรับโอนทรัพย์สินเพื่อชำระหนี้ข้างต้นให้ถือเป็นการชำระหนี้ในส่วน of เงินต้นและดอกเบี้ยค้างชำระ ตามลำดับ

2.3.3.9 การรับโอนทรัพย์สินเพื่อชำระหนี้ คณะกรรมการบริหารอาจให้

สิทธิเจ้าของทรัพย์สิน ไม่ว่าจะเป็นลูกหนี้ ผู้ค้ำประกัน ผู้เกี่ยวข้อง หรือบุคคลอื่นซื้อคืนทรัพย์สินที่โอนชำระหนี้ก่อน โดยไม่ตัดสิทธิเจ้าหนี้เดิมหรือผู้เกี่ยวข้องในการซื้อ

การให้สิทธิซื้อคืนทรัพย์สินดังกล่าวจะต้องมีระยะเวลาการซื้อคืน

ไม่เกินสามปี ตามความเหมาะสมของลักษณะและประเภทของทรัพย์สิน ทั้งนี้จะต้องไม่จำกัดสิทธิ บสท. ในการจำหน่ายทรัพย์สินดังกล่าว

ราคาซื้อคืนทรัพย์สินดังกล่าวต้องไม่ต่ำกว่าราคาตีโอนชำระหนี้

บวกด้วยค่าใช้จ่ายในการถือครอง (Carrying Cost) ซึ่งต้องไม่ต่ำกว่าอัตราดอกเบี้ยที่เรียกเก็บจากลูกหนี้รายใหญ่ขั้นต่ำประเภทเงินกู้แบบมีระยะเวลา (Minimum Loan Rate : MLR) ถัวเฉลี่ยของเจ้าหนี้สถาบันการเงินหรือบริษัทบริหารสินทรัพย์เดิมทุกรายนับจากวันที่มีการตีราคาทรัพย์สิน โอนชำระหนี้จนถึงวันที่มีการซื้อคืนทรัพย์สิน

2.3.3.10 คณะกรรมการบริหารอาจให้สิทธิลูกหนี้เช่าทรัพย์สินเพื่อดำเนิน

ธุรกิจต่อไป โดยทำสัญญาเช่าปีต่อปีหรือตามระยะเวลาที่เหมาะสมกับสภาพและประเภทของทรัพย์สินที่ให้เช่า

การคิดอัตราค่าเช่า ให้คิดเป็นรายเดือน แต่ต้องไม่ต่ำกว่าอัตราตลาด

อ้างอิง และยอมรับได้ สำหรับกรณีที่ไม่มีอัตราตลาดอ้างอิง อัตราค่าเช่าต่อปีต้องไม่ต่ำกว่าร้อยละห้าของราคาประเมินทรัพย์สินที่โอนชำระหนี้ โดยให้พิจารณาตามประเภททรัพย์สินที่ให้เช่า ทั้งนี้เงื่อนไขการเช่าทรัพย์สินของลูกหนี้จะต้องไม่จำกัดสิทธิ บสท. ในการจำหน่ายทรัพย์สินดังกล่าว

2.3.3.11 การจำหน่ายทรัพย์สินเพื่อนำเงินมาชำระหนี้ตามแผนปรับ

โครงสร้างหนี้ อาจดำเนินการได้ดังต่อไปนี้

- 1) เป็นทรัพย์สินที่เป็นหลักประกัน
- 2) ทรัพย์สินอื่นใดที่ปราศจากภาระผูกพัน

การจำหน่ายทรัพย์สินข้างต้นต้องไม่เป็นทรัพย์สินหลักทางธุรกิจ

(Non-Core Asset) ในกรณีทรัพย์สินที่จะจำหน่ายเป็นทรัพย์สินหลักทางธุรกิจ (Core Asset) ต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการบริหารเป็นรายกรณี

ราคาจากการจำหน่ายทรัพย์สินดังกล่าวข้างต้นต้องไม่ต่ำกว่าราคาประเมินตามประกาศคณะกรรมการ บสท. เรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขเรื่องการตีราคาทรัพย์สินโอนชำระหนี้ (เว้นแต่ได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการบริหาร)

การจ่ายเงินเพื่อชำระหนี้จะต้องดำเนินการให้เสร็จสิ้นภายในวันทำการถัดไป นับจากวันที่ได้รับเงินจากการจำหน่ายทรัพย์สินดังกล่าว โดยให้ถือเป็นการชำระหนี้ในส่วนของเงินต้นหรือดอกเบี้ยค้างชำระ ตามเงื่อนไขที่ระบุในแผนปรับโครงสร้างหนี้

2.3.3.12 คณะกรรมการบริหารอาจปรับโครงสร้างหนี้ด้วยวิธีแปลงหนี้เป็นทุนตามเงื่อนไขดังนี้

1) ยินยอมแปลงหนี้เป็นทุน ในกรณีที่ลูกหนี้ได้ทำการลดทุนเพื่อรับรู้ส่วนขาดทุนสะสมเรียบร้อยแล้วเท่านั้น ทั้งนี้ เว้นแต่กรณีที่ลูกหนี้มีเหตุจำเป็นที่ไม่สามารถลดทุนได้ เช่น ไม่มีการขาดทุนสะสม หรือถูกจำกัดสิทธิในการลดทุนตามข้อผูกพันกับผู้ร่วมทุนให้นำเสนอคณะกรรมการบริหารอนุมัติเป็นรายกรณี

2) ต้องได้สิทธิถือหุ้นหลังแปลงหนี้เป็นทุนในสัดส่วนเกินกว่าร้อยละยี่สิบห้าของทุนจดทะเบียนและชำระแล้ว

3) ยินยอมแปลงหนี้เป็นทุนในราคาไม่เกินราคาตามมูลค่าทางธุรกิจ ทั้งนี้ราคาดังกล่าวจะต้องไม่เกินมูลค่าที่ตราไว้ (Par Value)

4) สามารถจำหน่ายหุ้นดังกล่าวคืนให้แก่ลูกหนี้ ผู้ค้าประกัน ผู้ที่เกี่ยวข้อง หรือบุคคลอื่นทั้งในหรือนอกตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยก็ได้ โดยในแผนปรับโครงสร้างหนี้จะต้องระบุผู้มีสิทธิซื้อคืน ราคาขาย และเงื่อนไขต่าง ๆ ไว้ในแผนปรับโครงสร้างหนี้ อย่างชัดเจน

5) ในกรณีที่ลูกหนี้หรือผู้บริหารสามารถดำเนินการได้ตามแผนปรับโครงสร้างหนี้ คณะกรรมการบริหารอาจพิจารณาทยอยให้หุ้นหรือตราสารทุนที่ได้จากการแปลงหนี้เป็นทุนแก่ลูกหนี้หรือผู้บริหารกิจการของลูกหนี้

2.3.3.13 การจัดทำสัญญาปรับโครงสร้างหนี้ของลูกหนี้แต่ละรายต้องสอดคล้องกับแผนปรับโครงสร้างหนี้ที่คณะกรรมการบริหารเห็นชอบ และตามแนวทางสัญญาปรับโครงสร้างหนี้มาตรฐานของ บสท.

2.3.3.14 ถ้าลูกหนี้ ผู้บริหารลูกหนี้ และผู้ค้าประกัน ถ้าหากมี ได้ให้ความร่วมมือกับ บสท. ในการปรับโครงสร้างหนี้ และได้มีการชำระหนี้ตามที่ได้ปรับโครงสร้างหนี้แล้วทั้งหมด ให้ลูกหนี้และผู้ค้าประกันเป็นอันหลุดพ้นจากหนี้สิน

2.3.3.15 ในการปรับโครงสร้างหนี้ ซึ่งลูกหนี้ได้รับการผ่อนระยะเวลาการชำระหนี้ เมื่อลูกหนี้ดำเนินการชำระหนี้ตามสัญญาปรับโครงสร้างหนี้ และในขณะใดขณะหนึ่ง ถ้าลูกหนี้ได้ให้หลักประกันอื่นตามสมควรแล้ว ผู้ค้าประกันเป็นอันหลุดพ้นจากหนี้ที่ยังค้างชำระอยู่

ทรัพย์สินที่คณะกรรมการบริหารจะรับเป็นหลักประกันเพิ่มเติม

ข้างต้นต้องปราศจากภาระผูกพันใด ๆ และเจ้าของกรรมสิทธิ์มีหนังสือยินยอมจดทะเบียน จำนอง หรือยินยอมจำนำให้แก่ บสท. เพื่อเป็นหลักประกันเพิ่มเติม และเจ้าของกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินที่นำมาเป็นหลักประกันเพิ่มเติมให้แก่ บสท. จะต้องทำหนังสือค้ำประกันมูลหนี้เท่ากับมูลค่าทรัพย์สินที่มาเป็นหลักประกันเพิ่มเติมจนกว่าลูกหนี้ได้ชำระหนี้ตามมูลหนี้ดังกล่าวเสร็จสิ้น หรือจำหน่ายหลักประกันเพิ่มเติมดังกล่าวเรียบร้อยแล้ว

ทรัพย์สินที่คณะกรรมการบริหารจะรับเป็นหลักประกันเพิ่มเติมจะต้องมีมูลค่าไม่น้อยกว่าจำนวนหนี้ที่ได้ค้างชำระทั้งหมดตามแผนปรับโครงสร้างหนี้ของลูกหนี้ในเวลาที่ลูกหนี้ได้ให้หลักประกันเพิ่มเติมแก่ บสท.

การประเมินราคาหลักประกันเพิ่มเติมจะต้องทำการประเมินตามประกาศคณะกรรมการ บสท. เรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการ เงื่อนไขการตีราคาทรัพย์สินโอนชำระหนี้ และลูกหนี้จะต้องเป็นผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่ายในการประเมินราคาหลักประกันเพิ่มเติมนั้น

2.3.3.16 ถ้าลูกหนี้ได้ชำระหนี้ตามสัญญาปรับโครงสร้างหนี้แล้วบางส่วน และลูกหนี้ไม่มีทรัพย์สินอื่นใดที่จะนำมาชำระหนี้ได้อีก หากผู้ค้ำประกันได้ยอมตนชำระหนี้ในส่วนที่เหลือจำนวนไม่น้อยกว่าสองในสามหรือในจำนวนที่น้อยกว่านั้นตามที่คณะกรรมการบริหารกำหนด ลูกหนี้และผู้ค้ำประกันเป็นอันหลุดพ้นจากหนี้

ในการยอมตนชำระหนี้ข้างต้น หากผู้ค้ำประกันนำทรัพย์สินมา โอนชำระหนี้ราคาทรัพย์สินจะต้องมีมูลค่าไม่น้อยกว่าสองในสามของจำนวนหนี้ส่วนที่เหลือ การประเมินราคาทรัพย์สินดังกล่าวให้ปฏิบัติตามประกาศ

คณะกรรมการ บสท. เรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการตีราคาทรัพย์สินโอนชำระหนี้ และลูกหนี้หรือผู้ค้ำประกันจะต้องเป็นผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่ายในการประเมินราคาทรัพย์สินดังกล่าว

2.3.3.17 คณะกรรมการบริหารอาจพิจารณาดำเนินการเพื่อยื่นคำร้องต่อศาล เพื่อสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดของลูกหนี้ หรือผู้ค้ำประกันได้ในกรณีใดกรณีหนึ่ง³¹ ดังต่อไปนี้

1) เมื่อลูกหนี้หรือผู้ค้ำประกันไม่ให้ความร่วมมือกับ บสท. ในการปรับโครงสร้างหนี้ ตามที่คณะกรรมการบริหารกำหนด โดยที่ตนอยู่ในฐานะที่ดำเนินการได้ ดังนี้

³¹ พรก.บรรษัทบริหารสินทรัพย์ไทย พ.ศ. 2544, มาตรา 58, 74 ซึ่งมีคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ ที่ 33/2544 ลงวันที่ 11 ตุลาคม 2544 ว่าไม่มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา 58 พิกัดทรัพย์เด็ดขาดของลูกหนี้ หรือผู้ค้ำประกัน แล้วแต่กรณี โดยไม่ต้องดำเนินการใด ส่วน มาตรา 74 บังคับจำนอง หรือบังคับจำนำกับทรัพย์สินที่เป็นหลักประกัน มีหนังสือบอกกล่าวให้ชำระหนี้ ภายในหนึ่งเดือน.

- (1) ได้รับหนังสือจากกรรมการผู้จัดการในการแจ้งความประสงค์ให้ติดต่อ บสท.เกี่ยวกับการปรับโครงสร้างหนี้ไม่ว่าจะอยู่ในขั้นตอนใดไม่น้อยกว่าสองครั้ง และลูกหนี้หรือผู้ค้ำประกันไม่ติดต่อกลับมายัง บสท. หรือ
- (2) กำหนดให้ลูกหนี้เสนอแผนปรับโครงสร้างหนี้ภายในเวลาที่กรรมการผู้จัดการกำหนดและลูกหนี้ไม่เสนอแผนปรับโครงสร้างหนี้ภายในเวลาที่กำหนด โดยไม่แจ้งเหตุขัดข้องเป็นหนังสือแก่ บสท. หรือ
- (3) กำหนดให้เสนอแผนปรับโครงสร้างหนี้ภายในเวลาที่กรรมการผู้จัดการกำหนด แต่ถ้ากรรมการผู้จัดการเห็นว่ารายละเอียดของแผนปรับโครงสร้างหนี้ไม่ชัดเจนหรือไม่เพียงพอในการปรับโครงสร้างหนี้ และให้ลูกหนี้แก้ไขเพิ่มเติมแผนปรับโครงสร้างหนี้ แต่ลูกหนี้ไม่แก้ไขเพิ่มเติมแผนปรับโครงสร้างหนี้ภายในเวลาที่กำหนด โดยไม่แจ้งเหตุขัดข้องเป็นหนังสือแก่ บสท. หรือ
- (4) การกระทำอันแสดงให้เห็นว่าเป็นการไม่ยินยอมหรือประวิงเวลา โดยไม่มีเหตุอันควรในการลงนามในสัญญาปรับโครงสร้างหนี้ กับ บสท. หรือ
- (5) การกระทำอันแสดงให้เห็นว่าผิดสัญญาปรับโครงสร้างหนี้หรือไม่ดำเนินการตามหลักเกณฑ์ และเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในสัญญาปรับโครงสร้างหนี้ หรือคำสั่งโดยชอบด้วยกฎหมายของ บสท. หรือ
- (6) การกระทำอันใดที่แสดงให้เห็นว่าลูกหนี้ หรือผู้ค้ำประกันไม่ให้ความร่วมมือกับ บสท. ในการปรับโครงสร้างหนี้
- 2) กระทำการอันเป็นการชักย้ายถ่ายเทหรือปิดบังซ่อนเร้นทรัพย์สินของตน หรือมีพฤติกรรมที่ส่อไปทางที่ไม่สุจริต ดังนี้
- (1) โอนทรัพย์สินหรือสิทธิจัดการทรัพย์สินของตนให้แก่บุคคลอื่นไม่ว่าได้กระทำการนั้นในหรือนอกราชอาณาจักร หรือ
- (2) โอนหรือส่งมอบทรัพย์สินของตนไปโดยการแสดงเจตนาหลงหรือโดยการฉ้อฉล ไม่ว่าได้กระทำการนั้นในหรือนอกราชอาณาจักร หรือ
- (3) โอนทรัพย์สินของตนหรือก่อให้เกิดทรัพย์สินอย่างหนึ่งอย่างใดขึ้นเหนือทรัพย์สินนั้น ซึ่งถือว่าเป็นการให้เปรียบเจ้าหนี้รายอื่นไม่ว่าได้กระทำการนั้นในหรือนอกราชอาณาจักร หรือ
- (4) ยักย้ายทรัพย์สินไปให้พ้นจากการบังคับหลักประกันหรือยอมตนให้ต้องคำพิพากษา ซึ่งบังคับให้ชำระเงินซึ่งตนไม่ควรต้องชำระเพื่อประวิงการชำระหนี้ หรือมิให้เจ้าหนี้ได้รับชำระหนี้ หรือ

(5) การกระทำอันใดที่อันแสดงให้เห็นว่าลูกหนี้หรือผู้ค้า
 ประกันมีการกระทำอันแสดงให้เห็นว่าขี้ข้าย ถ่างเท หรือปิดบังซ่อนเร้นทรัพย์สินของตน หรือมี
 พฤติกรรมที่ส่อไปในทางที่ไม่สุจริต

2.3.4 แนวทางการพิจารณาแผนการปรับโครงสร้างหนี้

การพิจารณาแผนการปรับโครงสร้างหนี้ต้องอยู่ภายใต้แนวทางและเป็นไป
 ในมาตรฐานเดียวกัน เพื่อให้เกิดความเป็นธรรม และไม่เป็นการเลือกปฏิบัติแก่ลูกหนี้แต่ละราย
 ภายใต้แนวทางดังต่อไปนี้

2.3.4.1 ภาพรวมของแผน

- 1) ต้องเป็นไปตามวัตถุประสงค์เพื่อการปรับโครงสร้างหนี้
- 2) ระยะเวลาการปรับโครงสร้างหนี้และระยะเวลาในการบริหาร
 แผนที่เหมาะสม
- 3) อัตราที่ได้รับชำระคืน (Recovery Rate) ตามแผนมีค่าสูงกว่าการ
 บังคับทรัพย์สินที่เป็นหลักประกัน โดยไม่นับรวมอยู่ในจำนวนหนี้ที่แปลงเป็นทุนในอัตราที่ได้รับ
 ชำระคืน (Recovery Rate)

4) มีข้อกำหนดในการหลุดพ้นจากหนี้ ภาระค่าประกันและการ
 ยกเลิกสิทธิต่าง ๆ ที่ได้รับจากแผนปรับโครงสร้างหนี้ ในกรณีที่ลูกหนี้หรือผู้ถือหุ้นหรือผู้บริหารที่
 เกี่ยวข้องของลูกหนี้ ผู้ค้าประกัน หรือผู้ที่เกี่ยวข้องไม่ให้ความร่วมมือในการปฏิบัติตามแผน

2.3.4.2 ความสามารถในการดำรงอยู่ของลูกหนี้

- 1) เปรียบเทียบแนวโน้มทางธุรกิจหรืออุตสาหกรรมโดยภาพรวม
 กับแนวโน้มทางธุรกิจ หรืออุตสาหกรรมของลูกหนี้
- 2) แนวทางและกลยุทธ์ เพื่อการพัฒนาความสามารถในการแข่งขัน
 การเพิ่มผลผลิต และการลดต้นทุนของลูกหนี้

2.3.4.3 ความสามารถในการชำระหนี้ของลูกหนี้

- 1) สอบทานประมาณการทางการเงินที่เกี่ยวข้องทั้งหมด
- 2) ความสมเหตุสมผลของข้อสมมติฐานที่ใช้ในการจัดทำประมาณ
 การ
- 3) วิเคราะห์ความเสี่ยงที่อาจเกิดจากการเปลี่ยนแปลงข้อสมมติฐาน
 และปัจจัยต่าง ๆ ซึ่งอาจมีผลต่อประมาณการหรือความสามารถในการชำระหนี้ของลูกหนี้
- 4) ความสมเหตุสมผลของแผนทางการตลาด การผลิต และการเงิน
 ของลูกหนี้

5) แผนการบริหารจัดการ การควบคุมภายใน และระบบข้อมูล

6) การจัดแบ่งกลุ่มเจ้าหนี้ที่มีสิทธิเรียกร้อง หรือผลประโยชน์ที่มีสาระสำคัญเหมือนกันหรือทำนองเดียวกันไว้ในกลุ่มเดียวกัน เพื่อการปฏิบัติอย่างยุติธรรมและเท่าเทียมกัน เว้นแต่เจ้าหนี้รายที่เสียเปรียบจะให้ความยินยอมเป็นหนังสือ

2.3.4.4 ข้อกำหนดในแผนปรับโครงสร้างหนี้ต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์วิธีการ เงื่อนไข และกระบวนการที่กำหนดไว้ในประกาศนี้

2.3.5 กระบวนการปรับโครงสร้างหนี้

กระบวนการปรับโครงสร้างหนี้ของสินทรัพย์ด้อยคุณภาพที่ บสท.รับโอนมาให้ดำเนินการดังต่อไปนี้

2.3.5.1 ให้พนักงาน บสท.หรือผู้ที่ได้รับมอบหมายเรียกและจัดประชุมลูกหนี้ และผู้โอนภายในห้าวันทำการนับแต่วันที่คณะกรรมการบริหารเห็นชอบให้มีการปรับโครงสร้างหนี้

2.3.5.2 ในกรณีที่จำเป็นต้องให้มีการแต่งตั้งที่ปรึกษาทางการเงินอิสระหรือที่ปรึกษาทางกฎหมายอิสระ หรือผู้สอบบัญชีอิสระ หรือผู้ประเมินราคาอิสระ โดยให้ดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในสิบวันทำการนับแต่วันเริ่มประชุมกับลูกหนี้และผู้โอน

2.3.5.3 ให้พนักงาน บสท.หรือผู้ที่ได้รับมอบหมาย รวบรวมและจัดทำข้อมูล เช่น รายงานการตรวจสอบทรัพย์สินและหนี้สิน (Due Diligence) แผนธุรกิจ (Business Plan) รายงานการประเมินราคา เป็นต้น

2.3.5.4 ให้พนักงาน บสท. หรือผู้ที่ได้รับมอบหมายมีการจัดทำร่างแผนปรับโครงสร้างหนี้ โดยต้องแบ่งแยกให้ภาระหนี้ที่มีลักษณะและสิทธิระดับเดียวกันอยู่ในกลุ่มเดียวกันอย่างชัดเจน เช่นกลุ่มภาระหนี้ที่มีหลักประกัน (Secured Debt) ซึ่งเป็นกลุ่มภาระหนี้ที่มีหลักประกันเป็นทรัพย์สินหลัก (Core Asset) และกลุ่มภาระหนี้ที่มีหลักประกันเป็นทรัพย์สินที่ไม่ใช่ทรัพย์สินหลัก (Non-Core Asset) และกลุ่มภาระหนี้ที่ไม่มีหลักประกัน (Unsecured Debt) เป็นต้น รวมทั้งต้องจัดลำดับการชำระหนี้ให้แต่ละกลุ่มมีภาระหนี้อย่างยุติธรรมและสมเหตุสมผล

2.3.5.5 ระยะเวลาตามขั้นตอนที่ระบุไว้ใน 2.3.5.3 และ 2.3.5.4 สำหรับกรณีเจ้าหนี้รายเดียวให้ดำเนินการให้แล้วเสร็จภายใน 30 วันทำการ สำหรับกรณีเจ้าหนี้หลายรายให้ดำเนินการให้แล้วเสร็จภายใน 45 วันทำการนับแต่วันเริ่มประชุมกับลูกหนี้และผู้โอนตาม 2.3.5.1

ในกรณีที่มิเหตุอันควร ซึ่งทำให้ไม่สามารถดำเนินการตามขั้นตอนที่ระบุข้างต้น ได้ กรรมการผู้จัดการอาจพิจารณาขยายเวลาการดำเนินการตามความเหมาะสม การขอขยายเวลาดำเนินการดังกล่าวต้องทำเป็นหนังสือจากผู้บริหารสินทรัพย์หรือเจ้าหนี้ที่ได้รับ

มอบหมายหรือที่ปรึกษาทางการเงินอิสระเพื่อให้กรรมการผู้จัดการพิจารณาก่อนวันครบกำหนดเดิม อย่างน้อย 10 วัน

2.3.5.6 ในกรณีที่จำเป็นให้พนักงาน บสท.ปรับปรุงแก้ไขร่างแผนปรับ โครงสร้างหนี้

2.3.5.7 ให้พนักงาน บสท.จัดทำแผนปรับโครงสร้างหนี้ฉบับสมบูรณ์เสนอ ต่อคณะกรรมการบริหาร

2.3.5.8 ให้ดำเนินการตาม 2.3.5.6 และ 2.3.5.7 ให้แล้วเสร็จภายใน 10 วัน นับจากวันที่ครบกำหนดเวลาตาม 2.3.5.5

2.3.5.9 ลูกหนี้ เจ้าหนี้และผู้เกี่ยวข้องอาจทบทวนแก้ไขแผนปรับ โครงสร้าง หนี้ได้ ดังนี้

1) กรณีไม่ได้รับความเห็นชอบในแผนการปรับโครงสร้างหนี้

สามารถยื่นคำร้องขอพิจารณาแก้ไขแผน พร้อมแสดงเหตุผลและเสนอแนวทางแก้ไขที่ชัดเจนต่อ คณะกรรมการบริหารอย่างน้อย 5 วัน ก่อนวันพิจารณา

2) กรณีที่อนุมัติแผนปรับ โครงสร้างหนี้แล้ว แต่ไม่สามารถปฏิบัติ

ให้เป็นไปตามเงื่อนไขในแผนดังกล่าวได้ เนื่องจากสภาวะการณ์ที่ไม่สามารถคาดหมายล่วงหน้าได้ สามารถยื่นคำร้องขอพิจารณาแก้ไขแผน พร้อมแสดงเหตุผล และเสนอแนวทางแก้ไขที่ชัดเจนต่อ คณะกรรมการบริหารก่อนวันที่ไม่สามารถปฏิบัติตามแผนได้

2.3.5.10 ให้คณะกรรมการบริหารรายงานผลการดำเนินการในการปรับ โครงสร้างหนี้ต่อคณะกรรมการอย่างน้อยทุกไตรมาสเดือน

2.3.6 การปรับโครงสร้างหนี้

การปรับโครงสร้างหนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อฟื้นฟูเศรษฐกิจของประเทศ โดย การแก้ไขปัญหาสินทรัพย์ด้อยคุณภาพให้เป็นไปอย่างรวดเร็ว และเพื่อให้ลูกหนี้ที่สุจริตอยู่ในฐานะ ที่จะชำระหนี้ได้ภายในเวลาที่กำหนด และสามารถดำเนินกิจการใหม่ได้ต่อไป

ในการปรับโครงสร้างหนี้ให้ บสท. มีอำนาจดำเนินการดังต่อไปนี้

1) ลดเงินต้น ดอกเบี้ย อัตราดอกเบี้ย และระยะเวลาที่จะคำนวณดอกเบี้ย

ขยายระยะเวลาการชำระหนี้หรือผ่อนปรนเงื่อนไขการชำระหนี้ให้อื่นให้แก่ลูกหนี้ และในกรณีที่ เห็นสมควรเพื่อความเป็นธรรมอย่างทัดเทียมกันและความรวดเร็ว จะผ่อนปรนเงื่อนไขในการชำระ หนี้ดังกล่าวเป็นการทั่วไปให้แก่ลูกหนี้ทั้งหมดหรือบางประเภทก็ได้

2) แปลงหนี้ของลูกหนี้เป็นทุนในกิจการของลูกหนี้

3) รับโอนทรัพย์สินหรือสิทธิเรียกร้องจากลูกหนี้เพื่อชำระหนี้ หรือทำการจำหน่ายทรัพย์สินหรือสิทธิเรียกร้องบางส่วนของลูกหนี้ดังกล่าวให้แก่บุคคลภายนอก แต่ในกรณีที่ทรัพย์สินที่จะโอนหรือจำหน่ายไม่ใช่ทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันแห่งหนึ่งจะต้องได้รับความยินยอมจากลูกหนี้ก่อน

4) รับโอนหุ้นหรือซื้อหุ้นเพิ่มทุนของลูกหนี้เพื่อประโยชน์ในการจัดการปรับปรุงกิจการของลูกหนี้

5) ใช้มาตรการอื่นใดโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการ
ซึ่งในการดำเนินการดังที่กล่าวมา คณะกรรมการอาจจะกำหนดหลักเกณฑ์วิธีการ และเงื่อนไขให้ บสท.ปฏิบัติก็ได้

2.4 หลักการในการบังคับหลักประกันและการดำเนินการกับทรัพย์สิน

ในกรณีลูกหนี้ที่ บสท. ไม่สามารถหาข้อยุติโดยการเจรจาปรับโครงสร้างหนี้ได้ เนื่องจากหลายสาเหตุ อาทิ ลูกหนี้ไม่เสนอแผนปรับโครงสร้างหนี้ ลูกหนี้ไม่ยินยอมหรือได้ประวิงเวลาในการลงนามสัญญาปรับโครงสร้างหนี้ หรือลูกหนี้มีพฤติกรรมที่ส่อไปในทางที่ไม่สุจริต คณะกรรมการบริหารสินทรัพย์ด้อยคุณภาพระดับที่ 1 และระดับที่ 2 จึงมีความจำเป็นที่จะต้องอนุมัติให้ดำเนินการบังคับหลักประกัน หรือพิทักษ์ทรัพย์สินเด็ดขาด แล้วแต่กรณี ตามมาตรา 58 และ 74 แห่ง พ.ร.ก. บรรษัทบริหารสินทรัพย์ไทย พ.ศ.2544 ภายใต้หลักการ ดังนี้

2.4.1 บสท. มีหลักการในการบังคับทรัพย์สินที่มีหลักประกัน ดังต่อไปนี้

- 1) ลูกหนี้ไม่ให้ความร่วมมือ หรือมีพฤติกรรมที่ส่อไปในทางที่ไม่สุจริต
- 2) ลูกหนี้ไม่สามารถปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขของแผนปรับโครงสร้างหนี้
- 3) ลูกหนี้ปิดกิจการ หรือคณะกรรมการบริหารเห็นว่ากิจการของลูกหนี้ไม่สามารถดำเนินต่อไปได้
- 4) คณะกรรมการบริหารอาจเลือกใช้วิธีรับ โอนทรัพย์สินเพื่อรับชำระหนี้จากลูกหนี้ ผู้ค้ำประกัน ผู้เกี่ยวข้อง หรือบุคคลอื่น

2.4.2 บสท. มีหลักการในการดำเนินการกับทรัพย์สินที่ บสท. บังคับหลักประกัน ดังต่อไปนี้

- 1) การจำหน่ายโดยวิธีขายทอดตลาด หรือวิธีอื่นใดที่คณะกรรมการบริหารเห็นว่าเหมาะสม โดยจะดำเนินการจำหน่ายอย่างเปิดเผยและโปร่งใส

2) การรับโอนทรัพย์สินแทนการจำหน่าย ในราคาไม่น้อยกว่าราคาที่จะพึงได้รับจากการขายทอดตลาด ทั้งนี้เพื่อให้ได้มูลค่าสูงสุดและเป็นประโยชน์กับ บสท. และผู้ที่เกี่ยวข้องมากที่สุด

2.4.3 บสท. มีหลักการในการดำเนินการกับทรัพย์สินที่ บสท. รับโอนจากการบังคับหลักประกัน หรือจากความยินยอมของลูกหนี้ ผู้ค้ำประกัน หรือผู้ที่เกี่ยวข้องดังต่อไปนี้

1) การขายทอดตลาด หรือวิธีการอื่นใดที่คณะกรรมการบริหารเห็นว่าเหมาะสม

2) การพัฒนาทรัพย์สินที่รับโอนมาก่อนนำออกจำหน่าย

3) การหาผู้ร่วมทุน การว่าจ้างผู้เชี่ยวชาญเข้าบริหาร การควบหรือรวมกิจการเพื่อเพิ่มมูลค่าทรัพย์สินให้มากที่สุดก่อนนำออกจำหน่าย

4) การให้เช่าทรัพย์สินที่ บสท. รับโอนมา เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดในระหว่างการพิจารณาดำเนินการจัดการทรัพย์สิน

2.5 ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ในการปรับโครงสร้างหนี้

ปัจจัยสำคัญที่จะช่วยให้การดำเนินการปรับโครงสร้างหนี้ของ บสท. ได้รับความสำเร็จคือการได้รับความร่วมมือจากลูกหนี้และผู้ค้ำประกัน ทั้งในด้านการเข้ามาติดต่อเจรจา รวมถึงเข้าใจและได้ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ในการเจรจาเพื่อหาข้อสรุปที่ดีระหว่างกัน บสท. จึงได้กำหนดแนวปฏิบัติสำหรับคู่สัญญาที่เกี่ยวข้องไว้ดังนี้

2.5.1 แนวปฏิบัติสำหรับลูกหนี้

บสท. กำหนดแนวทางปฏิบัติสำหรับลูกหนี้ไว้ดังต่อไปนี้

- 1) ลูกหนี้ต้องเปิดเผยสถานะทางการเงินที่แท้จริง
- 2) ลูกหนี้ต้องนำเสนอแผนธุรกิจที่ชัดเจน ภายใต้อสมมติฐานที่เหมาะสม
- 3) ลูกหนี้ต้องมีความสามารถในการชำระหนี้ และให้ผลตอบแทนที่เหมาะสมแก่ บสท.
- 4) ลูกหนี้ต้องยินยอมให้ขายหรือรับโอนทรัพย์สินเพื่อชำระหนี้ สำหรับทรัพย์สินที่ไม่จำเป็นต่อการดำเนินกิจการ
- 5) ลูกหนี้จะไม่กระทำการใด ๆ ดังต่อไปนี้ เว้นแต่ได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการบริหาร

- (1) การให้กู้ยืม การก่อหนี้ หรือการก่อภาระผูกพันเพิ่มเติมใด ๆ แก่ หลักประกันหรือทรัพย์สินของลูกหนี้
- (2) การจำหน่ายจ่ายโอนทรัพย์สินของลูกหนี้
- (3) การเพิ่มทุน ลดทุน เปลี่ยนแปลงผู้ถือหุ้น หรือขายหุ้นให้กับ บุคคลภายนอก
- (4) การลงทุน หรือการขยายธุรกิจที่ไม่ใช่ธุรกิจหลัก (Non-Core Asset)³² ของลูกหนี้
- (5) การกระทำอื่นใดที่คณะกรรมการบริหารอาจกำหนดเพิ่มเติม
- 6) ลูกหนี้ต้องให้ความร่วมมือกับ บสท.หรือบุคคลที่ บสท.มอบหมายในการ ติดตามสอบทาน การรับ การจ่ายเงิน และติดตามการดำเนินงาน
- 7) ลูกหนี้ไม่ให้ความร่วมมือกับ บสท. หรือมีเจตนาไม่สุจริต หรือในกรณีที่ การปรับโครงสร้างหนี้ล้มเหลว บสท.จะดำเนินการ โดยใช้อำนาจตามกฎหมายว่าด้วยบริษัท บริหารสินทรัพย์ไทยตามที่เห็นสมควร

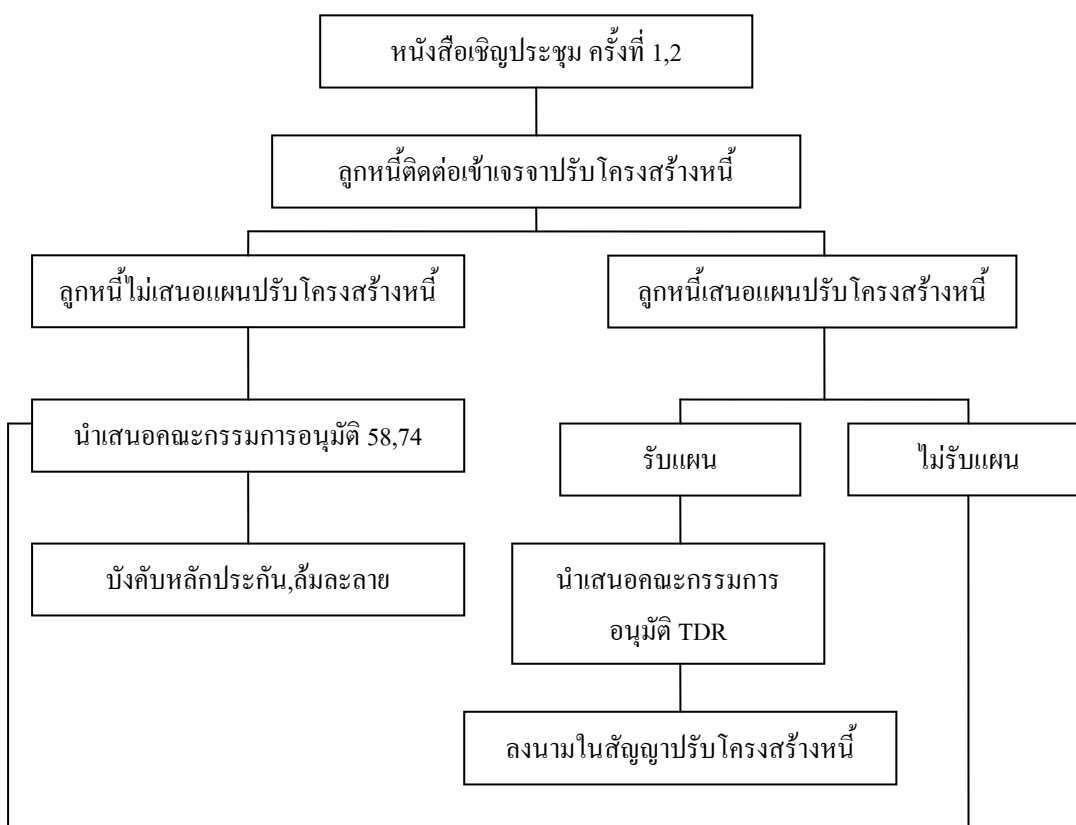
2.5.2 แนวปฏิบัติสำหรับผู้ค้ำประกัน

บสท. กำหนดแนวปฏิบัติสำหรับผู้ค้ำประกันไว้ดังต่อไปนี้

- 1) ผู้ค้ำประกันยังคงมีความรับผิดชอบจนกว่าลูกหนี้จะชำระหนี้เสร็จสิ้น
- 2) ผู้ค้ำประกันหลุดพ้นจากหนี้ เมื่อลูกหนี้ได้ผ่อนชำระหนี้ตามแผนปรับ โครงสร้างหนี้ ถ้าในขณะใดขณะหนึ่งลูกหนี้ได้ให้หลักประกันตามที่คณะกรรมการบริหาร เห็นสมควรแล้ว
- 3) ผู้ค้ำประกันจะหลุดพ้นจากหนี้ เมื่อลูกหนี้ได้มีการชำระหนี้บางส่วน และ ลูกหนี้ไม่มีทรัพย์สินใดที่จะนำมาชำระหนี้ได้อีก และผู้ค้ำประกันได้ยอมชำระหนี้ส่วนที่เหลือ ไม่น้อยกว่าสองในสามหรือจำนวนที่น้อยกว่านั้นตามที่คณะกรรมการบริหารกำหนด
- 4) ผู้ค้ำประกันที่ไม่ให้ความร่วมมือกับ บสท. หรือมีเจตนาไม่สุจริต หรือใน กรณีที่การปรับโครงสร้างหนี้ล้มเหลว บสท. จะดำเนินการ โดยใช้อำนาจตามกฎหมายว่าด้วย บริษัทบริหารสินทรัพย์ไทยตามที่เห็นสมควร

³² “ไม่ใช่ทรัพย์สินหลัก” ความหมายตรงข้ามกับ “ทรัพย์สินหลัก” ซึ่ง “ทรัพย์สินหลัก” หมายถึง ทรัพย์สินของ ลูกหนี้หรือบุคคลที่เกี่ยวข้องอันเป็นทรัพย์สินที่มีความสำคัญต่อการดำเนินกิจการ และ/หรือเป็นส่วนสร้าง รายได้โดยตรงแก่กิจการของลูกหนี้.

ทั้งนี้ เพื่อให้เข้าใจถึงกระบวนการในการปรับโครงสร้างหนี้ของ บสท.กับลูกหนี้ ผู้วิจัยขอสรุปขั้นตอนดังกล่าวโดยเริ่มจากการออกหนังสือเชิญประชุมลูกหนี้ ลูกหนี้ติดต่อเข้ามา เจรจาปรับโครงสร้างหนี้ กรณีลูกหนี้เสนอแผนปรับโครงสร้างหนี้และมีการรับแผนชำระหนี้ก็จะ ได้มีนำเสนอต่อคณะกรรมการเพื่อขออนุมัติรับแผนและอนุมัติจัดทำสัญญาปรับโครงสร้างหนี้ พร้อมทั้งดำเนินการให้ลูกหนี้ลงนามในสัญญาปรับโครงสร้างหนี้ภายในกรอบระยะเวลาที่ บสท. กำหนดต่อไป ถ้าในกรณีที่ลูกหนี้เสนอแผนแต่ไม่ได้รับการอนุมัติจาก บสท.หรือลูกหนี้ไม่เสนอ แผนการชำระหนี้ภายในกำหนดระยะเวลา บสท.จะทำเรื่องเสนอต่อคณะกรรมการเพื่อขออนุมัติให้ ดำเนินการกับลูกหนี้และผู้ค้ำประกันตามกระบวนการของกฎหมาย บสท.ต่อไป ซึ่งกระบวนการ ดังกล่าวสามารถสรุปขั้นตอนได้ตามแผนภาพ ดังต่อไปนี้

ตารางระยะเวลาแสดงขั้นตอนในกระบวนการปรับโครงสร้างหนี้

ขั้นตอน (วัน)	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
หนังสือเชิญประชุม	■	■	■												
เจรจากับลูกหนี้				■											
ลูกหนี้เสนอแผน					■	■	■								
วิเคราะห์แผน								■	■						
สรุปความเห็นเข้าบอร์ด										■					
นำเสนอคณะกรรมการ											■				
ร่างสัญญาปรับโครงสร้าง												■	■	■	
ลูกหนี้ลงนามในสัญญาฯ															■

3. วิเคราะห์เปรียบเทียบการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ของต่างประเทศ และ บสท.

จากการที่ผู้วิจัยได้ศึกษาภาพรวมของมาตรการในการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ รูปแบบ และโครงสร้างของการบริหารจัดการสินทรัพย์ด้วยคุณภาพของประเทศมาเลเซีย อินโดนีเซีย และเกาหลีใต้ ในบทที่ 3 และได้พบว่ามียุทธศาสตร์สำคัญหลายด้านที่เกี่ยวข้องกันทั้งในด้านความเหมือนและความแตกต่างกับบรรษัทบริหารสินทรัพย์ไทย ซึ่งผู้วิจัยใคร่ขอนำเสนอประเด็นต่าง ๆ ได้ดังนี้

3.1 ในประเด็นที่เกี่ยวข้องและคล้ายกัน

3.1.1 วัตถุประสงค์ในการจัดตั้ง

หน่วยงานบริหารสินทรัพย์ของทั้ง 3 ประเทศ และบรรษัทบริหารสินทรัพย์ไทยจัดตั้งขึ้นเพื่อวัตถุประสงค์ในการบริหารจัดการสินทรัพย์ด้วยคุณภาพของสถาบันการเงินที่รับโอนมา ช่วยเหลือสถาบันการเงินในการจำหน่ายจ่ายโอนสินทรัพย์ด้วยคุณภาพ เพื่อประโยชน์ในการฟื้นฟูเศรษฐกิจและความมั่นคงประเทศ รวมทั้งพยายามให้ลูกหนี้ที่รับโอนมาชำระหนี้ที่ค้างชำระ และสามารถดำเนินกิจการของตนต่อไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ ไม่ว่าจะด้วยการให้ความ

สนับสนุนทางการเงิน เข้าค่าประกันหนี้ และกระทำการอื่นที่เกี่ยวข้องในการจัดการให้สำเร็จตามวัตถุประสงค์

3.1.2 วิธีบริหารจัดการสินทรัพย์ด้อยคุณภาพ

ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการรับโอนสิทธิที่ปวงเกี่ยวกับสินทรัพย์ด้อยคุณภาพที่รับโอนมาด้วยวิธีการปรับโครงสร้างหนี้ รับสิทธิที่ปวงเกี่ยวกับการดำเนินคดีทางศาล การยึดและการจำหน่ายทรัพย์สินของลูกหนี้ รับโอนสินทรัพย์ที่อยู่ภายใต้แผนการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ เข้าถือกรรมสิทธิ์ หรือมีสิทธิครอบครอง หรือมีทรัพย์สินต่าง ๆ ซื่อ ขาย จำหน่าย เช่า ให้เช่า สั่งห้ามทรัพย์สิน และอสังหาริมทรัพย์ ตลอดจนรับโอนหรือได้มาซึ่งสินทรัพย์และหนี้สินโดยวิธีการและรูปแบบใด ๆ

3.1.3 สถานะขององค์กรบริหารสินทรัพย์และทุน ในการจัดตั้ง

มีฐานะเป็นนิติบุคคลประเภท Corporation เงินทุนในการจัดตั้งได้รับสนับสนุนจากรัฐบาล โดยมีหน่วยงานของรัฐเป็นผู้ถือหุ้นทั้งหมด

3.1.4 อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการและการบริหาร

ดำเนินการเกี่ยวกับการบริหารสินทรัพย์ด้อยคุณภาพ ตลอดจนกำหนดกรอบและวิธีการบริหารงานตามนโยบายของคณะกรรมการ และกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ เงื่อนไข และกระบวนการในการบริหารสินทรัพย์ด้อยคุณภาพ กำหนดข้อบังคับเกี่ยวกับบริหารและการดำเนินกิจการ จัดทำและแก้ไขงบประมาณ รวมถึงจัดทำและแก้ไขข้อบังคับในการปฏิบัติงาน ตลอดจนมีอำนาจหน้าที่ตามที่ระบุไว้ในข้อบังคับของ Corporation

3.2 ในประเด็นที่ต่างกัน

3.2.1 การโอนสินทรัพย์ด้อยคุณภาพ กล่าวคือแต่ละหน่วยงานกำหนดคุณสมบัติและประเภทของสินทรัพย์ด้อยคุณภาพที่รับโอนมาไม่เหมือนกัน ซึ่งสามารถแยกพิจารณาได้ดังนี้

3.2.1.1 บริษัทบริหารสินทรัพย์ไทยนั้น ได้แบ่งสินทรัพย์ที่รับโอนออกเป็น

2 กลุ่ม คือ

กลุ่มที่ 1 เป็นสินทรัพย์ด้อยคุณภาพ ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2543 ของสถาบันการเงินหรือบริษัทบริหารสินทรัพย์ที่มีกองทุนฟื้นฟูหน่วยงานของรัฐหรือรัฐวิสาหกิจถือหุ้นเกินร้อยละ 50 ของทุนจดทะเบียนที่ชำระแล้ว โดยจะต้องเป็นสินทรัพย์ด้อยคุณภาพที่มีลักษณะดังต่อไปนี้

- 1) สินทรัพย์จัดชั้นสูง
- 2) สินทรัพย์จัดชั้นสงสัยจะสูญ
- 3) สินทรัพย์จัดชั้นสงสัย
- 4) สินทรัพย์จัดชั้นต่ำกว่ามาตรฐาน

คณะกรรมการบริหาร โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการ บสท. จะกำหนดให้ออนสินทรัพย์ตาม 1) และ 2) เฉพาะที่มีเจ้าหนี้เกิน 1 รายมาให้แก่ บสท. ก็ได้ แต่สถาบันการเงินหรือบริษัทบริหารสินทรัพย์ซึ่งเป็นเจ้าหนี้หรือผู้รับโอนหนี้จากสถาบันการเงิน แล้วแต่กรณี ต้องรายงานการดำเนินการเกี่ยวกับสินทรัพย์ด้อยคุณภาพที่เหลือให้ บสท. ทราบตามเวลาที่ บสท. กำหนด และ บสท. จะสั่งให้สถาบันการเงินหรือบริษัทบริหารสินทรัพย์ซึ่งเป็นเจ้าหนี้โอนสินทรัพย์ทั้งหมดหรือบางรายให้แก่ บสท. เมื่อใดก็ได้

คณะกรรมการ บสท. จะกำหนดให้สถาบันการเงินหรือบริษัทบริหารสินทรัพย์โอนสินทรัพย์ตาม 3) และ 4) เฉพาะบางส่วนและโอนสินทรัพย์จัดชั้นกล่าวถึงเป็นพิเศษเฉพาะรายให้แก่ บสท. ก็ได้

สินทรัพย์ที่จะโอนไปยัง บสท. ให้รวมถึงสินทรัพย์ที่มีการฟ้องคดีอยู่ในศาล โดยยังไม่มีคำพิพากษา โดยให้ศาลสั่งจำหน่ายคดีออกจากสารบบความ แต่ไม่รวมถึงสินทรัพย์ที่ศาลล้มละลายสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดหรือสั่งอนุมัติแผนฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้แล้ว

กลุ่มที่ 2 เป็นสินทรัพย์ด้อยคุณภาพของสถาบันการเงิน หรือบริษัทบริหารสินทรัพย์ของเอกชนที่มีลักษณะดังต่อไปนี้

- 1) สินทรัพย์ด้อยคุณภาพที่มีอยู่ ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2546 ของสถาบันการเงินหรือบริษัทบริหารสินทรัพย์ซึ่งมีทรัพย์สินเป็นหลักประกันการชำระหนี้ และเป็นสินทรัพย์ด้อยคุณภาพที่ถูกจัดชั้นตาม 1) ถึง 4)
- 2) ลูกหนี้ซึ่งรับโอนมาเป็นนิติบุคคลและมีฐานะเป็นลูกหนี้ของสถาบันการเงินหรือบริษัทบริหารสินทรัพย์ตั้งแต่ 2 รายขึ้นไป ไม่ว่าจะมิบุคคลธรรมดาเป็นลูกหนี้ในฐานะผู้ค้าประกันหรือไม่ก็ตาม
- 3) มูลค่าของสินทรัพย์ด้อยคุณภาพตามบัญชีของทุกสถาบันการเงินและบริษัทบริหารสินทรัพย์รวมกันสำหรับลูกหนี้แต่ละรายเป็นจำนวนตั้งแต่ห้าล้านบาทขึ้นไป และ
- 4) สินทรัพย์ด้อยคุณภาพนั้นยังมิได้มีความตกลงเป็นหนังสือปรับโครงสร้างหนี้ใหม่แล้วภายใน 30 วัน นับแต่วันที่พระราชกำหนดนี้ใช้บังคับ และมีได้เป็นสินทรัพย์ด้อยคุณภาพที่ศาลมีคำสั่งเห็นชอบด้วยแผนฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ตามกฎหมายว่าด้วยล้มละลายแล้วก่อนวันที่พระราชกำหนดนี้ใช้บังคับ คณะกรรมการ บสท. จะกำหนดให้รับโอนเฉพาะ

สินทรัพย์ด้อยคุณภาพที่ถูกจัดชั้นตาม 1) หรือ 2) หรือสินทรัพย์ด้อยคุณภาพตาม 3) และ 4) ซึ่งเปลี่ยนไปเป็นสินทรัพย์ด้อยคุณภาพตาม 1) หรือ 2) ในหรือวันก่อนวันที่ พ.ร.ก. นี้ใช้บังคับก็ได้

3.2.1.2 KAMCO ของประเทศเกาหลีใต้ สินทรัพย์ด้อยคุณภาพ หมายถึงสิทธิเรียกร้องที่เกิดจากการให้สินเชื่อของสถาบันการเงิน ซึ่งไม่มีการชำระหนี้ตรงตามกำหนดหรือที่กำหนดโดยคณะกรรมการเห็นว่ามิแนวโน้มอย่างยิงว่าจะเรียกชำระหนี้ไม่ได้ โดยพิจารณาจากผลการดำเนินงาน สถานะทางการเงิน และรายได้ของลูกค้า ทั้งนี้ให้ KAMCO เข้าดำเนินการรับโอนสินทรัพย์ด้อยคุณภาพดังต่อไปนี้ก่อน

- 1) สินทรัพย์ด้อยคุณภาพที่ถือว่ามีความสำคัญของสาธารณะ
- 2) สินทรัพย์ด้อยคุณภาพที่เกี่ยวข้องกับผู้มีส่วนได้เสียจำนวนมาก
- 3) สินทรัพย์ด้อยคุณภาพที่สามารถขายได้ทันที เนื่องจากไม่มีข้อจำกัด

ใด ๆ ในการขาย

KAMCO จะไม่รับโอนสินทรัพย์ด้อยคุณภาพที่มีบุริมสิทธิอันเหนือกว่าอันเป็นที่คาดการณ์ได้ว่าการรับโอนจะไม่คุ้มค่าเกินกว่าที่ระบุไว้ในข้อบังคับการทำงานของ KAMCO

3.2.1.3 Danaharta ของประเทศมาเลเซีย มีอำนาจในการรับโอนหรือเข้าถือสินทรัพย์ประเภทต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1) สินเชื่อ (Credit Facility) หรือการให้เงินกู้ประเภทต่าง ๆ และในรูปแบบใดที่ได้ทำหรือเกิดขึ้นตามหลักการธนาคารของศาสนาอิสลาม (Islamic Banking Concepts) / การค้ำประกันหนี้ของบุคคลใด ๆ / การกระทำหรือธุรกรรมที่ธนาคารกลางแห่งมาเลเซียลงประกาศกำหนดถือให้เป็นสินเชื่อ (Credit Facility) ตาม Banking and Financial Institution Act 1989

2) ทรัพย์สิน (Property) ทั้งสังหาริมทรัพย์ และอสังหาริมทรัพย์

3) ธุรกิจต่าง ๆ

4) กิจการต่าง ๆ

5) สิทธิ ประโยชน์ และหน้าที่ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องหรือเกี่ยวเนื่องกับ

สินทรัพย์ประเภทต่าง ๆ ที่กล่าวข้างต้น

3.2.2 วิธีการโอนสินทรัพย์ ซึ่งแต่ละประเทศกำหนดให้การโอนสินทรัพย์ด้อยคุณภาพขึ้นอยู่กับการถูกบังคับให้โอนโดยผลของกฎหมาย หรืออยู่ที่ความสมัครใจของแต่ละหน่วยงานบริหารสินทรัพย์ ดังนี้

3.2.2.1 บริษัทบริหารสินทรัพย์ไทย กำหนดให้การโอนสินทรัพย์ด้วย

คุณภาพของสถาบันการเงินหรือบริษัทบริหารสินทรัพย์ที่มีกองทุนฟื้นฟู หน่วยงานของรัฐหรือ รัฐวิสาหกิจแห่งใดแห่งหนึ่งรวมกันเป็นผู้ถือหุ้นเกินร้อยละห้าสิบของทุนจดทะเบียนที่ชำระแล้ว จะต้องโอนสินทรัพย์ด้วยคุณภาพทุกรายไม่ว่ารายเล็กหรือรายใหญ่ ไม่ว่าจะเป็นิติบุคคลหรือ บุคคลธรรมดาและไม่ว่าจะมีเจ้าหนี้สถาบันการเงินรายเดียวหรือรายหลายมายัง บสท.

แต่สำหรับสินทรัพย์ด้วยคุณภาพในส่วนของสถาบันการเงินหรือ บริษัทบริหารสินทรัพย์ เอกชนนั้น มีสิทธิที่จะเลือกเข้าร่วม โอนให้แก่ บสท.หรือไม่ก็ได้ แต่ทั้งนี้ถ้า จะโอนต้องเป็นสินทรัพย์ที่มีลักษณะตามมาตรา 31 แห่ง พรก.บริษัทบริหารสินทรัพย์ไทยเท่านั้น หากเป็นหนี้ที่ไม่เข้าหลักเกณฑ์หรือหนี้ของบุคคลธรรมดา บสท.จะไม่รับโอน

3.2.2.2 KAMCO นั้นเมื่อสถาบันการเงินร้องขอจะเข้าทำสัญญากับสถาบัน การเงินเพื่อรับ โอนสินทรัพย์ด้วยคุณภาพโดยสัญญาจะระบุถึงราคาสินทรัพย์ที่โอนและข้อกำหนด ต่าง ๆ หรือเข้าทำสัญญาระหว่างสถาบันการเงิน ลูกหนี้ และ KAMCO โดยจะรับโอนหลักประกัน เพื่อชำระหนี้

3.2.2.3 Danaharta โดยปกติการรับโอนหรือซื้อสินทรัพย์จากผู้โอนหรือผู้ขาย จะขึ้นอยู่กับความสมัครใจของ Corporation กับผู้โอนหรือผู้ขายสินทรัพย์ อย่างไรก็ตามการรับ โอนหรือซื้อสินทรัพย์จากผู้ขายบางประเภทได้แก่ นายหน้า ผู้จัดการกองทุน ที่ปรึกษาการลงทุน ศูนย์รับ ฝากหลักทรัพย์ เคลียร์ริงเฮาส์ฯ ซึ่งมีกฎหมายกำหนดไว้โดยเฉพาะจะต้องได้รับอนุมัติจาก คณะกรรมการหลักทรัพย์ (Securities Commission)

3.2.3 การบริหารสินทรัพย์ด้วยคุณภาพและผลของการปรับโครงสร้างหนี้ โดยมี อำนาจพิเศษในการบริหารจัดการสินทรัพย์ด้วยคุณภาพในหลายวิธี รวมทั้งได้รับยกเว้นไม่ต้อง ปฏิบัติตามกฎหมาย แต่ในบางประเทศให้อำนาจในการดำเนินการกับลูกหนี้หรือผู้ค้ำประกันที่ไม่ ยอมให้เข้าร่วมมือในการปรับโครงสร้างหนี้ ซึ่งเป็นกรณีที่กฎหมายบัญญัติไว้เป็นการเฉพาะไม่ เหมือนกัน ดังนี้

3.2.3.1 บริษัทบริหารสินทรัพย์ไทย มีอำนาจพิเศษในการปรับโครงสร้างหนี้ ปรับโครงสร้างกิจการ จำหน่ายทรัพย์สินของลูกหนี้ หรือจำหน่ายหนี้สูญอย่างใดอย่างหนึ่งหรือ หลายอย่างรวมกันตามที่เห็นสมควร โดยในการบริหารสินทรัพย์ด้วยคุณภาพนั้น บสท.อาจจัดแบ่ง สินทรัพย์ด้วยคุณภาพออกเป็นสินทรัพย์ได้ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการ บสท. กำหนด

กรณีถ้าลูกหนี้หรือผู้ค้ำประกันไม่ให้ความร่วมมือกับ บสท. ในการปรับโครงสร้างหนี้ตามที่ บสท. สั่ง หรือย้ายถ่ายทรัพย์สินของตน ให้ บสท. ยื่นคำร้องต่อศาล เพื่อให้สั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดลูกหนี้หรือผู้ค้ำประกัน โดยไม่ต้องไต่สวน และให้ศาลกับเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ดำเนินการตามกฎหมายล้มละลายต่อไปโดยเร็ว

3.2.3.2 KAMCO ได้รับการยกเว้นไม่ต้องปฏิบัติตามกฎหมายดังต่อไปนี้

- 1) ในกรณีของจำนองต้องแก้ไขทางทะเบียนก่อน จึงจะยกขึ้นเป็นข้อต่อสู้บุคคลภายนอกได้
- 2) ในกรณีที่ KAMCO ต้องการจะเข้าเป็นผู้ซื้อทรัพย์สินจากการขายทอดตลาดสามารถใช้หนังสือรับรองการชำระเงินที่ออกโดย KAMCO เป็นหลักประกันได้
- 3) ยกเว้นเรื่องการส่งคำบอกกล่าวในการขายทอดตลาดทรัพย์สิน
- 4) รัฐบาลจะให้ความช่วยเหลือทางภาษีแก่ KAMCO เท่าที่จำเป็น

เมื่อได้พิจารณาข้อแตกต่างที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น สามารถพิจารณาได้ว่าหลักเกณฑ์ที่ได้กำหนดในการบริหารจัดการสินทรัพย์ด้อยคุณภาพของต่างประเทศในบางประเด็นจะไม่เหมือนกับของบรรษัทบริหารสินทรัพย์ไทย อาทิ บรรษัทบริหารสินทรัพย์ไทยได้กำหนดประเภทสินทรัพย์ที่จะโอนมาไว้เป็นกลุ่ม ๆ และสินทรัพย์ด้อยคุณภาพที่จะโอนต้องเป็นสินทรัพย์ด้อยคุณภาพ ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2543 เท่านั้น รวมทั้งได้แบ่งประเภทของสถาบันการเงินที่จะโอนสินทรัพย์ด้อยคุณภาพมายัง บสท. เป็นสถาบันการเงินที่มีหน่วยงานของรัฐถือหุ้นเกินกว่าร้อยละห้าสิบและสถาบันการเงินเอกชน ซึ่งจะมีหลักเกณฑ์การ โอนที่แตกต่างกัน รวมถึงในกรณีถ้าลูกหนี้หรือผู้ค้ำประกันไม่ได้ให้ความร่วมมือกับ บสท. ในการปรับโครงสร้างหนี้ ตามที่ บสท. สั่ง หรือ ย้ายถ่ายทรัพย์สินของตน ให้ บสท. ยื่นคำร้องต่อศาลเพื่อให้สั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดลูกหนี้หรือผู้ค้ำประกัน โดยไม่ต้องดำเนินการไต่สวน และให้ศาลกับเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ดำเนินการตามกฎหมายล้มละลายต่อไปโดยเร็ว ซึ่งในกรณีที่ได้กล่าวมาจะแตกต่างกับของประเทศเกาหลีใต้ ประเทศมาเลเซีย และประเทศอินโดนีเซีย ซึ่งจะไม่มีการบัญญัติในเรื่องดังกล่าวไว้แต่อย่างใด ซึ่งความแตกต่างของหลักเกณฑ์ที่เกิดขึ้นของบรรษัทบริหารสินทรัพย์ไทยดังที่กล่าวมา ปัจจุบันได้ส่งผลให้การบริหารจัดการสินทรัพย์ด้อยคุณภาพของ บสท. ยังไม่สามารถเสร็จสิ้นได้ตามวัตถุประสงค์ เนื่องจากหลักเกณฑ์ตามกฎหมาย บสท. ยังขาดความชัดเจนและไม่เหมาะสม และด้วยปัญหาดังกล่าวเป็นเหตุผลให้เกิดงานวิจัยฉบับนี้ขึ้น เพื่อดำเนินการวิเคราะห์ปัญหาที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงานของ บสท. ในการแก้ไขปัญหาสินทรัพย์ด้อยคุณภาพให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ และในขณะเดียวกันผู้วิจัยได้เสนอแนะแนวทางที่อาจจะเป็นประโยชน์ในการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมาย

บสท. เพื่อช่วยให้ปัญหาที่เกิดขึ้นได้รับการพิจารณาแก้ไข ซึ่งจะส่งผลให้การบริหารจัดการสินทรัพย์ ด้วยคุณภาพของ บสท. ได้รับผลสำเร็จสมดังเจตนารมณ์ในการจัดตั้งบรรษัทบริหารสินทรัพย์ไทย ในที่สุด

4. วิเคราะห์ปัญหาในการปรับโครงสร้างหนี้ตามพระราชกำหนดบรรษัทบริหารสินทรัพย์ไทย

ตลอดระยะเวลากว่า 6 ปีที่ บสท. ได้ก่อตั้งขึ้นมาภายใต้วัตถุประสงค์หลักเพื่อเร่งแก้ไข ปัญหาสินทรัพย์ด้วยคุณภาพของประเทศ และเพื่อช่วยให้ลูกหนี้ที่สุจริตอยู่ในสถานะที่สามารถ ดำเนินกิจการต่อไปได้ อันจะนำมาซึ่งการฟื้นตัวทางเศรษฐกิจของประเทศโดยรวมนั้น บสท. ได้เปิด โอกาสให้ลูกหนี้และผู้ค้าประกันที่สุจริตทั้งรายใหญ่และรายย่อยทุกรายที่ต้องการปรับ โครงสร้างหนี้ตามหลักเกณฑ์ของ บสท. ทั้งที่ยังไม่ได้ติดต่อเจรจาปรับโครงสร้างหนี้ หรือลูกหนี้ที่ถูก ดำเนินการบังคับหลักประกันหรือพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดไปแล้วสามารถเข้ามาเจรจากับ บสท. ได้ และตลอดระยะเวลาการดำเนินงานที่ผ่านมา บสท. ได้ช่วยเหลือลูกหนี้รายย่อยทั่วประเทศเป็น จำนวนมากให้สามารถปลดภาระหนี้สิน โดยคิดดอกเบี้ยในอัตราพิเศษ และช่วยเหลือลูกหนี้ให้คงไว้ ซึ่งหลักประกันที่เป็นที่อยู่อาศัย รวมทั้งให้ลูกหนี้ยังคงสถานะกิจการของตนไว้เพื่อสามารถสร้าง รายได้จากกิจการและนำเงินดังกล่าวมาชำระหนี้คืนให้แก่ บสท. ได้

แต่อย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณาผลของการปรับโครงสร้างหนี้ตามหลักเกณฑ์ที่กำหนด ภายใต้อัตราการต่าง ๆ ของพระราชกำหนดบรรษัทบริหารสินทรัพย์ไทยแล้ว ผู้วิจัยมีความเห็นว่า ยังคงมีปัญหาในบางเรื่องที่ทำให้การปรับโครงสร้างหนี้ของ บสท. ดังกล่าวยังไม่สามารถบรรลุผล ตามเจตนารมณ์ในการประกาศใช้พระราชกำหนดบรรษัทบริหารสินทรัพย์ไทย พ.ศ.2544 เนื่องจาก มาตรการบางอย่างยังคงมีความไม่ชัดเจน และได้ส่งผลกระทบและเป็นอุปสรรคให้การดำเนินการ ปรับโครงสร้างหนี้ของ บสท. ยังไม่สามารถสำเร็จลุล่วงภายใต้ภารกิจในฐานะที่เป็นหน่วยงานของ รัฐที่จะทำหน้าที่แก้ไขปัญหาสินทรัพย์ด้วยคุณภาพของสถาบันการเงินของรัฐและเอกชนให้เป็นไป อย่างรวดเร็ว ซึ่งปัญหาดังกล่าวผู้วิจัยขอสรุปเป็นประเด็นที่ต้องพิจารณาในเรื่องต่าง ๆ ได้ดังนี้

4.1 ปัญหาเกี่ยวกับการโอนสิทธิ์ด้วยคุณภาพของ บสท.

ในการที่ บสท.จะดำเนินการการบริหารสินทรัพย์ด้วยคุณภาพได้นั้น ลำดับแรก บสท.ต้องดำเนินการรับโอนสิทธิ์ด้วยคุณภาพจากสถาบันการเงินหรือบริษัทบริหารสินทรัพย์มายัง บสท. ซึ่งเป็นจุดเริ่มแรกของการบริหารสินทรัพย์ด้วยคุณภาพและการปรับโครงสร้างหนี้ เพราะเป็นหลักเกณฑ์ที่ บสท.จะต้องนำมาพิจารณาว่าลูกหนี้รายใดที่ บสท.สมควรจะรับโอนมาเพื่อดำเนินการปรับโครงสร้างหนี้หรือไม่ ซึ่งหลักเกณฑ์ในเรื่องการโอนสิทธิ์ด้วยคุณภาพดังกล่าว ปัจจุบันได้ก่อให้เกิดปัญหาขึ้น ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าเป็นปัญหาสำคัญในลำดับแรกที่สมควรนำมาพิจารณา ดังนี้

4.1.1 ปัญหาเรื่องสิทธิ์ด้วยคุณภาพที่ บสท. รับโอน

บสท.จะดำเนินการรับโอนสิทธิ์ด้วยคุณภาพจากสถาบันการเงินและบริษัทบริหารสินทรัพย์ทั้งของรัฐและเอกชน ซึ่งสิทธิ์ด้วยคุณภาพดังกล่าวที่จะโอนให้แก่ บสท. มีข้อจำกัดว่าจะต้องเป็นสิทธิ์ด้วยคุณภาพ ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2543 เท่านั้น เพื่อเป็นการชี้แจงจำกัดสิทธิ์ด้วยคุณภาพที่ บสท.จะรับโอนและเป็นการป้องกันมิให้ลูกหนี้ที่เป็นสินเชื่อปกติพยายามปฏิบัติตัวให้เข้าเกณฑ์เป็นสิทธิ์ด้วยคุณภาพภายหลังที่มีกฎหมายบรรษัทบริหารสินทรัพย์ไทยใช้บังคับแล้ว โดยสิทธิ์ด้วยคุณภาพที่ บสท.จะรับโอนมาเพื่อบริหารจัดการดังกล่าวได้กำหนดคุณสมบัติไว้ตามมาตรา 30 และมาตรา 31 แห่งพระราชกำหนดบรรษัทบริหารสินทรัพย์ไทย ซึ่งสามารถแยกพิจารณาได้ดังนี้

4.1.1.1 กรณีตามมาตรา 30 ให้สถาบันการเงินหรือบริษัทบริหารสินทรัพย์ที่มีกองทุนฟื้นฟู หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจแห่งใดแห่งหนึ่งหรือรวมกันเป็นผู้ถือหุ้นเกินร้อยละห้าสิบของทุนจดทะเบียนที่ชำระแล้ว โอนสิทธิ์ที่จัดเป็นสิทธิ์ด้วยคุณภาพ ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2543 ทั้งหมดให้แก่ บสท. ภายในเวลาที่ บสท. กำหนด

สิทธิ์ด้วยคุณภาพที่ต้องโอนมาตามวรรคหนึ่งได้แก่สิทธิ์ ดังนี้

- 1) สิทธิ์จัดชั้นสูญ
- 2) สิทธิ์จัดชั้นสงสัยจะสูญ
- 3) สิทธิ์จัดชั้นสงสัย
- 4) สิทธิ์จัดชั้นต่ำกว่ามาตรฐาน...

4.1.1.2 กรณีตามมาตรา 31 บสท.นั้นจะรับโอนสิทธิ์ด้วยคุณภาพจากสถาบันการเงินหรือบริษัทบริหารสินทรัพย์อื่น นอกจากที่กำหนดไว้ในมาตรา 30 ก็ได้ แต่ทั้งนี้ต้องเป็นสิทธิ์ที่มีลักษณะดังต่อไปนี้

- 1) เป็นสินทรัพย์ด้อยคุณภาพตามมาตรา 30 วรรคสอง (1) (2) (3) หรือ (4) ที่มีอยู่ ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2543 เฉพาะที่มีทรัพย์สินเป็นหลักประกันการชำระหนี้
- 2) เป็นสินทรัพย์ที่มีลูกหนี้เป็นนิติบุคคลและมีเจ้าหนี้เป็นสถาบันการเงินหรือบริษัทบริหารสินทรัพย์ตั้งแต่สองรายขึ้นไป ไม่ว่าจะมียุคผลธรรมดาเป็นลูกหนี้ในฐานะ ผู้ค้ำประกันด้วยหรือไม่ก็ตาม
- 3) มูลค่าของสินทรัพย์ด้อยคุณภาพตามบัญชีของทุกสถาบันการเงิน และบริษัทบริหารสินทรัพย์รวมกันสำหรับลูกหนี้แต่ละรายเป็นจำนวนเงินตั้งแต่ห้าล้านขึ้นไป และ
- 4) สินทรัพย์ด้อยคุณภาพนั้นยังมิได้มีความตกลงเป็นหนังสือปรับโครงสร้างหนี้ใหม่ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่พระราชกำหนดนี้ใช้บังคับ...”

เหตุผลที่ต้องมีการกำหนดคุณสมบัติของสินทรัพย์ด้อยคุณภาพที่ บสท.จะรับโอน เป็นสินทรัพย์ด้อยคุณภาพ ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2543 วัตถุประสงค์ก็เพื่อป้องกันปัญหา Strategic NPL ซึ่งได้แก่ลูกหนี้ที่ยังคงมีความสามารถในการชำระหนี้แต่ตั้งใจไม่ชำระหนี้ เพราะต้องการสิทธิประโยชน์จากการ โอนสินทรัพย์มาที่ บสท.แต่การกำหนดคุณสมบัติของสินทรัพย์ด้อยคุณภาพที่ บสท.จะรับโอนไว้เช่นนี้ แม้จะมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นการป้องกัน Strategic NPL ซึ่งแม้จะเป็นผลดีก็ตามแต่มีข้อจำกัด คือ บสท.ไม่สามารถรับโอนสินทรัพย์ด้อยคุณภาพจากสถาบันการเงินหรือบริษัทบริหารสินทรัพย์มาเพิ่มเติมเพื่อบริหารจัดการได้อีก เนื่องจากไม่เข้าหลักเกณฑ์และติดข้อจำกัดในเรื่องดังกล่าวตามที่กฎหมายกำหนดไว้ ซึ่งในความเป็นจริงแล้วผู้วิจัยเห็นว่า ณ ปัจจุบันปัญหานี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ในระบบสถาบันการเงินเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยในไตรมาสแรก ปี 2550 ตัวเลขจากธนาคารแห่งประเทศไทย (ชปท.) รายงานว่ามีหนี้สินด้อยคุณภาพสุทธิ (Net NPL) ของสถาบันการเงินทั้งระบบอยู่ที่ 239,918.74 ล้านบาทหรือเท่ากับ 4.19 % จากสิ้นปี 2549 ทั้งระบบอยู่ที่ 236,787.38 ล้านบาทหรือเท่ากับ 4.12 %³³ ดังนั้นสมควรที่จะมีการแก้ไขกฎหมายเพื่อขยายคุณสมบัติของสินทรัพย์ด้อยคุณภาพที่จะ โอนมายัง บสท.ออกไปอีกจากเดิมที่กำหนดไว้เพียง เป็นสินทรัพย์ด้อยคุณภาพ ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2543 เนื่องจากระยะเวลาได้ล่วงพ้นมากกว่า 5 ปีแล้ว การบริหารจัดการหนี้ด้อยคุณภาพของ บสท.ที่ได้รับโอนมาได้รับการแก้ไขเกือบได้ข้อยุติทั้งหมด รวมทั้งได้ส่งคืนลูกหนี้ที่ได้ผ่านการปรับโครงสร้างหนี้ที่สามารถดำเนินกิจการต่อไปได้เข้าสู่ระบบ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการปรับโครงสร้างหนี้ที่ผ่านกระบวนการตามหลักเกณฑ์ที่ได้กำหนดไว้ภายใต้พระราชกำหนดบรรษัทบริหารสินทรัพย์ไทยได้ผลในระดับหนึ่ง และสามารถช่วยแก้ไขปัญหานี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ในระบบเศรษฐกิจของประเทศให้ลดลง ดังนั้นผู้วิจัยมีความเห็นว่าสมควรให้มี

³³ ประชาชาติธุรกิจ. (2550,วันพฤหัสบดีที่ 3 - วันอาทิตย์ที่ 6 พฤษภาคม). การเงิน,3893 (3093), หน้า 23.

การแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมาย บสท. ในเรื่องของสินทรัพย์ด้อยคุณภาพที่จะโอนมายัง บสท. ดังกล่าว เพื่อให้มีการ โอนสินทรัพย์ด้อยคุณภาพจากสถาบันการเงินและบริษัทบริหารสินทรัพย์เพื่อมาบริหารจัดการได้อีก ตามเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้น

4.1.2 ปัญหาเรื่องการโอนสินทรัพย์ด้อยคุณภาพให้แก่ บสท.

การโอนสินทรัพย์ด้อยคุณภาพให้แก่ บสท. ภายใต้หลักเกณฑ์ตามมาตรา 30 และมาตรา 31 แห่งพระราชกำหนดการบริหารสินทรัพย์ไทยมีข้อแตกต่างกันอันเนื่องจาก สินทรัพย์ที่จะได้โอนมานั้น พ.ร.ก.การบริหารสินทรัพย์ไทยได้กำหนดคุณสมบัติและประเภท ของสินทรัพย์ด้อยคุณภาพไว้โดยชัดเจน ซึ่งผู้วิจัยขอสรุปเป็นประเด็นข้อแตกต่างได้ดังนี้

4.1.2.1 กรณีเป็นสินทรัพย์ด้อยคุณภาพที่ธนาคารพาณิชย์ของรัฐ โอนให้แก่ บสท. จะต้องโอนทุกรายไม่ว่ารายเล็กหรือรายใหญ่ ไม่ว่าจะเป็นิติบุคคลหรือบุคคลธรรมดาและ ไม่ว่าจะมีส่วนนี้สถาบันการเงินรายเดียวหรือรายหลาย รวมทั้งไม่จำเป็นต้องมีลักษณะตามมาตรา 31 แต่ อย่างใด

4.1.2.2 สำหรับสินทรัพย์ด้อยคุณภาพในส่วนของธนาคารพาณิชย์เอกชนนั้น มีสิทธิที่จะเลือกเข้าร่วมโอนให้แก่ บสท. หรือไม่ก็ได้ แต่ทั้งนี้ถ้าจะ โอนต้องเป็นสินทรัพย์ที่มี ลักษณะตามมาตรา 31 แห่ง พ.ร.ก.การบริหารสินทรัพย์ไทยเท่านั้น หากเป็นหนี้ที่ไม่เข้า หลักเกณฑ์หรือหนี้ของบุคคลธรรมดา บสท. จะไม่รับโอน

ซึ่งข้อแตกต่างดังที่กล่าวมาข้างต้นนี้ได้ก่อให้เกิดปัญหาความไม่เป็นธรรม สำหรับลูกหนี้บางรายที่เข้าหลักเกณฑ์แต่ไม่ได้รับการ โอนมายัง บสท. ซึ่งผู้วิจัยเป็นผู้ปฏิบัติงานและ ได้พบกับข้อเท็จจริงดังกล่าว คือในกรณีที่ถูกหนี้เป็นสินทรัพย์ด้อยคุณภาพทั้งธนาคารพาณิชย์ของ รัฐและของเอกชน แต่ได้รับการ โอนมายัง บสท. เฉพาะหนี้ในส่วนที่ธนาคารพาณิชย์ของรัฐเป็น เจ้าหนี้เท่านั้น ในส่วนของหนี้ที่ธนาคารพาณิชย์เอกชนไม่ได้รับการ โอนมายัง บสท. เนื่องจากไม่เข้า หลักเกณฑ์ตามมาตรา 31 แห่ง พ.ร.ก.บสท. จึงทำให้การบริหารจัดการสินทรัพย์ด้อยคุณภาพของ บสท. ไม่สามารถแก้ไขจัดการปัญหาหนี้ด้อยคุณภาพของลูกหนี้รายเดียวได้อย่างเบ็ดเสร็จเพราะ ไม่ได้รับ โอนมาพร้อมกัน ทำให้ลูกหนี้ต้องเสียเวลาในการเข้ามาเจรจาปรับ โครงสร้างหนี้ทั้งในส่วน หนี้ที่ได้โอนเข้ามายัง บสท. และของเจ้าหนี้สถาบันเดิม ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่า การกำหนดหลักเกณฑ์การ โอนสินทรัพย์ด้อยคุณภาพตามมาตรา 30 และมาตรา 31 แห่งพระราชกำหนดการบริหาร สินทรัพย์ไทยดังกล่าวก่อให้เกิดความไม่เท่าเทียมกันระหว่างลูกหนี้ที่เป็นสินทรัพย์ด้อยคุณภาพ ของแต่ละสถาบันผู้โอนทั้งที่เป็นของรัฐและเอกชน ซึ่งอาจถือได้ว่าเป็นความไม่เป็นธรรมของพระ ราชกำหนดการบริหารสินทรัพย์ไทย พ.ศ.2544 และสมควรได้รับการแก้ไขเพื่อก่อให้เกิดความ เป็นธรรมแก่ผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย

ทั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อสังเกตในกรณีตามมาตรา 3 (3) แห่งพระราชกำหนดบรรษัทบริหารสินทรัพย์ไทย ซึ่งมีได้บัญญัติให้มีผลบังคับใช้กับธนาคารอาคารสงเคราะห์ ซึ่งเป็นรัฐวิสาหกิจที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายเฉพาะ (Specific Law) ในการโอนสินทรัพย์ด้วยคุณภาพไปยังบรรษัทบริหารสินทรัพย์ไทย ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบแล้วกฎหมาย บสท.มีผลบังคับใช้กับธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน)ในฐานะธนาคารที่มีโครงสร้างกิจการของรัฐ แต่ในขณะที่เดียวกันธนาคารอาคารสงเคราะห์ก็เป็นธนาคารที่มีโครงสร้างกิจการของรัฐเช่นเดียวกันและอาจจะมากกว่าด้วยซ้ำที่ไม่ต้องมีหน้าที่ส่งเงินให้กับกองทุนฟื้นฟูและพัฒนาระบบสถาบันการเงินกับไม่ต้องรับผิดชอบต่อผู้ถือหุ้นเอกชน กฎหมาย บสท.กลับไม่ได้บัญญัติให้มีผลใช้บังคับกับธนาคาร อาคารสงเคราะห์ แต่อย่างใด ซึ่งในกรณีนี้ผู้วิจัยมีความเห็นว่าทำให้หนทางการแก้ไขหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ของธนาคาร อาคารสงเคราะห์มีข้อจำกัด รวมทั้งมีค่าใช้จ่ายและใช้ระยะเวลากระบวนการทางศาลมาก จึงเห็นสมควรให้มีการแก้ไขเพิ่มเติมมาตรา 3 (3) แห่งพระราชกำหนดบรรษัทบริหารสินทรัพย์ไทยให้มีผลบังคับใช้กับธนาคาร อาคารสงเคราะห์ด้วย และในขณะเดียวกันก็ให้มีการแก้ไขพระราชบัญญัติธนาคารอาคารสงเคราะห์ พ.ศ.2496 มาตรา 27 ให้มีการ โอนสินทรัพย์ด้วยคุณภาพไปยังบรรษัทบริหารสินทรัพย์ไทยได้

4.2 ปัญหากำหนดระยะเวลาการใช้สิทธิเรียกร้องของบรรษัทบริหารสินทรัพย์ไทย

(บสท.)

การปรับโครงสร้างหนี้ของลูกหนี้แต่ละราย บสท.จะพิจารณาจากสภาพธุรกิจของลูกหนี้ และความสามารถในการชำระหนี้ของลูกหนี้ โดยจะพิจารณาจากหนี้ของลูกหนี้ทั้งหมดซึ่งไม่เกี่ยวข้องกับรายรับโอนของ บสท.และจะ ปรับลดหนี้ (Hair Cut) ให้กับลูกหนี้เป็นจำนวนเท่าไรนั้น ไม่สามารถประมาณได้ แต่แนวทางในการปรับ โครงสร้างหนี้มีจุดมุ่งหมายที่ต้องการฟื้นฟูธุรกิจของลูกหนี้ที่สุจริตให้สามารถดำเนินธุรกิจต่อไปได้ ซึ่งวิธีการที่นำมาใช้มีหลายวิธี โดยคณะกรรมการจะพิจารณาหลักเกณฑ์ของลูกหนี้แต่ละรายด้วยความ โปร่งใสและเป็นธรรม ดังนี้

4.2.1 หลักการในการปรับโครงสร้างหนี้ของ บสท.

การปรับโครงสร้างหนี้ เป็นกระบวนการที่เจ้าหนี้ (บสท.) และลูกหนี้ตกลงแก้ปัญหาภาระหนี้ร่วมกัน โดยมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อให้ลูกหนี้สามารถดำเนินกิจการต่อไปได้ ในขณะที่ บสท. ในฐานะเจ้าหนี้มีโอกาสได้รับชำระหนี้คืนในจำนวนที่เป็นธรรมภายในระยะเวลาที่กำหนด ภายใต้หลักเกณฑ์ที่กำหนดดังนี้

4.2.1.1 ลูกหนี้ ผู้ค้าประกัน หรือผู้ที่เกี่ยวข้องต้องแสดงเจตนาสมัครใจที่ชัดเจน โดยการให้ความร่วมมือในการให้ข้อมูลและเอกสารที่เกี่ยวข้องด้วยความรวดเร็วครบถ้วนและ สมบูรณ์ที่สุด รวมทั้งให้ความร่วมมือในการเจรจา และการดำเนินการใด ๆ เพื่อให้การปรับ โครงสร้างหนี้บรรลุผลสำเร็จ

4.2.1.2 การปรับ โครงสร้างหนี้จะต้องดำเนินการภายในระยะเวลาที่ คณะกรรมการบริหารกำหนด ตามลักษณะและประเภทของลูกหนี้รวมทั้งความซับซ้อนในการ ดำเนินการ

4.2.1.3 เจ้าหนี้ที่เกี่ยวข้องจะต้องมีความเท่าเทียมในการรับรู้ข้อมูลของ ลูกหนี้และเจ้าหนี้ รวมทั้งได้รับความยุติธรรมในการจัดสรรผลประโยชน์และความเสียหายที่เกิดขึ้น จากการปรับ โครงสร้างหนี้

4.2.1.4 ส่วนสูญเสียใด ๆ ที่เกิดขึ้นภายใต้ข้อตกลงของการปรับ โครงสร้าง หนี้ ไม่ว่าจะเป็นการปรับลดต้นทุน การปรับลดดอกเบี้ย หรือการแปลงหนี้เป็นทุน ฯลฯ บสท.จะรับภาระ ในส่วนที่ต่ำกว่าต้นทุนในสัดส่วนที่น้อยกว่าลูกหนี้ ผู้ค้าประกัน หรือผู้เกี่ยวข้อง

4.2.1.5 ลูกหนี้จะต้องปฏิบัติตามแผนปรับ โครงสร้างหนี้ ด้วยความซื่อสัตย์ สุจริต โปร่งใส และต้องพิจารณาใช้วิจารณญาณในการดำเนินการใดๆ อย่างรอบคอบและเหมาะสม กับสถานการณ์ เพื่อไม่ทำให้ทรัพย์สินหรือมูลค่ากิจการด้อยค่าลง โดยไม่มีเหตุผลอันสมควร

4.2.1.6 ในกรณีที่ลูกหนี้มีความจำเป็นต้องใช้สินเชื่อใหม่เพิ่ม คณะกรรมการ บริหารอาจพิจารณาให้เจ้าหนี้ที่สนับสนุนสินเชื่อใหม่ได้รับสิทธิชำระหนี้จากกระแสเงินสดของ ลูกหนี้ในสัดส่วนที่สูงและเสร็จสิ้นก่อน บสท.รวมถึงในกรณีที่ต้องมีการบังคับหลักประกันมา จำหน่ายเพื่อชำระหนี้ โดยกำหนดเป็นเงื่อนไขในสัญญาปรับ โครงสร้างหนี้

สินเชื่อใหม่ ได้แก่ การอนุมัติวงเงินให้กู้ยืมหรือภาระผูกพันต่าง ๆ ที่ เป็นการให้สินเชื่อแก่ลูกหนี้หลังจากวันที่ บสท.ได้รับโอนสินทรัพย์ด้วยคุณภาพเพื่อวัตถุประสงค์ ในการช่วยฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้

4.2.1.7 ข้อตกลงใด ๆ จะต้องไม่ทำให้สิทธิและสัดส่วนของหลักประกัน ซึ่ง บสท.มีอยู่ลดลง เว้นแต่มีภาระหนี้ที่เกิดจากการให้สินเชื่อใหม่โดยสถาบันการเงินตามพระราช กำหนดบรรษัทบริหารสินทรัพย์ไทย พ.ศ. 2544 หรือกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง

4.2.1.8 คณะกรรมการบริหารจะพิจารณาคัดเลือกผู้ให้สินเชื่อใหม่ โดยให้ ผู้โอนที่มีมูลหนี้ลำดับสุดท้ายเป็นผู้มีสิทธิก่อน หากผู้โอนดังกล่าวไม่ใช่สิทธิก็ให้ผู้โอนที่มีมูลหนี้ลำดับ รองลงมา มีสิทธิตามลำดับ แต่ทั้งนี้ต้องได้รับความยินยอมจากเจ้าหนี้เดิมด้วยเสียงเอกฉันท์

4.2.2 หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการปรับโครงสร้างหนี้

สำหรับหลักเกณฑ์ของ บสท. ในการพิจารณาปรับโครงสร้างหนี้ บสท. ได้มีประกาศคณะกรรมการ บสท. เรื่องหลักเกณฑ์ วิธีการ เงื่อนไข และกระบวนการในการบริหารสินทรัพย์ด้วยคุณภาพ ซึ่งได้กำหนดหลักเกณฑ์และเงื่อนไขในการพิจารณาปรับโครงสร้างหนี้ไว้ดังนี้

4.2.2.1 สินทรัพย์ด้วยคุณภาพที่ บสท. จะพิจารณาปรับโครงสร้างหนี้ที่ลูกหนี้เป็นบุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคล ไม่ว่าจะมีส่วนชำระหนี้หรือไม่ก็ตามและมีกรณีใดกรณีหนึ่งดังต่อไปนี้

1) ลูกหนี้ได้ลงนามในหนังสือรับสภาพหนี้ที่กรรมการผู้จัดการกำหนด และมีหลักฐานเบื้องต้นแสดงว่ากิจการของลูกหนี้อยู่ในฐานะที่จะดำเนินการต่อไปได้ หรือเริ่มกิจการใหม่ได้ และมีความสามารถในการชำระหนี้ได้ หรือ

2) มีหลักฐานเบื้องต้นแสดงว่าการดำเนินกิจการของลูกหนี้จะเป็นประโยชน์ต่อการฟื้นฟูหรือการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ หรือ

3) ลูกหนี้นำทรัพย์สินอื่นที่ปราศจากภาระผูกพันใดๆ มาเป็นหลักประกันเพิ่มให้แก่ บสท. ด้วยมูลค่าของทรัพย์สินที่คณะกรรมการบริหารยอมรับได้ หรือผู้ค้ำประกันมีฐานะทางการเงินดีและยอมตนชำระหนี้คืนให้แก่ บสท. หรือ

4) การปรับโครงสร้างหนี้จะเป็นประโยชน์มากกว่าการดำเนินการโดยวิธีอื่น

4.2.2.2 กำหนดระยะเวลา และจำนวนเงินที่ชำระหนี้ต้องสอดคล้องกับความสามารถในการชำระหนี้ตามกระแสเงินสด

4.2.2.3 คณะกรรมการบริหารอาจพิจารณาขยายระยะเวลาชำระหนี้ที่เป็นวงเงินหมุนเวียนประเภททวงถาม หรือหนี้ระยะสั้นที่ไม่มีวงเงินหมุนเวียนให้เป็นหนี้ระยะยาวทั้งหมดหรือบางส่วน ให้สอดคล้องกับความสามารถในการชำระหนี้ตามกระแสเงินสด

4.2.2.4 การปรับลดหนี้เงินต้นหรือดอกเบี้ยค้างชำระ คณะกรรมการบริหารอาจพิจารณาปรับลดหนี้เงินต้นหรือดอกเบี้ยค้างชำระให้สอดคล้องกับความสามารถในการชำระหนี้ตามกระแสเงินสด

ในการปรับลดหนี้เงินต้นหรือดอกเบี้ยให้แก่ลูกหนี้ คณะกรรมการบริหารจะพิจารณารับภาระในส่วนที่ต่ำกว่าต้นทุนในสัดส่วนที่น้อยกว่าที่ลูกหนี้ ผู้ค้ำประกัน หรือผู้เกี่ยวข้องต้องรับภาระ

ในกรณีที่ลูกหนี้เป็นผู้ถือหุ้น ผู้บริหาร หรือบริษัทที่เกี่ยวข้องกับลูกหนี้ คณะกรรมการบริหารจะพิจารณาปรับลดหนี้เงินต้นหรือดอกเบี้ยค้างชำระให้แก่ลูกหนี้ในสัดส่วนที่น้อยกว่าที่ผู้ถือหุ้น หรือผู้บริหาร หรือบริษัทที่เกี่ยวข้องปรับลดให้แก่ลูกหนี้ ทั้งนี้ การชำระหนี้หลังจากการปรับลดดังกล่าวให้ชำระแก่ บสท.

ก่อน

4.2.2.5 การชำระหนี้บางส่วนเป็นเงินสดก่อนที่สัญญาปรับโครงสร้างหนี้ มีผลบังคับใช้ให้นำจัดสรรชำระหนี้ในส่วนของเงินต้นของลูกหนี้รายนั้น ๆ และสำหรับเจ้าหนี้เดิมรายที่ลูกหนี้ชำระแต่เงื่อนไขในการจัดสรรชำระหนี้ตามข้อตกลงเดิมของแต่ละรายเจ้าหนี้จะกำหนดไว้เป็นอย่างอื่นก็ให้จัดสรรชำระหนี้เป็นไปตามนั้น ทั้งนี้ให้ใช้บังคับกับกรณีที่แม้ไม่มีการทำสัญญาปรับโครงสร้างหนี้ หรือไม่มีการอนุมัติปรับโครงสร้างหนี้ก็ตาม

4.2.2.6 คณะกรรมการบริหารอาจปรับโครงสร้างหนี้ด้วยวิธีการแปลงหนี้เป็นทุนตามเงื่อนไขดังนี้

1) ยินยอมแปลงหนี้เป็นทุน ในกรณีที่ลูกหนี้ได้ทำการลดทุนเพื่อรับรู้ส่วนขาดทุนสะสมเรียบร้อยแล้วเท่านั้น ทั้งนี้เว้นแต่กรณีที่ลูกหนี้มีเหตุจำเป็นที่ไม่สามารถลดทุนได้ เช่น ไม่มีการขาดทุนสะสมหรือถูกจำกัดสิทธิในการลดทุนตามข้อผูกพันกับผู้ร่วมทุนให้นำเสนอคณะกรรมการบริหารอนุมัติเป็นรายการหนี้

2) ต้องได้สิทธิถือหุ้นหลังแปลงหนี้เป็นทุนในสัดส่วนเกินกว่าร้อยละ ยี่สิบห้าของทุนจดทะเบียนและชำระแล้ว

3) ยินยอมแปลงหนี้เป็นทุน ในราคาไม่เกินราคาตามมูลค่าทางธุรกิจ ทั้งนี้ ราคาดังกล่าวจะต้องไม่เกินมูลค่าที่ตราไว้ (Par Value)

4) สามารถจำหน่ายหุ้นดังกล่าวคืนให้แก่ลูกหนี้ ผู้ค้าประกัน ผู้ที่เกี่ยวข้อง หรือบุคคลอื่นทั้งในหรือนอกตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยก็ได้ โดยในแผนปรับโครงสร้างหนี้จะต้องระบุผู้มีสิทธิซื้อคืน ราคาขายและเงื่อนไขต่าง ๆ ไว้ในแผนปรับโครงสร้างหนี้ อย่างชัดเจน

5) ในกรณีที่ลูกหนี้หรือผู้บริหารสามารถดำเนินการได้ตามแผนปรับโครงสร้างหนี้ คณะกรรมการบริหารอาจพิจารณาทยอยให้หุ้นหรือตราสารทุนที่ได้จากการแปลงหนี้เป็นทุนแก่ลูกหนี้หรือผู้บริหารกิจการของลูกหนี้

4.2.2.7 การจัดทำสัญญาปรับโครงสร้างหนี้ของลูกหนี้แต่ละราย นั้นต้องสอดคล้องกับแผนปรับโครงสร้างหนี้ที่คณะกรรมการบริหารเห็นชอบ และตามแนวทางสัญญาปรับโครงสร้างหนี้มาตรฐานของ บสท.

4.2.2.8 ถ้าลูกหนี้ ผู้บริหารลูกหนี้และผู้ค้ำประกัน ถ้าหากมิ ได้ให้ความร่วมมือกับ บสท. ในการปรับ โครงสร้างหนี้ และได้มีการชำระหนี้ตามที่ ได้ปรับ โครงสร้างหนี้แล้ว ทั้งหมด ให้ลูกหนี้และผู้ค้ำประกันเป็นอันหลุดพ้นจากหนี้ นั้น

4.2.2.9 ในการปรับ โครงสร้างหนี้ ซึ่งลูกหนี้ ได้รับการผ่อนระยะเวลาการ ชำระหนี้ เมื่อลูกหนี้ดำเนินการชำระหนี้ตามสัญญาปรับ โครงสร้างหนี้ และในขณะใดขณะหนึ่ง ถ้าลูกหนี้ได้ให้หลักประกันอื่นตามสมควรแล้ว ผู้ค้ำประกันเป็นอันหลุดพ้นจากหนี้ที่ยังค้างชำระอยู่ นั้น

ทรัพย์สินที่คณะกรรมการบริหารจะรับเป็นหลักประกันเพิ่มเติม ข้างต้นต้องปราศจากภาระผูกพันใด ๆ และเจ้าของกรรมสิทธิ์มีหนังสือยินยอมจดทะเบียนจำนอง หรือยินยอมจำนำให้แก่ บสท. เพื่อเป็นหลักประกันเพิ่มเติม และเจ้าของกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินที่ นำมาเป็นหลักประกันเพิ่มเติมให้แก่ บสท. จะต้องทำหนังสือค้ำประกันมูลหนี้เท่ากับมูลค่าทรัพย์สิน ที่มาเป็นหลักประกันเพิ่มเติม จนกว่าลูกหนี้ได้ชำระหนี้ตามมูลหนี้ดังกล่าวเสร็จสิ้นหรือจำหน่าย หลักประกันเพิ่มเติมดังกล่าวเรียบร้อยแล้ว

ทรัพย์สินที่คณะกรรมการบริหารจะรับเป็นหลักประกันเพิ่มเติม จะต้องมีมูลค่าไม่น้อยกว่าจำนวนหนี้ที่ค้างชำระทั้งหมดตามแผนปรับ โครงสร้างหนี้ของลูกหนี้ ในเวลาที่ลูกหนี้ได้ให้หลักประกันเพิ่มเติมแก่ บสท.

การประเมินราคาหลักประกันเพิ่มเติมจะต้องทำการประเมินตาม ประกาศคณะกรรมการ บสท. เรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการ เงื่อนไขการตีราคาทรัพย์สิน โอนชำระหนี้ และลูกหนี้จะต้องเป็นผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่ายในการประเมินราคาหลักประกันเพิ่มเติม นั้น

4.2.2.10 คณะกรรมการบริหารอาจพิจารณาดำเนินการเพื่อยื่นคำร้องต่อศาล เพื่อสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดของลูกหนี้ หรือผู้ค้ำประกันได้ในกรณีใดกรณีหนึ่ง³⁴ ดังต่อไปนี้

1) เมื่อลูกหนี้หรือผู้ค้ำประกันไม่ให้ความร่วมมือกับ บสท. ในการ ปรับโครงสร้างหนี้ ตามที่คณะกรรมการบริหารกำหนด โดยที่ตนอยู่ในฐานะที่ดำเนินการได้ ดังนี้

³⁴ พ.ร.ก.บรรษัทบริหารสินทรัพย์ไทย พ.ศ. 2544, มาตรา 58, 74 ซึ่งมีคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ ที่ 33/2544 ลงวันที่ 11 ตุลาคม 2544 ว่าไม่มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา 58 พิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดของลูกหนี้ หรือผู้ค้ำประกัน แล้วแต่กรณี โดยไม่ต้องดำเนินการไต่สวน มาตรา 74 บังคับจำนอง หรือบังคับจำนำกับทรัพย์สินที่เป็นหลักประกัน มีหนังสือบอกกล่าวให้ชำระหนี้ ภายในหนึ่งเดือน

(1) ได้รับหนังสือจากกรรมการผู้จัดการในการแจ้งความประสงค์ให้ติดต่อ บสท. เกี่ยวกับการปรับโครงสร้างหนี้ไม่ว่าจะอยู่ในขั้นตอนใดไม่น้อยกว่าสองครั้ง และลูกหนี้หรือผู้ค้ำประกันไม่ติดต่อกลับมายัง บสท. หรือ

(2) กำหนดให้ลูกหนี้เสนอแผนปรับ โครงสร้างหนี้ภายในเวลาที่กรรมการผู้จัดการกำหนดและลูกหนี้ไม่เสนอแผนปรับ โครงสร้างหนี้ภายในเวลาที่กำหนด โดยไม่แจ้งเหตุขัดข้องเป็นหนังสือแก่ บสท. หรือ

(3) กำหนดให้เสนอแผนปรับ โครงสร้างหนี้ภายในเวลาที่กรรมการผู้จัดการกำหนด แต่ถ้ากรรมการผู้จัดการเห็นว่ารายละเอียดของแผนปรับ โครงสร้างหนี้ไม่ชัดเจนหรือไม่เพียงพอในการปรับ โครงสร้างหนี้และให้ลูกหนี้แก้ไขเพิ่มเติมแผนปรับ โครงสร้างหนี้ แต่ลูกหนี้ไม่แก้ไขเพิ่มเติมแผนปรับ โครงสร้างหนี้มาภายในเวลาที่กำหนด โดยไม่แจ้งเหตุขัดข้องเป็นหนังสือแก่ บสท. หรือ

(4) การกระทำอันแสดงให้เห็นว่าเป็นการไม่ยินยอมหรือประวิงเวลา โดยไม่มีเหตุอันควรในการลงนามในสัญญาปรับ โครงสร้างหนี้ กับ บสท. หรือ

(5) การกระทำอันแสดงให้เห็นว่าผิดสัญญาปรับ โครงสร้างหนี้หรือไม่ดำเนินการตามหลักเกณฑ์ และเงื่อนไขที่กำหนดในสัญญาปรับ โครงสร้างหนี้ หรือคำสั่งโดยชอบด้วยกฎหมายของ บสท. หรือ

(6) การกระทำอื่นใดที่แสดงให้เห็นว่าลูกหนี้หรือผู้ค้ำประกันไม่ให้ความร่วมมือกับ บสท. ในการปรับ โครงสร้างหนี้

2) กระทำการอันเป็นการชักย้าย ถ้ายเท หรือปิดบังซ่อนเร้นทรัพย์สินของตน หรือมีพฤติกรรมที่ส่อไปทางที่ไม่สุจริต ดังนี้

(1) โอนทรัพย์สินหรือสิทธิจัดการทรัพย์สินของตนให้แก่บุคคลอื่นไม่ว่าได้กระทำการนั้นในหรือนอกราชอาณาจักร หรือ

(2) โอนหรือส่งมอบทรัพย์สินของตนไปโดยการแสดงเจตนาลวงหรือโดยการฉ้อฉล ไม่ว่าได้กระทำการนั้นในหรือนอกอาณาจักร หรือ

(3) โอนทรัพย์สินของตน หรือก่อให้เกิดทรัพย์สินอย่างหนึ่งอย่างใดขึ้นเหนือทรัพย์สินนั้น ซึ่งถือว่าเป็นการให้เปรียบเจ้าหนี้รายอื่น ไม่ว่าได้กระทำการนั้นในหรือนอกราชอาณาจักร หรือ

(4) ชักย้ายทรัพย์สินไปให้พ้นจากการบังคับหลักประกันหรือยอมตนให้ต้องคำพิพากษา ซึ่งบังคับให้ชำระเงินซึ่งตนไม่ควรต้องชำระเพื่อประวิงการชำระหนี้ หรือมิให้เจ้าหนี้ได้รับชำระหนี้ หรือ

(5) การกระทำอันใดที่อันแสดงให้เห็นว่าลูกหนี้หรือผู้ค้ำประกัน

มีการกระทำอันแสดงให้เห็นว่าชักย้าย ถ้ายเท หรือปิดบังซ่อนเร้นทรัพย์สินของตน หรือมีพฤติกรรมที่สื่อไปในทางที่ไม่สุจริต

การปรับโครงสร้างหนี้ที่มีข้อยุติและจำนวนเงินที่ลูกหนี้และผู้ค้ำประกันได้ชำระให้แก่ บสท. ได้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ เงื่อนไขและกระบวนการในการบริหารสินทรัพย์ด้วย คุณภาพ ตามหลักเกณฑ์ในพระราชกำหนดการบริหารสินทรัพย์ไทย พ.ศ.2544 และภายใต้ความร่วมมือของฝ่ายลูกหนี้ที่สุจริตที่กล่าวมาข้างต้น ย่อมเป็นอันสิ้นสุดลงเมื่อลูกหนี้และผู้ค้ำประกันได้ ปฏิบัติการชำระหนี้ตามแผนปรับโครงสร้างหนี้ดังกล่าวให้แก่ บสท.เสร็จสิ้นครบถ้วนแล้ว กรณีนี้ ย่อมทำให้ลูกหนี้และผู้ค้ำประกันเป็นอันหลุดพ้นหนี้หนี้หรือจะกล่าวได้ว่าสิทธิเรียกร้องของ บสท. ที่มีต่อลูกหนี้และผู้ค้ำประกันเป็นอันสิ้นสุดลง (กรณีนี้หมายถึงลูกหนี้และผู้ค้ำประกันได้ชำระหนี้ เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่ บสท.กำหนด และ บสท.ได้รับชำระหนี้เต็มมูลค่าทางบัญชี)

ในทางกลับกันหากการปรับโครงสร้างหนี้เกิดขึ้นโดย บสท.ได้รับชำระหนี้ต่ำกว่ามูลค่าทางบัญชีแล้ว ภายใต้หลักเกณฑ์ของ บสท. ลูกหนี้และผู้ค้ำประกันทั้งที่เป็นนิติบุคคลและบุคคลธรรมดาจะต้องดำเนินการยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินไว้ให้แก่ บสท.เพื่อเป็น หลักฐานแสดงถึงความสามารถในการชำระหนี้ของลูกหนี้และผู้ค้ำประกันให้แก่ บสท.ว่าเหตุใด บสท.จึงได้มีมติอนุมัติรับแผนการปรับโครงสร้างหนี้ของลูกหนี้และผู้ค้ำประกัน ทั้ง ๆ ที่แผนการ ชำระหนี้ให้แก่ บสท.นั้นต่ำกว่ามูลค่าทางบัญชี โดยการแสดงรายการบัญชีทรัพย์สินและหนี้สิน ดังกล่าวลูกหนี้และผู้ค้ำประกันต้องดำเนินการยื่นให้แล้วเสร็จก่อนนำเสนอแผนการชำระหนี้ให้ บสท. พิจารณาปรับโครงสร้างหนี้ และให้ลูกหนี้และผู้ค้ำประกันผู้มีอำนาจลงนามต่อหน้าเจ้าหน้าที่ ของ บสท. หรือทำหนังสือนำเสนอพร้อมลงนามรับรองถูกต้อง

การยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินดังกล่าว บสท.จะใช้เวลาในการ ตรวจสอบบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินที่ลูกหนี้และผู้ค้ำประกันได้ยื่นไว้ให้แก่ บสท. เป็นระยะเวลา 3 ปี นับแต่วันที่ได้ทำสัญญาปรับโครงสร้างหนี้ เว้นแต่ในกรณีที่ บสท.พิจารณาแล้ว เห็นว่า

(1) Expected Recovery ไม่ถึงตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ของมูลค่าตามบัญชี

(2) ในกรณีเห็นว่าลูกหนี้ / ผู้ค้ำประกันมีพฤติกรรมน่าสงสัย และอาจมีการชักย้าย ถ้ายเททรัพย์สิน

บสท.จะสั่งให้ลูกหนี้และผู้ค้ำประกันดังกล่าวแสดงรายการบัญชีทรัพย์สินและ หนี้สินย้อนหลัง ณ วันที่ 1 มกราคม 2544 เฉพาะทรัพย์สินที่มีทะเบียน เพื่อการตรวจการชักย้าย ถ้ายเททรัพย์สินย้อนหลังไปถึงวันที่ 1 มกราคม 2544

การแสดงรายการบัญชีทรัพย์สินของลูกหนี้และผู้ค้ำประกันดังกล่าวแก่ บสท. เพื่อวัตถุประสงค์ในการสืบทรัพย์สินที่ลูกหนี้และผู้ค้ำประกันอาจมีการยกย้าย ถ่ายเท ทรัพย์สินเพื่อมีวัตถุประสงค์เพื่อให้มีการชำระหนี้ให้แก่ บสท. น้อยที่สุด โดยอาศัยวิธีการดังกล่าว ซึ่งหาก บสท. ตรวจสอบพบว่ารายการแสดงทรัพย์สินที่ได้แสดงรายการไว้ไม่ตรงกับความเป็นจริงอย่างมีนัยสำคัญ ให้ถือว่าแผนการชำระหนี้ตามเงื่อนไขที่ได้รับอนุมัติปรับ โครงสร้างหนี้เป็นอันยุติและให้ภาระหนี้ทั้งหมดกลับสู่สถานะเดิม

มีปัญหาว่า (1) ในกรณีรายการทรัพย์สินที่ลูกหนี้และผู้ค้ำประกันได้แสดงไว้ไม่ตรงกับความเป็นจริงอย่างมีนัยสำคัญ แต่มีการสืบทรัพย์สินพบเมื่อพ้นระยะเวลา 3 ปี นับแต่วันทำสัญญาปรับโครงสร้างหนี้ไปแล้ว กรณีนี้ บสท. จะมีสิทธิเรียกร้องให้ลูกหนี้และผู้ค้ำประกันชำระหนี้เพิ่มเติมให้แก่ บสท. ได้หรือไม่ และหากลูกหนี้และผู้ค้ำประกัน ไม่ยอมชำระหนี้โดยยกเงื่อนไขเรื่องกำหนดระยะเวลาในการสืบทรัพย์สิน 3 ปี ดังกล่าวซึ่งได้ผ่านพ้นไปแล้วขึ้นเป็นข้อต่อสู้ ดังนี้ บสท. จะต้องถูกจำกัดด้วยเรื่องเงื่อนไขระยะเวลาการสืบทรัพย์สินที่กำหนดไว้ตามสัญญาปรับโครงสร้างหนี้หรือไม่ รวมทั้ง บสท. ยังคงมีสิทธิเรียกร้องตามกฎหมายที่จะเรียกหนี้เอาจากลูกหนี้และผู้ค้ำประกันเพิ่มเติม รวมทั้งเป็นเหตุบอกเลิกสัญญาได้หรือไม่ และ (2) ในกรณีที่ลูกหนี้และผู้ค้ำประกันเสนอแผนการชำระหนี้ โดย บสท. ได้รับชำระต่ำกว่ามูลค่าทางบัญชี ซึ่งลูกหนี้และผู้ค้ำประกันต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินเพื่อให้ บสท. ดำเนินการสืบทรัพย์สินภายใน 3 ปี นับแต่วันลงนามสัญญาปรับโครงสร้างหนี้ หาก บสท. ดำเนินการสืบทรัพย์สินตามรายการที่ลูกหนี้และ/หรือผู้ค้ำประกันได้แสดงไว้ และปรากฏว่าสืบเจอทรัพย์สินของผู้ค้ำประกันเพิ่มเติม แต่ปรากฏว่าลูกหนี้ไม่นั้นได้ดำเนินการจดทะเบียนเลิกนิติบุคคลและชำระบัญชีปิดบริษัทฯ ไปแล้ว ดังนี้ บสท. มีสิทธิตามกฎหมายจะเรียกให้ลูกหนี้ และ/หรือผู้ค้ำประกันดังกล่าวชำระหนี้ตามมูลหนี้เดิมได้อีกหรือไม่

กรณีปัญหาดังกล่าวนี้ผู้วิจัยมีความเห็นประกอบหลักกฎหมายเพื่อการพิจารณาได้เป็น 2 ประเด็น ดังนี้

กรณีที่ 1 กรณีที่ บสท. ดำเนินการสืบทรัพย์สินของลูกหนี้และผู้ค้ำประกัน ตามบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินเมื่อเกินกำหนดระยะเวลา 3 ปี นับแต่วันทำสัญญาปรับ โครงสร้างหนี้ และหาก บสท. พบทรัพย์สินของลูกหนี้หรือผู้ค้ำประกันเพิ่มเติมนอกเหนือจากที่ได้แสดงไว้ ซึ่งถือว่าเป็นการ แสดงรายการทรัพย์สินอันเป็นเท็จ ซึ่งโดยปกติแล้วหาก บสท. ได้ดำเนินการสืบทรัพย์สินภายใน ระยะเวลา 3 ปี นับแต่วันที่ลูกหนี้และ/หรือผู้ค้ำประกันได้ลงนามทำสัญญาปรับโครงสร้างหนี้แล้ว ให้ถือว่าลูกหนี้และผู้ค้ำประกันผิดนัดผิดสัญญาอย่างร้ายแรง และให้ บสท. มีสิทธิบอกเลิกสัญญาปรับโครงสร้างหนี้ได้ทันที แต่ในกรณีดังกล่าวนี้ บสท. สืบทรัพย์สินและเจอทรัพย์สินของลูกหนี้หรือ

ผู้ค้าประกันเพิ่มเติม เมื่อพ้นกำหนดระยะเวลา 3 ปี นับแต่วันลงนามสัญญาปรับโครงสร้างหนี้ บสท. คงจะใช้เป็นเหตุถือว่าลูกหนี้ผิดสัญญาและใช้เป็นเหตุในการบอกเลิกสัญญาปรับโครงสร้างหนี้ ไม่ได้ เพราะถูกจำกัดด้วยเรื่องกำหนดระยะเวลาในการสืบทรัพย์ที่กำหนดไว้ในสัญญาปรับโครงสร้างหนี้ คือภายในระยะเวลา 3 ปี นับแต่วันทำสัญญาปรับโครงสร้างหนี้ ซึ่งลูกหนี้และ/หรือผู้ค้าประกันสามารถยกกำหนดระยะเวลาดังกล่าวขึ้นเป็นข้อต่อสู้กับ บสท. ได้

แต่ทั้งนี้ผู้วิจัยมีความเห็นว่าแม้ บสท. จะใช้สิทธิบอกเลิกสัญญาปรับโครงสร้างหนี้โดยอาศัยเหตุดังกล่าวไม่ได้ แต่เมื่อพิจารณาถึงเจตนาและเหตุผลในการเข้าทำสัญญาปรับโครงสร้างหนี้กับลูกหนี้แล้วเห็นว่าการปรับโครงสร้างหนี้ บสท. สามารถใช้เหตุในการบอกเลิกสัญญาได้ โดยอาศัยหลักตามกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ในเรื่องกลฉ้อฉล ประกอบกับประกาศคณะกรรมการบริหารสินทรัพย์ไทย เรื่องหลักเกณฑ์ วิธีการ เงื่อนไขและกระบวนการในการบริหารสินทรัพย์ค้ำประกันฉบับลงวันที่ 2 กรกฎาคม 2545 ข้อ 7 (1) ที่ได้กำหนดว่า “ลูกหนี้ ผู้ค้าประกัน หรือผู้ที่เกี่ยวข้องต้องแสดงเจตนาที่ชัดเจน โดยการให้ความร่วมมือในการให้ข้อมูลและเอกสารที่เกี่ยวข้องด้วยความรวดเร็วครบถ้วนและสมบูรณ์ที่สุด รวมทั้งให้ความร่วมมือในการเจรจา และการดำเนินการใด ๆ เพื่อให้การปรับโครงสร้างหนี้บรรลุผลสำเร็จ ” ซึ่งแนวทางในการปรับโครงสร้างหนี้อาจกระทำได้โดยวิธีการอย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่าง ได้แก่ การปรับลดต้นเงินหรือดอกเบี้ย การผ่อนชำระ การตีโอนทรัพย์สินชำระหนี้ เป็นต้น ทั้งนี้ บสท. จะพิจารณาอนุมัติแผนปรับโครงสร้างหนี้ให้แก่ลูกหนี้ตามความสามารถในการชำระหนี้ของลูกหนี้และผู้ค้าประกัน โดยพิจารณาจากหลักฐานและข้อมูลต่าง ๆ ซึ่งรวมถึงแผนการชำระหนี้และบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินที่ลูกหนี้และผู้ค้าประกันได้ยื่นหรือแสดงต่อ บสท. เป็นสำคัญ ดังนี้หากเมื่อปรากฏข้อเท็จจริงในภายหลังว่าลูกหนี้หรือผู้ค้าประกันได้ปกปิดข้อเท็จจริงโดยยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินอันเป็นเท็จจนเป็นเหตุให้ บสท. หลงเชื่อว่าลูกหนี้และผู้ค้าประกันมีความสามารถในการชำระหนี้เพียงพอเท่าที่ลูกหนี้และผู้ค้าประกันได้แถลงไว้เท่านั้น จึงได้ตกลงอนุมัติรับแผนปรับโครงสร้างหนี้ดังกล่าว ซึ่งหาก บสท. ทราบว่าลูกหนี้และผู้ค้าประกันมีทรัพย์สินมากกว่าที่ได้แสดงรายการไว้แล้ว บสท. จะต้องให้ลูกหนี้และผู้ค้าประกันชำระหนี้สูงกว่าจำนวนที่ได้อนุมัติรับแผนการชำระหนี้ จึงถือได้ว่า บสท. ได้แสดงเจตนาทำสัญญาปรับโครงสร้างหนี้กับลูกหนี้และผู้ค้าประกัน เพราะถูกกลฉ้อฉลอันเป็น โมฆิยะ ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 159 วรรคแรก ซึ่งบัญญัติไว้ว่า “การแสดงเจตนาเพราะถูกกลฉ้อฉลเป็น โมฆิยะ ” ซึ่ง บสท. สามารถใช้สิทธิบอกล้าง โฆฆิยกรรม โดยดำเนินการบอกล้างนิติกรรมการทำสัญญาปรับโครงสร้างหนี้ที่ได้ทำกับลูกหนี้และผู้ค้าประกันเพื่อให้ชำระหนี้ตามมูลหนี้เดิมได้ แต่ทั้งนี้ บสท. จะต้องใช้สิทธิบอกล้าง โฆฆิยกรรมดังกล่าวภายในระยะเวลา 1 ปี นับแต่วันที่ บสท. ได้รับแจ้งผลการสืบทรัพย์จากหน่วยงานที่ได้ทำ

การตรวจสอบ และ บสท.จะต้องใช้สิทธิเรียกร้องให้ลูกหนี้และผู้ค้ำประกันชำระหนี้ตามมูลหนี้เดิม ภายในระยะเวลา 1 ปี นับแต่วันบอกล้างโมฆียกรรมตามที่กำหนดไว้ใน ป.พ.พ. มาตรา 176 และ 181 ประกอบด้วยคำพิพากษาดังนี้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 3626/2546

คำฟ้องของโจทก์มิได้ยกข้ออ้างที่อาศัยหลักแห่งข้อหาว่าจำเลยผิดสัญญาจะซื้อ จะขาย แต่ตั้งรูปคดีมาว่าจำเลยหลอกหลวงฉ้อฉลโจทก์ให้เข้าทำสัญญาจะซื้อจะขายแสดง ความหมายในคำฟ้องอย่างชัดแจ้งว่าจำเลยมิได้มีเจตนาก่อสร้างศูนย์การค้าตามคำโฆษณาของจำเลย มาแต่เริ่มแรก ทั้งโจทก์เองบรรยายมาในคำฟ้องด้วยว่าหลังจากนั้น โจทก์ได้มีหนังสือบอกล้าง เพิกถอนนิติกรรมสัญญาจะซื้อจะขายที่คืนพร้อมสิ่งปลูกสร้างไปยังจำเลยและเรียกเงินที่ได้ชำระ ไปแล้วคืน ข้ออ้างที่อาศัยเป็นหลักแห่งข้อหาของ โจทก์จึงเป็นการกล่าวอ้างว่าโจทก์ได้แสดงเจตนา ทำสัญญาจะซื้อจะขายกับจำเลยเพราะถูกกลฉ้อฉลอันเป็น โมฆียะ การที่โจทก์บอกล้างโมฆียกรรม และนำคดีมาฟ้องให้จำเลยคืนเงินที่ได้รับไว้จากโจทก์ตามสัญญา จึงเป็นการใช้สิทธิเรียกร้องอันเกิด แต่การกลับคืนสู่ฐานะเดิม ซึ่งมีกำหนดอายุความ 1 ปี นับแต่วันบอกล้างโมฆียกรรม

กรณีที่ 2 กรณีที่ บสท.ดำเนินการสืบทรัพย์สินของผู้ค้ำประกันตามบัญชีแสดงรายการ ทรัพย์สินภายในกำหนดระยะเวลา 3 ปี นับแต่วันทำสัญญาปรับโครงสร้างหนี้ และพบทรัพย์สิน ของผู้ค้ำประกันเพิ่มเติมนอกเหนือจากรายการที่ได้แสดงไว้ ซึ่งตามสัญญาปรับโครงสร้างหนี้ถือว่าเป็น การแสดงรายการทรัพย์สินอันเป็นเท็จและให้ถือว่าลูกหนี้และ/หรือผู้ค้ำประกันผิดนัดผิดสัญญา อย่างร้ายแรง โดยให้ บสท.ถือเป็นเหตุบอกเลิกสัญญาปรับโครงสร้างหนี้ เพราะถือว่าคำรับรอง คำยืนยันหรือข้อมูลใด ๆ ที่ผู้ค้ำประกัน ได้ให้ไว้ไม่เป็นความจริงหรือพิสูจน์ได้ว่าไม่เป็นความจริง ไม่ถูกต้อง เป็นเท็จหรือก่อให้เกิดความเข้าใจผิดในการพิจารณาปรับโครงสร้างหนี้ ดังนั้น บสท.จึงมี สิทธิบอกเลิกสัญญาปรับโครงสร้างหนี้กับลูกหนี้และผู้ค้ำประกัน ซึ่งโดยผลของการบอกเลิกสัญญา ดังกล่าวให้ถือว่าสัญญาปรับโครงสร้างหนี้เป็นอันสิ้นสุดลง และลูกหนี้สิ้นสิทธิในประโยชน์ใด ที่จะพึงได้รับตามสัญญาปรับโครงสร้างหนี้ โดย บสท.มีสิทธิดำเนินการและบังคับตามสิทธิให้ ลูกหนี้และ/หรือผู้ค้ำประกันรับผิดชอบชำระหนี้ตามมูลหนี้เดิม แต่มีกรณีเป็นข้อพิจารณาต่อไปอีกว่า เมื่อลูกหนี้ชำระหนี้ตามสัญญาปรับโครงสร้างหนี้เสร็จสิ้น และได้ดำเนินการจดทะเบียนยกเลิก นิติบุคคลรวมทั้งได้จดทะเบียนชำระบัญชีเสร็จสิ้นแล้ว ดังนี้ บสท.จะเรียกให้ลูกหนี้รับผิดชอบตาม มูลหนี้เดิมได้อีกหรือไม่ กรณีดังกล่าวผู้วิจัยมีความเห็นว่า บสท.จะต้องฟ้องผู้ชำระบัญชีเพื่อเรียกหนี้

ของลูกหนี้ภายในระยะเวลา 2 ปี นับแต่วันถึงที่สุดแห่งการชำระบัญชี ตามนัยมาตรา 1272 แห่ง ป.พ.พ. ซึ่งบัญญัติว่า “ในคดีฟ้องเรียกหนี้สินซึ่งห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทหรือผู้เป็นหุ้นส่วนหรือ ผู้ถือหุ้น หรือผู้ชำระบัญชีเป็นลูกหนี้อยู่ในฐานะเช่นนั้น ท่านห้าม มิให้ฟ้องเมื่อพ้นกำหนดสองปี นับแต่วันถึงที่สุดแห่งการชำระบัญชี” ดังนั้น บสท.จึงต้องฟ้องผู้ชำระบัญชีเพื่อเรียกหนี้ของลูกหนี้ตาม มูลหนี้เดิมภายใน 2 ปี นับแต่วันถึงที่สุดแห่งการชำระบัญชี แต่ทั้งนี้หากเมื่อพ้นระยะเวลา 2 ปี นับแต่วันถึงที่สุดแห่งการชำระบัญชีที่ผู้ชำระบัญชีจะต้องรับผิดชอบตามนัยแห่ง ป.พ.พ. มาตรา 1272 บสท. คงไม่สามารถเรียกให้ลูกหนี้ชำระหนี้ตามมูลหนี้เดิมได้อีกเพราะสิทธิในการฟ้องเรียกให้ลูกหนี้ชำระหนี้ได้ขาดอายุความ แต่ทั้งนี้ก็ไม่ตัดสิทธิของ บสท.ที่จะเรียกให้ผู้ค้ำประกันชำระหนี้ของลูกหนี้ได้ แต่อย่างไรก็ตามถึงแม้ว่า บสท.จะมีสิทธิเรียกร้องให้ผู้ค้ำประกันชำระหนี้ของลูกหนี้ดังกล่าวได้ก็ตาม แต่หากผู้ค้ำประกันได้ยกเอาเหตุที่สิทธิเรียกร้องในหน้าที่ บสท.มีอยู่ต่อลูกหนี้ได้ขาดอายุความลงแล้ว ซึ่งผู้ค้ำประกัน ไม่จำเป็นต้องรับผิดชอบชำระหนี้ของลูกหนี้ให้แก่ บสท.อีก ทั้งนี้ ตามนัย ป.พ.พ.มาตรา 694 ซึ่งได้บัญญัติว่า “นอกจากข้อต่อสู้ซึ่งผู้ค้ำประกันมีต่อเจ้าหนี้ นั้น ท่านว่า ผู้ค้ำประกันยังอาจยกข้อต่อสู้ทั้งหลายซึ่งลูกหนี้มีต่อเจ้าหนี้ขึ้นต่อสู้ได้ด้วย ” ดังนั้นแม้ถ้อยคำใน สัญญาค้ำประกันจะปรากฏข้อความว่าผู้ค้ำประกันจะยอมรับผิดอย่างลูกหนี้ร่วมกับลูกหนี้ในหนี้สิน ซึ่งลูกหนี้ยังคงมีอยู่ต่อ บสท.หรือไม่ก็ตามก็ไม่ทำให้ผู้ค้ำประกันเปลี่ยนฐานะเป็นลูกหนี้ชั้นต้นและหมดสิทธิที่จะยกข้อต่อสู้ในเรื่องอายุความซึ่งลูกหนี้มีต่อ บสท.ขึ้นต่อสู้ บสท.ได้ และด้วยเหตุดังกล่าว หาก บสท.เรียกให้ผู้ค้ำประกันชำระหนี้ของลูกหนี้ให้แก่ บสท.อีก ผู้ค้ำประกันมีสิทธิที่จะยกอายุความ 2 ปี ตามนัยแห่งมาตรา 1272 ประกอบกับมาตรา 694 ขึ้นต่อสู้ บสท.ได้ โดยพิจารณาประกอบด้วยคำพิพากษากฎีกาดังนี้

คำพิพากษากฎีกาที่ 2569/2541

แม้ ป.พ.พ. มาตรา 1272 จะบัญญัติห้ามมิให้ฟ้องเรียกหนี้สินเฉพาะที่ห้างหุ้นส่วนหรือผู้เป็นลูกหนี้อยู่ในฐานะเช่นนั้นเมื่อพ้นกำหนด 2 ปี นับแต่วันถึงที่สุดแห่งการชำระบัญชีก็ตาม แต่ตามมาตรา 694 ก็ได้บัญญัติไว้ว่านอกจากข้อต่อสู้ซึ่งผู้ค้ำประกันหรือจำเลยที่ 1 มีต่อเจ้าหนี้หรือโจทก์นั้น ผู้ค้ำประกันอาจยกข้อต่อสู้ทั้งหลายซึ่งลูกหนี้หรือห้างดังกล่าวมีต่อเจ้าหนี้ขึ้นต่อสู้ได้ด้วย แม้ข้อสัญญาข้อ 2 และข้อ 5 ตามหนังสือสัญญาค้ำประกันจะปรากฏว่าจำเลยที่ 1 ผู้ค้ำประกันยอมรับผิดอย่างลูกหนี้ร่วมกับห้างซึ่งเป็นลูกหนี้ในหนี้สินที่ลูกหนี้ยังคงมีอยู่ต่อธนาคาร โจทก์ก็ตาม ก็หาทำให้จำเลยที่ 1 ผู้ค้ำประกันเปลี่ยนฐานะเป็นลูกหนี้ชั้นต้นและหมดสิทธิที่จะยกข้อต่อสู้ซึ่งห้างลูกหนี้มีต่อโจทก์ผู้เป็นเจ้าหนี้ขึ้นต่อสู้โจทก์ตามมาตรา 694 ไม่ ฉะนั้นจำเลยที่ 1 ในฐานะผู้ค้ำประกัน

หนี้ของห้างจึงชอบที่จะขอยกอายุความ 2 ปี ตามมาตรา 1272 ขึ้นต่อสู้โจทก์ได้และเมื่อนับแต่วันถึงที่สุดแห่งการชำระบัญชีของห้างหุ้นส่วนสามัญนิติบุคคล ก. จนถึงวันฟ้องได้เกินกำหนด 2 ปีแล้วฟ้องของโจทก์เกี่ยวกับจำเลยที่ 1 จึงขาดอายุความ

4.3 ปัญหาเกี่ยวกับการใช้ดุลพินิจของศาลกรณีลูกหนี้หรือผู้ค้ำประกันไม่ให้ความร่วมมือในการปรับโครงสร้างหนี้

ตามมาตรา 58 วรรคสี่แห่ง พ.ร.ก.บรรษัทบริหารสินทรัพย์ไทยได้บัญญัติว่า “ถ้าลูกหนี้หรือผู้ค้ำประกันไม่ให้ความร่วมมือกับ บสท. ในการปรับโครงสร้างหนี้ตามที่ บสท. สั่ง โดยที่ตนอยู่ในฐานะที่ดำเนินการได้ หรือยกย้ายถ่ายเทหรือปิดบังซ่อนเร้นทรัพย์สินของตน ให้ บสท. ดำเนินการยื่นคำร้องต่อศาลเพื่อสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดของลูกหนี้หรือผู้ค้ำประกัน แล้วแต่กรณี โดยไม่ต้องดำเนินการไต่สวน และให้ศาลและเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยล้มละลายต่อไปโดยเร็ว”

ซึ่งประเด็นการใช้อำนาจของ บสท. ในการขอให้ศาลสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดลูกหนี้และผู้ค้ำประกันในเรื่องดังกล่าวข้างต้น ปัจจุบันได้ก่อให้เกิดปัญหาในการดำเนินการปรับโครงสร้างหนี้ของ บสท. เนื่องจากเมื่อศาลได้รับคำร้องจาก บสท. แล้ว บางศาลมักใช้ดุลพินิจในการไต่สวนเพื่อหาข้อเท็จจริงว่าสมควรจะพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดลูกหนี้หรือผู้ค้ำประกันหรือไม่ หรือในกรณีลูกหนี้เสนอแผนการชำระหนี้ให้แก่ บสท. แต่จำนวนเงินที่เสนอขอชำระหนี้ไม่ได้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ บสท. จึงไม่เห็นชอบด้วยกับแผนดังกล่าว รวมทั้งได้ยื่นคำร้องต่อศาลให้มีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดลูกหนี้หรือผู้ค้ำประกัน แล้วแต่กรณี แต่ปรากฏว่าศาลได้สั่งยกคำร้องโดยอ้างเหตุผลว่าการเสนอแผนของลูกหนี้ดังกล่าวถือว่าลูกหนี้ได้ให้ความร่วมมือกับ บสท. ในการปรับโครงสร้างหนี้แล้ว แต่ทั้งนี้ก่อนที่จะวินิจฉัยในประเด็นเรื่องการใช้ดุลพินิจของศาลในเรื่องดังกล่าวสิ่งที่สำคัญในลำดับแรกที่จะต้องทำความเข้าใจในเบื้องต้นก็คือการทำความเข้าใจกับคำว่า “ดุลพินิจ” ซึ่งจะเป็นประโยชน์และแนวทางในการทำความเข้าใจในหัวข้ออื่น ๆ ได้ต่อไปดังนี้

ตามพจนานุกรมคำว่า “ดุลพินิจ” หมายถึงการวินิจฉัยที่เห็นสมควร³⁵ มีลักษณะเป็นคำนาม ตรงกับภาษาอังกฤษว่า “Discretion” มาจากรากศัพท์ภาษาละตินว่า “Discretio” ซึ่งมีความหมายในทางกฎหมายว่าเป็นอำนาจหรือสิทธิพิเศษ (Privilege) ของศาลที่จะพิจารณาตามหลัก

³⁵ พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน. (2538). ภายใต้นี้คำว่า “ดุลพินิจ.”

ยุติธรรม³⁶ ความสำคัญของดุลพินิจมีภายใต้กฎหมายอยู่บทหนึ่งซึ่งกล่าวโดยอริสโตเติล (Aristotle) นักปราชญ์ชาวกรีกที่ว่า “ที่ไหนมีสังคม ที่นั่นมีกฎหมาย” เพราะเป็นที่ยอมรับกันดีในทุกสังคมว่า หากต้องการความสงบสุขภายในสังคมแล้วย่อมจะปราศจากเสียงซึ่งกฎหมายไม่ได้ จากภายใต้กฎหมายดังกล่าวนี้ต่อมาใน ค.ศ. 1933 Cohen ได้กล่าวไว้ว่า “เมื่อมี (กฎหมาย) ก็ย่อมต้องมีดุลพินิจอยู่เคียงคู่ (Rules must be supplemented with discretion) เพราะเป็นสิ่งที่ยอมรับกันว่าหากจะบังคับใช้กฎหมายโดยตรงแต่ประการเดียวก็จะทำให้เกิดความยุติธรรม เพราะไม่อาจสนองความยุติธรรมเป็นรายกรณีได้ ดังนั้นเพื่อประโยชน์ในการอำนวยความสะดวกหรือกรณีจึงควรให้ดุลพินิจ ซึ่ง Cohen เรียกว่า “ชีวิตและความยืดหยุ่น” (The life and flexibility) มีส่วนร่วมอยู่ในการใช้กฎหมายด้วย

ดุลพินิจนำมาใช้กับกฎหมายเมื่อใด พอสรุปได้ว่าเวลาที่จะใช้ดุลพินิจเป็นเวลาที่ จะใช้กฎหมายปรับเข้ากับข้อเท็จจริงหรือเวลาที่ใกล้เคียงกับเวลาเช่นนั้น นอกจากนี้ยังมีเวลาที่จะใช้ดุลพินิจในกรณีอื่นที่สำคัญควรแก่การพิจารณา กล่าวคือ

4.3.1 เมื่อไม่มีกฎหมาย มีคำกล่าวที่ว่า “เมื่อใดที่กฎหมายครอบคลุมไปไม่ถึงการใช้ดุลพินิจก็เริ่มขึ้น” ซึ่งฟังดูก็เป็นคำกล่าวที่มีเหตุผลยิ่งเพราะตามหลักกฎหมายนั้นหากมีช่องว่างกฎหมายเกิดขึ้นก็ต้องเป็นหน้าที่ของศาลหรือองค์กรที่เกี่ยวข้องที่จะต้องใช้ดุลพินิจวางกฎเกณฑ์หาวิธีอุดช่องว่างของกฎหมายนั้นเพราะเหตุที่กฎหมายมีผลกระทบต่อสิทธิส่วนบุคคลโดยตรง หากปล่อยให้องค์กรใดใช้กฎหมายโดยไม่มีขอบเขตแล้ว สิ่งที่ประชาชนได้รับนั้นจะมีใช้ความยุติธรรม แต่จะเป็นการกดขี่ข่มเหงจากองค์กรหรือผู้มีอำนาจปฏิบัติการตามกฎหมาย และด้วยเหตุเช่นนี้เอง จึงได้มีคำกล่าวที่สำคัญ 5 คำ สลักจารึกในก้อนหิน ณ หน้าที่ทำการกระทรวงยุติธรรม ด้านถนน เพนซิลวาเนีย กรุงวอชิงตัน ดี.ซี.ว่า “Where law ends Tyranny begin.” ซึ่งหมายความว่า “เมื่อใดที่กฎหมายครอบคลุมไปไม่ถึงหรือยุติลง การกดขี่อันไม่เป็นธรรมก็จะเริ่มขึ้น” ซึ่งเป็นการเตือนการใช้ดุลพินิจของผู้ปฏิบัติการตามกฎหมายให้พึงสังวรเพื่อจะได้ใช้ดุลพินิจในทางถูกต้องเท่านั้น เพราะในบางโอกาสแม้เป็นการปฏิบัติการตามกฎหมายและเป็นช่องว่างของกฎหมายเพื่อให้เกิดความเป็นธรรม ศาลหรือองค์กรที่ปฏิบัติตามกฎหมายก็จำเป็นต้องใช้ “ดุลพินิจ” เช่นกัน ซึ่งการใช้ดุลพินิจนี้อาจเป็นที่มาของผลประโยชน์หรือการกดขี่ ยุติธรรมหรืออยุติธรรม แม้กระทั่งการมีเหตุผลหรือไร้เหตุผลแล้วแต่ว่าผู้ใช้ดุลพินิจจะใช้เหตุผลหรืออำนาจของตนไปในทางใด ในเรื่องนี้มีผู้เห็นว่าเมื่อกฎหมายสิ้นสุดลงการกดขี่อันไม่เป็นธรรมไม่จำเป็นต้องเกิดขึ้น เพราะเมื่อกฎหมาย

³⁶ Black’s Law Dictionary, 4th ed., s.v. “Discretion”

สิ้นสุดลงจะเป็นจุดเริ่มต้นของการใช้ดุลพินิจ ซึ่งการใช้ดุลพินิจนั้นสามารถก่อให้เกิดทั้งผลดีและผลร้าย ความยุติธรรมและความอยุติธรรม หรือความมีเหตุผลและความไร้เหตุผล

4.3.2 แม้มีกฎหมาย แต่ใช้ดุลพินิจเพราะให้ผลที่ดีกว่า (A rule is undesirable when discretion will serve better.)

เวลาใช้ดุลพินิจในข้อนี้เป็นการใช้อย่างละเอียดและเฉพาะกรณี โดยจะต้องใช้ความระมัดระวังในการเลือกโอกาสใช้ดุลพินิจมากกว่าการใช้ดุลพินิจในกรณีที่ไม่มีกฎหมาย และในกรณีเช่นนี้ไม่ว่าจะเป็นการใช้กฎหมายหรือกฎอย่างใดก็ตาม ไม่ว่าจะเป็กฎหมายแพ่ง กฎหมายอาญา กฎหมายปกครอง และอื่น ๆ ศาลหรือองค์กรเหล่านั้นจะต้องพึงใช้ความระมัดระวังการใช้ดุลพินิจแทนกฎเกณฑ์เป็นอย่างยิ่ง และจะพืงนำดุลพินิจมาใช้แทนกฎหรือกฎหมายก็เฉพาะเป็นที่เห็นว่าเมื่อใช้ดุลพินิจแล้วจะอำนวยความยุติธรรมหรือเป็นสาระประโยชน์ยิ่งกว่าการใช้กฎเกณฑ์หรือกฎหมาย เพราะมิฉะนั้นหากใช้อย่างพร้าเพื่อหรือ ไร้ขอบเขตแล้วดุลพินิจนั่นเองจะสร้างความยุติธรรมอย่างหาสิ่งเปรียบประมาณมิได้³⁷

เมื่อได้เข้าใจความหมายและหลักเกณฑ์การใช้ดุลพินิจดังกล่าวแล้ว กรณีปัญหาตามมาตรา 58 วรรคสี่ เมื่อ บสท.ยื่นคำร้องต่อศาลเพื่อสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดของลูกหนี้หรือผู้ค้ำประกัน แล้วแต่กรณี โดยไม่ต้องดำเนินการไต่สวน และให้ศาลและเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยล้มละลายต่อไปโดยเร็ว ซึ่งในทางปฏิบัติเมื่อ บสท.ยื่นคำร้องตามหลักเกณฑ์แล้ว บางศาลมักใช้ดุลพินิจเพื่อพิจารณาหาข้อเท็จจริงให้เป็นที่ปรากฏเพื่อให้เข้าหลักเกณฑ์ตามกฎหมายล้มละลาย โดยแยกพิจารณาได้ดังนี้

1) ข้อพิจารณาเกี่ยวกับหลักเกณฑ์ตามกฎหมายล้มละลาย

มาตรา 9 แห่งพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ.2483 ได้กำหนดหลักเกณฑ์การฟ้องคดีล้มละลายสำหรับเจ้าหนี้ทั่วไปไว้ว่า

“เจ้าหนี้จะฟ้องลูกหนี้ให้ล้มละลายได้ก็ต่อเมื่อ

(1) ลูกหนี้มีหนี้สินล้นพ้นตัว

(2) ลูกหนี้ซึ่งเป็นบุคคลธรรมดาเป็นหนี้เจ้าหนี้ผู้เป็น โจทก์คนเดียวหรือ

หลายคนเป็นจำนวน ไม่น้อยกว่าหนึ่งล้านบาท หรือลูกหนี้ซึ่งเป็นนิติบุคคลเป็นหนี้เจ้าหนี้คนเดียวหรือหลายคนเป็นจำนวน ไม่น้อยกว่า และ

³⁷ นพพร โพธิ์รังสิยากร. (2524). การใช้ดุลพินิจของศาลในการลงโทษ. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิตแผนกวิชานิติศาสตร์. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, หน้า 12.

(3) “หนี้้นนี้อาจกำหนดจำนวนได้แน่นอน ไม่ว่าหนี้้นนี้จะถึงกำหนดชำระ โดยพลันหรือในอนาคตก็ตาม”

หลักเกณฑ์การพิจารณาคดีล้มละลายตามพระราชบัญญัติล้มละลายฯ มาตรา 14 กำหนดว่าในการพิจารณาคดีล้มละลายตามคำฟ้องของเจ้าหนี้้นศาลต้องพิจารณาให้ได้ความจริงตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 9 หรือมาตรา 10 กล่าวคือลูกหนี้้นจะต้องมีหนี้้นรวมกันเป็นจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งล้านบาทสำหรับบุคคลธรรมดา และไม่น้อยกว่าสองล้านบาทสำหรับนิติบุคคลและหนี้้นนี้อาจกำหนดจำนวนได้โดยแน่นอน โดยการพิสูจน์ดังกล่าวจะขาดองค์ประกอบไปประการใด ประการหนึ่งไม่ได้และเมื่อได้ความจริงครบถ้วนแล้ว ศาลจึงจะมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดแต่ถ้าเจ้าหนี้้นไม่สามารถพิสูจน์ความจริงได้ดังกล่าว ศาลจะต้องยกฟ้อง³⁸

การที่ พ.ร.ก.บรรษัทบริหารสินทรัพย์ไทยฯให้อำนาจแก่ บสท. ในการยื่นคำร้องต่อศาลเพื่อให้ศาลสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดลูกหนี้้นหรือผู้ค้ำประกัน แล้วแต่กรณี โดยไม่ต้องดำเนินการไต่สวนและไม่มี การพิสูจน์ถึงการมีหนี้้นสินล้นพ้นตัวของลูกหนี้้น³⁹ อันเป็นหลักเกณฑ์สำคัญของการพิจารณาคดีล้มละลาย แม้จะถือว่าบทบัญญัติดังกล่าวเป็นการปฏิเสธการดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีล้มละลายในชั้นศาลแต่ผู้วิจัยมีความเห็นว่าอำนาจของ บสท. ในการขอให้ศาลสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดลูกหนี้้นและผู้ค้ำประกัน โดยไม่ต้องดำเนินการไต่สวนนี้ ถึงจะมีลักษณะที่ไม่เหมาะสม และมีผลเป็นการเปลี่ยนแปลงหรือแก้ไขเพิ่มเติมวิธีพิจารณาคดีล้มละลายโดยทั่วไปก็ตาม แต่ทั้งนี้ต้องเข้าใจว่าการเกิดปัญหาหนี้้นที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ ตั้งแต่ปี 2540 เป็นเหตุผลสำคัญที่ทำให้รัฐบาลมีความจำเป็นต้องจัดตั้ง บสท. ขึ้นมา เนื่องจากในช่วงระยะเวลาที่ผ่านมาประเทศไทยได้ประสบปัญหาวิกฤตเศรษฐกิจอย่างร้ายแรงจนเป็นผลให้ลูกหนี้้นของสถาบันการเงินไม่สามารถชำระสินเชื่อเหล่านี้ได้และกลายเป็นสินเชื่อที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้แก่สถาบันการเงินเป็นจำนวนมาก การจัดตั้ง บสท. ขึ้นเพื่อเป็นหน่วยงานของรัฐที่จะทำหน้าที่แก้ไขปัญหาค่าค้างชำระหนี้้นของลูกหนี้้นสถาบันการเงินของรัฐและเอกชนให้เป็นไปอย่างรวดเร็ว เพื่อความมั่นคงของประเทศ ดังนั้นการที่ พ.ร.ก.บรรษัทบริหารสินทรัพย์ไทยฯได้กำหนดวิธีการและแนวทางในการแก้ไขหนี้้นที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 58 วรรคสี่นั้นเป็นกฎหมายที่มีลักษณะพิเศษเพื่อให้การจัดการหนี้้นที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้มีผลเป็นรูปธรรมยิ่งขึ้นกว่าการฟ้องร้องบังคับคดีตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ซึ่งเมื่อลูกหนี้้นและผู้ค้ำประกันถูกฟ้องคดีเรียกให้ชำระหนี้้นแล้วจะไม่เกรงกลัวและไม่ให้ความร่วมมือ รวมทั้งการดำเนินคดีดังกล่าวใช้ระยะเวลาาน วิธีที่ บสท. ใช้ตามมาตรา 58 วรรคสี่เป็นวิธีการที่กฎหมายบัญญัติไว้อย่างชัดเจน เมื่อศาลได้รับคำร้องจาก บสท. แล้ว ศาลควรมีคำสั่ง

³⁸ พ.ร.บ.ล้มละลาย พ.ศ. 2483, มาตรา 14.

³⁹ คำว่า ‘หนี้้นสินล้นพ้นตัว’ หมายถึง มีหนี้้นสินมากกว่าทรัพย์สิน หรือมีทรัพย์สินไม่พอชำระหนี้้น.

พิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดลูกหนี้หรือผู้ค้ำประกัน โดยไม่จำเป็นต้องใช้ดุลพินิจในการไต่สวนเพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงเพื่อให้เข้าหลักเกณฑ์ตามกฎหมายล้มละลายแต่อย่างใด เพราะเป็นอำนาจที่กฎหมายให้อำนาจศาลไว้อยู่แล้ว ศาลจึงไม่ควรที่จะนำดุลพินิจมาใช้แทนหลักกฎหมายซึ่งอาจจะไม่เหมาะสมและอาจถูกโต้แย้งได้ รวมทั้งในกรณีตามปัญหาดังกล่าวศาลรัฐธรรมนูญก็ได้มีคำวินิจฉัยในประเด็นเรื่องการร้องขอให้ศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดลูกหนี้หรือผู้ค้ำประกันของ บสท. ไว้แล้วดังนี้

คำวินิจฉัยที่ 33/2544

เป็นเรื่องที่นายสัก กอแสงเรือง วุฒิสมาชิกและคณะรวม 11 คน เสนอเรื่องต่อผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาเพื่อส่งข้อโต้แย้งของตนไปให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า พ.ร.ก. บรรมัทบริหารสินทรัพย์ไทย พ.ศ.2544 มาตรา 11 ที่บัญญัติไม่ให้นำกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครองมาใช้บังคับแก่การดำเนินการเกี่ยวกับการบริหารสินทรัพย์ ค้อยคุณภาพตามพระราชกำหนดดังกล่าวขัดต่อรัฐธรรมนูญมาตรา 276 ที่ว่าด้วยอำนาจหน้าที่ของศาลปกครองหรือไม่ และ พ.ร.ก. บรรมัทบริหารสินทรัพย์ไทย พ.ศ.2544 มาตรา 58 วรรคสี่ที่ให้ บสท. ยื่นคำร้องต่อศาลเพื่อสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดลูกหนี้หรือผู้ค้ำประกัน โดยไม่ต้องดำเนินการไต่สวน และมาตรา 72 (2) ที่ให้ บสท. ยื่นคำร้องต่อศาลเพื่อให้ศาลสั่งให้ลูกหนี้และผู้ค้ำประกันล้มละลาย และให้ศาลสั่งพิทักษ์ทรัพย์ของลูกหนี้หรือผู้ค้ำประกันเด็ดขาดทันทีโดยไม่ต้องไต่สวน ขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 235 ที่ห้ามการบัญญัติกฎหมายที่มีผลเป็นการเปลี่ยนแปลงหรือแก้ไขกฎหมายว่าด้วยรัฐธรรมนูญหรือวิธีพิจารณา เพื่อใช้แก่กรณีใดกรณีหนึ่งหรือไม่ ซึ่งศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่าประเด็นว่า พ.ร.ก. บรรมัทบริหารสินทรัพย์ไทย พ.ศ.2544 มาตรา 11 ขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 276 หรือไม่ ศาลรัฐธรรมนูญเห็นว่ารัฐธรรมนูญ มาตรา 276 ได้บัญญัติถึงขอบเขตอำนาจของอำนาจของศาลปกครอง ลักษณะของข้อพิพาทและคู่กรณีใดในกรณี โดยมีเจตนารมณ์เพื่อแบ่งแยกอำนาจของศาลปกครองออกจากศาลอื่นให้ชัดเจนขึ้น โดยมีรายละเอียดให้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ คำว่า “ตามที่กฎหมายบัญญัติ” นั้น หมายถึง กฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งศาลปกครองฯ ซึ่งบัญญัติเรื่องอำนาจของศาลปกครองไว้โดยตรงแล้ว และยังรวมถึงกฎหมายอื่นที่บัญญัติเรื่องอำนาจของศาลปกครองหรือการฟ้องคดีปกครองไว้ด้วย เมื่อ พ.ร.บ. จัดตั้งศาลปกครองฯ มาตรา 9 ได้บัญญัติเป็นข้อยกเว้นไว้ว่าคดีที่อยู่ในอำนาจของศาลเยาวชนและครอบครัว ศาลแรงงาน ศาลภาษีอากร ศาลทรัพย์สินทางปัญญาฯ ศาลล้มละลาย หรือศาลชำนาญพิเศษอื่นไม่อยู่ในอำนาจของศาลปกครอง และ พ.ร.ก. บรรมัทบริหารสินทรัพย์ไทยฯ ซึ่งเป็นกฎหมายที่บัญญัติเรื่องอำนาจของศาลปกครองตามที่ให้ความหมายไว้ มาตรา 11 บัญญัติไม่ให้นำกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งศาลปกครองฯ มาใช้

บังคับในสองกรณี คือกรณีการดำเนินการเกี่ยวกับการบริหารทรัพย์สินด้อยคุณภาพของ บส ท. และกรณีการออกระเบียบหรือข้อบังคับ คำสั่ง คำวินิจฉัย การอนุญาต และการกระทำอื่นใดของ คณะกรรมการและคณะกรรมการบริหารอันเกี่ยวกับการบริหารสินทรัพย์ด้อยคุณภาพ จึงเป็นเฉพาะสองกรณีนี้เท่านั้นที่ไม่อยู่ในอำนาจศาลปกครอง ดังนั้นการที่ พ.ร.ก.บรรษัทบริหารสินทรัพย์ไทยฯ มาตรา 11 บัญญัติไม่ให้นำกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งศาลปกครองฯ มาใช้บังคับกับสองกรณีดังกล่าว จึงเป็นการบัญญัติในรายละเอียดว่าด้วยอำนาจของศาลปกครองในส่วนของการพิจารณาพิพากษาคดีเกี่ยวกับสินทรัพย์ด้อยคุณภาพรัฐธรรมนูญมาตรา 276 บัญญัติให้กระทำการเช่นเดียวกับที่ พ.ร.บ.จัดตั้งศาลปกครองฯ มาตรา 9 ได้บัญญัติรายละเอียดว่าด้วยอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีของศาลปกครอง รวมทั้งข้อยกเว้นเรื่องที่ไม่อยู่ในอำนาจศาลปกครอง พ.ร.ก.บรรษัทบริหารสินทรัพย์ไทยฯ พ.ศ.2544 มาตรา 11 จึงไม่ขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 276

ส่วนประเด็นว่า พ.ร.ก.บรรษัทบริหารสินทรัพย์ไทยฯ พ.ศ.2544 มาตรา 58 วรรคสี่และมาตรา 72 วรรคสอง (2) ขัดต่อรัฐธรรมนูญมาตรา 235 หรือไม่ ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่าบทบัญญัติทั้งสองมาตราดังกล่าว มีผลเป็นการเปลี่ยนแปลงหรือแก้ไขเพิ่มเติมวิธีพิจารณาคดีล้มละลาย เพราะ พ.ร.บ.ล้มละลายฯ มาตรา 14 บัญญัติให้ศาลต้องพิจารณาเอาเองความจริงก่อนมีคำสั่ง แต่ พ.ร.ก.บรรษัทบริหารสินทรัพย์ไทยฯ มีเจตนารมณ์เพื่อให้การดำเนินการเกี่ยวกับการบริหารสินทรัพย์ด้อยคุณภาพเป็นไปโดยรวดเร็ว เพื่อรักษาความมั่นคงทางเศรษฐกิจของประเทศ โดยบทบัญญัติมาตรา 58 วรรคสี่ และมาตรา 72 วรรคสอง (2) ใช้บังคับกับคดีที่มีการฟ้องร้องเกี่ยวกับสินทรัพย์ด้อยคุณภาพของลูกหนี้ทุกรายที่ บสท.รับโอนมาตามพระราชกำหนดนี้ มิได้ใช้แก่คดีใดคดีหนึ่งโดยเฉพาะ เพราะ “คดีใดคดีหนึ่ง” หมายถึง คดีใด ๆ ที่มีคู่ความคนเดียวกัน มีกรณีพิพาทเรื่องเดียวกัน ซึ่งนับจำนวนได้ตามรายคดี เช่น นาย ก . ฟ้อง นาย ข. เรื่องล้มละลาย เป็นคดีหนึ่ง นาย ค. ฟ้อง นาย ง. เรื่องล้มละลาย ก็เป็นอีกคดีหนึ่ง แต่ทั้งสองเรื่องเป็นเรื่องล้มละลายหรือคดีล้มละลาย เป็นคดีประเภทเดียวกัน คดีล้มละลายจึงเป็นประเภทแห่งคดี เช่นเดียวกับคดีแรงงาน คดีภาษีอากร คดีสินทรัพย์ทางปัญญา หรือคดีเยาวชนและครอบครัว ดังนี้ การบัญญัติ พ.ร.ก.บรรษัทบริหารสินทรัพย์ไทย พ.ศ.2544 มาตรา 58 วรรคสี่ และมาตรา 72 วรรคสอง (2) แม้มีผลเป็นการเปลี่ยนแปลงหรือแก้ไขเพิ่มเติมวิธีพิจารณาคดีล้มละลาย แต่มิได้ใช้แก่คดีหนึ่งโดยเฉพาะ จึงไม่ครบองค์ประกอบตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 235 พ.ร.ก.บรรษัทบริหารสินทรัพย์ไทย พ.ศ.2544 มาตรา 58 วรรคสี่ และมาตรา 72 วรรคสอง (2) จึงไม่ขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 235

2) ข้อพิจารณาเกี่ยวกับหลักพอสมควรแก่เหตุ (Principle of Proportionality)

นอกจากความแตกต่างในด้านหลักเกณฑ์ของการพิจารณาคดีล้มละลายแล้ว จะถือว่าบทบัญญัติดังกล่าวเป็นการจำกัดสิทธิของลูกหนี้และผู้ค้าประกันเกินกว่าความจำเป็นหรือไม่ เนื่องจากการร้องต่อศาลเพื่อสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดลูกหนี้ โดยไม่ต้องดำเนินการไต่สวนด้วยเหตุที่ลูกหนี้ไม่ยอมให้ความร่วมมือกับ บสท. ในการปรับโครงสร้างหนี้ นั้นถือได้ว่าเป็นการใช้อำนาจทำให้ลูกหนี้ต้องถูกจำกัดสิทธิและหน้าที่หลายประการ รวมถึงการสูญเสียอิสรภาพทางการเงินและทรัพย์สิน ซึ่งเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์จะต้องเข้ามาเป็นผู้จัดการทรัพย์สินของลูกหนี้แทน โดยไม่เปิดโอกาสให้ลูกหนี้สามารถใช้สิทธิโต้แย้งหรือเสนอข้อต่อสู้ได้ กรณีนี้ผู้วิจัยมีความเห็นว่า การดำเนินการดังกล่าวแม้จะถือได้ว่าเป็นการจำกัดสิทธิของลูกหนี้และผู้ค้าประกันแต่เพียงในระยะเวลาอันสั้นเท่านั้น เพราะหากเมื่อลูกหนี้หรือผู้ค้าประกันได้ให้ความร่วมมือในการปรับโครงสร้างหนี้กับ บสท. ตามที่ บสท. สั่งแล้ว การถูกจำกัดสิทธิดังกล่าวย่อมจะถูกยกเลิกโดยการยื่นคำร้องต่อศาลเพื่อขอถอนคำสั่งดังกล่าว

การถูกจำกัดสิทธิที่บุคคลใดจะกล่าวอ้างได้ว่าเป็นการกระทำที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายด้วยประการทั้งปวงนั้น หากผู้กระทำมีสิทธิที่จะทำได้โดยชอบตามกฎหมาย เพราะในระหว่างผู้มีสิทธิและผู้ถูกจำกัดสิทธิมีนิติสัมพันธ์หรือมีหนี้ที่ต้องชำระต่อกันแล้ว การถูกจำกัดสิทธิของผู้ที่ถูกกระทำดังกล่าว ผู้วิจัยมีความเห็นว่าไม่ถือว่าผู้นั้นได้รับความเสียหาย

เหตุที่กล่าวเช่นนี้เนื่องจากมาตรการที่ให้อำนาจ บสท. ร้องขอต่อศาลให้มีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดลูกหนี้และผู้ค้าประกัน โดยไม่ต้องดำเนินการไต่สวนนี้ ไม่ใช่มาตรการที่มีผลกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของบุคคลมากที่สุด เพราะเมื่อจำเป็นให้การดำเนินการบรรลुวัตถุประสงค์ของพระราชกำหนดนี้จะใช้หลักพอสมควรแก่เหตุหรือหลักความได้สัดส่วน (Principle of Proportionality) ซึ่งเป็นหลักการขั้นพื้นฐานที่บังคับให้องค์กรฝ่ายบริหารออกมาตรการใด ๆ ซึ่งหากได้ดำเนินการให้เป็นไปตามนั้นแล้วจะก่อให้เกิดประโยชน์แก่ประชาชนน้อยมากไม่คุ้มกับความเสียหายที่จะตกแก่ประชาชนหรือสังคมโดยรวม⁴⁰ มาใช้ไม่ได้ ซึ่งหมายความว่าเพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ในการจัดตั้งของ บสท. ตามพ.ร.ก. บริษัทบริหารสินทรัพย์ไทยนั้น การบริหารสินทรัพย์ด้วยคุณภาพจนได้รับชำระหนี้จากลูกหนี้ที่ไม่ยอมให้ความร่วมมือด้วยการใช้วิธีการพิเศษที่กฎหมายได้ให้อำนาจไว้ นั้นเป็นมาตรการที่เหมาะสมและจำเป็นแล้ว และเมื่อพิจารณาประกอบกับหลักความเสมอภาคที่กำหนดให้ต้องปฏิบัติแก่บุคคลอย่างเท่าเทียมกันแล้ว ซึ่งยังมีข้อยกเว้นให้สามารถปฏิบัติต่อบุคคลที่แตกต่างกันได้หากเป็นเรื่องที่ต้องคำนึงถึงประโยชน์ของสาธารณะ

⁴⁰ วรพจน์ วิสชุดพิชญ์. (2540). สิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์วิญญูชน, หน้า 128-133.

มากกว่า ดังนั้น ผู้วิจัยมีความเห็นว่า การดำเนินการดังกล่าวของ บสท. แม้จะเป็นการจำกัดสิทธิและทำให้บุคคลที่เกี่ยวข้องได้รับผลกระทบ แต่ก็ไม่ถึงกับว่าเป็นวิธีการที่ขัดกับหลักความจำเป็นและหลักพอสมควรแก่เหตุหรือหลักความได้สัดส่วน (Principle of Proportionality) มากแต่อย่างใด

ดังนั้น เพื่อเป็นการแก้ไขหลักเกณฑ์ของกฎหมายดังกล่าวมิให้ก่อให้เกิดความไม่เป็นธรรมและเป็นการจำกัดสิทธิลูกหนี้ หรือผู้ค้าประกันมากเกินไป ผู้วิจัยใคร่ขอเสนอแนะแนวทางแก้ไขกฎหมายในประเด็นดังกล่าวเพื่อให้เกิดความชัดเจน และสามารถใช้งบบังคับได้อย่างเหมาะสม ซึ่งจะได้อีกกล่าวในบทที่ 5 ต่อไป

4.4 ปัญหาทางกฎหมายเรื่อง “ทรัพย์สินหลักประกัน” ตามพระราชกำหนดบรรษัทบริหารสินทรัพย์ไทย

ในการแก้ไขปัญหาสินทรัพย์ด้อยคุณภาพนั้น นโยบายและวิธีในการดำเนินการ อาจจะเปลี่ยนแปลงไปตามสถานะของระบบเศรษฐกิจของประเทศในขณะที่ได้มีการตรากฎหมาย และย่อมไม่สามารถจะเล็งเห็นหรือพิเคราะห์ถึงเหตุการณ์และปัญหาต่าง ๆ ที่อาจจะเกิดขึ้นหรือมีผลกระทบต่อการดำเนินการใด ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการแก้ไขปัญหาดังกล่าววัตถุประสงค์หรือเจตนารมณ์ของกฎหมายดังกล่าวได้ ดังนั้นพระราชกำหนดบรรษัทบริหารสินทรัพย์ไทยฯ จึงได้ตราขึ้นในลักษณะกว้าง ๆ ไม่ครอบคลุมถึงปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้นจากการปฏิบัติ รวมถึงการอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องได้ทั้งหมด แต่ทั้งนี้กฎหมายดังกล่าวก็ได้ให้อำนาจคณะกรรมการ บสท. ในการที่จะออกหลักเกณฑ์และเงื่อนไขใด ๆ มาใช้บังคับได้ และโดยที่พระราชกำหนดบรรษัทบริหารสินทรัพย์ไทยฯ นั้นเป็นกฎหมายที่ตราขึ้นในลักษณะไม่ครอบคลุมดังกล่าวจึงย่อมเกิดปัญหาในทางปฏิบัติในส่วนที่กฎหมายมิได้กำหนดไว้หรือกำหนดไว้ไม่ชัดเจนและจำเป็นต้องอาศัยการตีความกฎหมาย ซึ่งในการตีความกฎหมายย่อมจะเป็นไปได้ที่จะมีความเห็นของนักกฎหมายหรือผู้ที่ใช้กฎหมายมีความเห็นที่ไม่สอดคล้องกันหรือแตกต่างกัน การตีความกฎหมายจึงมีผลต่อการดำเนินการตามวัตถุประสงค์ของ บสท. เป็นอย่างยิ่ง โดยเฉพาะการตีความที่เกี่ยวข้องกับการโอนสินทรัพย์ด้อยคุณภาพและการตีความทรัพย์สินหลักประกัน เพราะเหตุของการโอนสินทรัพย์ด้อยคุณภาพนั้นเป็นจุดเริ่มต้นของการปรับโครงสร้างหนี้และทรัพย์สินหลักประกันก็เป็นเงื่อนไขสำคัญของการโอนสินทรัพย์ด้อยคุณภาพของสถาบันการเงินและบริษัทบริหารสินทรัพย์เอกชน ซึ่งหากตราใบการโอนสินทรัพย์ด้อยคุณภาพยังไม่เริ่มต้นขึ้น การปรับโครงสร้างหนี้และการแก้ไขปัญหาสินทรัพย์ด้อยคุณภาพก็จะยังไม่เริ่มต้นหรือเริ่มต้นขึ้นแล้วแต่ต้องถูกยกเลิกในเวลาต่อมา “ทรัพย์สินหลักประกัน” นั้นมี

ความสำคัญต่อการ โอนสินทรัพย์ด้วยคุณภาพมากเนื่องจากทรัพย์สินหลักประกันเป็นเงื่อนไขเกี่ยวกับคุณสมบัติในการ โอนสินทรัพย์ด้วยคุณภาพจากสถาบันการเงินและบริษัทบริหารสินทรัพย์ เอกชนมายัง บสท.ตามที่กำหนดไว้ใน พ.ร.ก.บรรษัทบริหารสินทรัพย์ไทยฯ มาตรา 31 ซึ่งได้บัญญัติว่า “บสท.จะรับ โอนสินทรัพย์ด้วยคุณภาพจากสถาบันการเงินหรือบริษัทบริหารสินทรัพย์ อื่นนอกจากที่กำหนดไว้ในมาตรา 30 ก็ได้ แต่ต้องเป็นสินทรัพย์ที่มีลักษณะดังต่อไปนี้

(1) เป็นสินทรัพย์ด้วยคุณภาพตามมาตรา 30 วรรคสอง (1) (2) (3) หรือ (4) ที่มี อยู่ ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2543 เฉพาะที่มีทรัพย์สินเป็นหลักประกันการชำระหนี้...”

การตีความทรัพย์สินหลักประกันการชำระหนี้ตามนัยแห่งมาตรา 31 (1) นั้น มีความสำคัญต่อการ โอนสินทรัพย์ด้วยคุณภาพมากเพราะเป็นเงื่อนไขเกี่ยวกับคุณสมบัติในการ โอนสินทรัพย์ด้วยคุณภาพของสถาบันการเงินและบริษัทบริหารสินทรัพย์ของเอกชนมายัง บสท.และในการพิจารณาวินิจฉัยว่าสินทรัพย์ด้วยคุณภาพของสถาบันการเงินหรือบริษัทบริหารสินทรัพย์รายใด จะเข้าข่ายการ โอนหรือยกเว้นการ โอน ไปยัง บสท.นั้น นอกจากจะต้องพิจารณาถึงบทบัญญัติของ กฎหมายแล้วยังต้องพิจารณาถึงหลักเกณฑ์และประกาศของคณะกรรมการ บสท.รวมถึงสัญญาโอนสินทรัพย์ระหว่าง บสท.กับสถาบันผู้โอนด้วย และถึงแม้ บสท.กับสถาบันการเงินหรือบริษัทบริหารสินทรัพย์จะมีสัญญาโอนสินทรัพย์ต่อกันก็ตาม แต่ยังมีประเด็นปัญหาที่จำต้องพิจารณาต่อไปอีกว่า เงื่อนไขหรือข้อตกลงที่กำหนดไว้ในสัญญาโอนสินทรัพย์ดังกล่าวขัดกับพระราชกำหนดบรรษัทบริหารสินทรัพย์ไทยฯ หรือไม่ และใครเป็นผู้มีอำนาจพิจารณาวินิจฉัยว่าเงื่อนไขหรือข้อตกลงใน สัญญาโอนสินทรัพย์นั้นขัดกับพระราชกำหนดบรรษัทบริหารสินทรัพย์ไทยฯ

ซึ่งประเด็นปัญหาดังกล่าวเมื่อพิจารณาตามมาตรา 18 ของพระราชกำหนด บรรษัทบริหารสินทรัพย์ไทยฯ ที่ได้บัญญัติว่า “ให้ บสท. มีอำนาจกระทำกิจการต่าง ๆ ภายในขอบ วัตถุประสงค์ตามมาตรา 7 อำนาจเช่นนี้ให้รวมถึง...

(9) ออกข้อบังคับหรือหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในเรื่องอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง หรือเกี่ยวเนื่องกับการบริหารงานหรือดำเนินกิจการของ บสท. ” และมาตรา 7 ได้ระบุว่า “ให้บสท. มีวัตถุประสงค์ในการบริหารสินทรัพย์ด้วยคุณภาพของสถาบันการเงินและบริษัทบริหารสินทรัพย์ ปรับโครงสร้างหนี้ และปรับโครงสร้างกิจการ ทั้งนี้โดยการรับโอนสินทรัพย์ด้วยคุณภาพของ สถาบันการเงินและบริษัทบริหารสินทรัพย์ รวมตลอดทั้งสิทธิอื่นใดเหนือทรัพย์สินที่เป็น หลักประกันการชำระหนี้สำหรับสินทรัพย์ด้วยคุณภาพนั้น หรือโดยการใช้มาตรการอื่นใดเพื่อ ประโยชน์แก่การฟื้นฟูเศรษฐกิจหรือความมั่นคงของประเทศ ”

เมื่อได้พิจารณาตามมาตรา 18 (9) แล้วจะเห็นว่าเป็นอำนาจที่กว้างมาก ประกอบ กับมาตรา 11 แห่ง พ.ร.ก.บรรษัทบริหารสินทรัพย์ไทยฯ ได้บัญญัติว่า “ไม่ให้นำกฎหมายว่าด้วยการ

จัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครองมาใช้บังคับแก่การดำเนินการเกี่ยวกับการบริหาร สินทรัพย์ด้อยคุณภาพของ บสท. ตามพระราชกำหนดนี้ และการออกระเบียบหรือข้อบังคับ คำสั่ง คำวินิจฉัย การอนุญาต และการกระทำอื่นใดของคณะกรรมการ และคณะกรรมการบริหารอื่น เกี่ยวกับการบริหารสินทรัพย์ด้อยคุณภาพตามพระราชกำหนดนี้”

ดังนั้น เมื่อพิจารณาตามหลักกฎหมาย บสท.ดังกล่าวข้างต้นที่ให้อำนาจในการ บริหารจัดการสินทรัพย์ด้อยคุณภาพอย่างกว้างมาก เมื่อสัญญาโอนสินทรัพย์ระหว่าง บสท.และ สถาบันการเงินและบริษัทบริหารสินทรัพย์ดังกล่าวที่ได้จัดทำขึ้นเมื่อผ่านการพิจารณาและได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการ บสท.แล้ว เงื่อนไขและข้อกำหนดในสัญญาดังกล่าวจึงย่อมเป็น ข้อตกลงและเงื่อนไขอันเกี่ยวข้องกับการดำเนินกิจการของ บสท.จึงย่อมมีผลผูกพันและใช้บังคับได้ เมื่อได้ข้อสรุปในประเด็นดังกล่าวแล้วปัญหาที่ต้องวินิจฉัยต่อไปได้แก่ปัญหา

ทางกฎหมายในเรื่องทรัพย์สินหลักประกันของสินทรัพย์ด้อยคุณภาพตามพระราชกำหนดบริษัท บริหารสินทรัพย์ไทย ซึ่งมีข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้น ดังนี้

ข้อเท็จจริง บสท.ได้รับโอนสินทรัพย์ด้อยคุณภาพจากสถาบันผู้โอนเดิม โดยมี ใบหุ้นกรรมสิทธิ์ของบุคคลภายนอกที่ได้สลักหลังพร้อมส่งมอบให้ไว้แก่เจ้าหนี้เพื่อเป็นประกันหนี้ ของลูกหนี้ โดยไม่ได้มีการทำสัญญาจำนำกันไว้ และก่อนการโอนมายัง บสท.หุ้นที่ได้มอบไว้เป็น ประกันหนัดังกล่าว ได้มีการลดพาร์และจดทะเบียนเป็นบริษัทมหาชนจำกัด เมื่อ บสท.รับโอนหนี้ ด้อยคุณภาพดังกล่าวมาจากสถาบันผู้โอนเดิม ลูกหนี้ได้เข้ามาเจรจาเสนอแผนการชำระหนี้ให้แก่ บสท. และได้มีการรับแผนการชำระหนี้ รวมทั้งลูกหนี้ได้ลงนามในสัญญาปรับโครงสร้างหนี้กับ บสท. เรียบร้อยแล้ว โดยเงื่อนไขในมติอนุมัติและในสัญญากำหนดให้ บสท.ดำเนินการตาม กฎหมายเพื่อบังคับกับหุ้นที่ได้มอบไว้เป็นหลักประกันดังกล่าวชำระหนี้ให้แก่ บสท.

ประเด็นเพื่อพิจารณา นิติกรรมที่บุคคลภายนอกเจ้าของกรรมสิทธิ์ใบหุ้น และเจ้าหนี้สถาบันผู้โอนเดิมดังกล่าวเป็นการจำนำตามกฎหมายหรือไม่ และการกระทำนั้นสามารถ ยกขึ้นเป็นข้อต่อสู้บริษัทหรือบุคคลภายนอกได้หรือไม่ รวมทั้งใบหุ้นดังกล่าวถือเป็นทรัพย์สินหลัก ประกันของ บสท. ตาม พ.ร.ก.บริษัทบริหารสินทรัพย์ไทยฯ หรือไม่อย่างไร

ซึ่งในประเด็นนี้ก่อนที่จะวินิจฉัยในเรื่องดังกล่าว ในเบื้องต้นผู้วิจัยขอกล่าวถึง สาระสำคัญของคำว่าหลักประกันตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์เพื่อเป็นที่เข้าใจพอสังเขป ในการพิจารณาถึงปัญหาที่เกิดขึ้นดังกล่าว ดังนี้

การประกันหนี้ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์แบ่งได้เป็น 2 ประเภท ดังนี้

1) **การประกันหนี้ด้วยบุคคล** คือการที่บุคคลภายนอกยอมผูกพันตนต่อเจ้าหนี้ โดยรับรองว่าหากลูกหนี้ไม่ชำระหนี้ตนจะชำระหนี้ แทนหรือที่เรียกว่า “ค้ำประกัน” ซึ่งเจ้าหนี้ได้ เชื่อในความสามารถของผู้ค้ำประกันที่จะชำระหนี้แทนได้ในเมื่อลูกหนี้ไม่ชำระหนี้ บุคคลที่จะเข้า เป็นผู้ค้ำประกันจะต้องเป็นบุคคลภายนอก มิใช่ตัวลูกหนี้เอง

2) **การประกันหนี้ด้วยทรัพย์สิน** คือการเจาะจงเอาทรัพย์สินอย่างใดอย่างหนึ่ง ซึ่ง อาจเป็นของลูกหนี้เองหรือของบุคคลอื่นมาทำสัญญาเป็นหลักประกันการชำระหนี้ โดยเจ้าหนี้ได้ เชื่อในราคาหรือคุณค่าของทรัพย์สินที่จะเอาออกขายได้เงินมาชำระหนี้ มีผลทำให้เจ้าหนี้มีสิทธิที่จะ ได้รับชำระหนี้ของตนจากทรัพย์สินนั้นก่อนเจ้าหนี้สามัญ และเจ้าหนี้สามัญของเจ้าของทรัพย์สิน ที่ประกันจะเข้ามาแบ่งการชำระหนี้ด้วยไม่ได้

ในกรณีทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันอยู่ในความครอบครองของลูกหนี้แต่ได้เอามาทำ สัญญาให้เป็นหลักประกันการชำระหนี้เรียกว่า “จำนอง”

ถ้ามีการส่งมอบการครอบครองทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันให้ผู้ในความครอบครอง ของเจ้าหนี้เพื่อเป็นการชำระหนี้เรียกว่า “จำนำ”

โดยปัญหาที่จะได้วินิจฉัยดังกล่าว ผู้วิจัยจะขอกล่าวถึงเฉพาะในกรณีการประกันหนี้ ด้วยทรัพย์สินเท่านั้น ซึ่งจะได้แยกพิจารณาทรัพย์สินออกเป็นประเภทต่าง ๆ ดังนี้คือ

(1) **อสังหาริมทรัพย์** หมายความว่าที่ดินและทรัพย์สินอันติดอยู่กับที่ดินอันมีลักษณะ เป็นการถาวรหรือประกอบเป็นอันเดียวกับที่ดิน และหมายความรวมถึงทรัพย์สินอันเกี่ยวกับที่ดิน หรือทรัพย์สินอันติดอยู่กับที่ดิน หรือประกอบเป็นอันเดียวกับที่ดิน (ปปพ. มาตรา 139)

(2) **สังหาริมทรัพย์** หมายความว่าทรัพย์สินอื่นนอกจากอสังหาริมทรัพย์และให้ หมาย ความรวมถึงสิทธิอันเกี่ยวกับทรัพย์สินนั้นด้วย (ปปพ. มาตรา 140)

(3) **สิทธิที่มีตราสาร** หมายความว่าสิทธิของผู้ทรงที่มีอยู่ในตราสารซึ่งมีทรัพย์สินอัน เป็นวัตถุแห่งสิทธิ โดยมีลูกหนี้ที่จะต้องส่งมอบทรัพย์สินหรือมีผู้ใช้เงินตามตราสารนั้น ตราสารนั้นจะ เป็นเอกสารแทนตัวทรัพย์สินหรือตัวเงิน และสามารถโอนให้กันได้ด้วยวิธีการของแต่ละตราสารนั้น ๆ และกฎหมายเปิดโอกาสให้ใช้เอกสารดังกล่าวจำนำกันได้โดยมิต้องส่งมอบทรัพย์สิน เป็นการจำนำ สิทธิของผู้จำนำซึ่งเป็นผู้ทรงสิทธินั้น จะเห็นว่าเป็นวิธีที่ง่ายและสะดวกดีกว่า ตราสารที่จำนำกันได้ อาทิ ตัวเงิน พันธบัตร ใบหุ้น ใบหุ้นกู้ ประทวนสินค้า ใบตราส่งหรือเอกสารอื่นๆ ที่มีสิทธิเรียกร้อง และทำขึ้นตามพิธีการของกฎหมาย⁴¹

⁴¹ พจน ุษาปกคม. (2546). คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ว่าด้วยค้ำประกัน จำนอง จำนำ สิทธิ ยึดหน่วง และบูรณสิทธิ (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์นิติบรรณาการ, หน้า 307.

เมื่อได้ทำความเข้าใจเรื่องหลักประกันตามกฎหมายเพื่อนำไปสู่การพิจารณาปัญหาที่เกิดขึ้นดังกล่าวเป็นที่เรียบร้อยแล้ว มีกรณีที่ต้องวินิจฉัยต่อไปอีกว่ามีหลักกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ในเรื่องใดที่เกี่ยวข้องในการที่จะหาคำตอบตามปัญหานี้ได้ ซึ่งผู้วิจัยมีความเห็นว่าในกรณีนี้ควรต้องนำหลักกฎหมายในเรื่องจำนำขึ้นมาเพื่อการพิจารณา ดังนี้

สัญญาจำนำ เป็นสัญญาประกันการชำระหนี้ด้วยทรัพย์สินประเภทหนึ่งซึ่งตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 3 ลักษณะ 13 ได้บัญญัติไว้ตั้งแต่มาตรา 747 ถึงมาตรา 749 โดยมีสาระสำคัญดังนี้

ความหมายและลักษณะของสัญญาจำนำ

สัญญาจำนำ หมายถึงสัญญาที่ประกอบไปด้วยบุคคลคนหนึ่ง เรียกว่าผู้จำนำทำการส่งมอบสังหาริมทรัพย์ให้แก่บุคคลอีกคนหนึ่ง เรียกว่าผู้รับจำนำ เพื่อเป็นประกันการชำระหนี้ของลูกหนี้⁴²

จากความหมายดังกล่าวจึงเห็นได้ว่าสัญญาจำนำเป็นสัญญาประกันการชำระหนี้ด้วยทรัพย์สินที่มีลักษณะสำคัญ ดังนี้

- 1) กฎหมายไม่ได้บังคับว่าจะต้องทำเป็นหนังสือหรือต้องมีหลักฐานเป็นหนังสือ
- 2) จำนำได้เฉพาะสังหาริมทรัพย์ อสังหาริมทรัพย์จำนำไม่ได้ กฎหมายบอกที่ต้องส่งมอบสังหาริมทรัพย์ให้ผู้รับจำนำ เพราะฉะนั้นอสังหาริมทรัพย์ส่งมอบไม่ได้ก็จำนำไม่ได้
- 3) การจำนำต้องมีการส่งมอบทรัพย์สินที่จำนำให้แก่ผู้รับจำนำไว้เพื่อเป็นประกันการชำระหนี้ หากไม่มีการส่งมอบทรัพย์สินที่จำนำให้ผู้รับจำนำก็ไม่เป็นการจำนำตามกฎหมาย แต่อาจจะมีการส่งมอบทรัพย์สินที่จำนำให้บุคคลภายนอก (ซึ่งไม่ใช่ผู้จำนำ) เป็นผู้เก็บรักษาไว้ก็ได้ โดยผู้จำนำกับผู้รับจำนำตกลงกัน
- 4) ต้องมีหนี้ประธานอันก่อให้เกิดความผูกพันระหว่างเจ้าหนี้กับลูกหนี้ ซึ่งจำนำจะมีผลบังคับได้ต้องเป็นการประกันหนี้ที่สมบูรณ์ หากเป็นหนี้ที่ไม่สมบูรณ์แล้วก็บังคับจำนำไม่ได้ ตัวอย่างเช่น หนี้กู้ยืมเงินเพื่อเอาไปค้าเฮโรอีน หรือเอาไปจ้างยิงคนถือว่าขัดต่อความสงบเรียบร้อย เมื่อมีการจำนำเป็นประกันหนี้ก็บังคับไม่ได้
- 5) ผู้จำนำอาจเป็นลูกหนี้หรือบุคคลอื่นก็ได้ที่นำทรัพย์สินของตนจำนำเป็นประกันหนี้เหมือนจำนอง

⁴² ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 747 บัญญัติว่า อันว่าจำนำนั้น คือสัญญาซึ่งบุคคลคนหนึ่งเรียกว่าผู้จำนำ ส่งมอบสังหาริมทรัพย์สิ่งหนึ่งให้แก่บุคคลอีกคนหนึ่ง เรียกว่าผู้รับจำนำ เพื่อเป็นประกันการชำระหนี้

6) ผู้จำหน่ายต้องเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินที่นำมาจำหน่าย⁴³ ซึ่งถึงแม้ในเรื่องของจำหน่ายจะไม่ได้มีการบัญญัติไว้ให้ผู้จำหน่ายต้องเป็นเจ้าของก็ตาม แต่โดยหลักของการประกันหนี้แล้วเจ้าหนี้ที่มีประกันย่อมต้องมีสิทธิเหนือทรัพย์สินที่เป็นประกันอันสามารถจะบังคับเอาจากทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันได้โดยตรง หากผู้จำหน่ายไม่ใช่เจ้าของทรัพย์สินที่จำหน่ายแล้วในการบังคับจำหน่ายก็อาจก่อให้เกิดปัญหาในเรื่องของการอ้างอำนาจในฐานะผู้ทรงกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินนั้นในการใช้อำนาจติดตามเอาคืนทรัพย์สินจากผู้ไม่มีสิทธิยึดถือได้

7) สิทธิของผู้รับจำหน่ายในการรับชำระหนี้จะได้รับชำระหนี้จากสินทรัพย์ที่จำหน่ายก่อนเจ้าหนี้สามัญ

8) การที่ลูกหนี้หรือผู้ค้ำประกันได้มอบโฉนดให้เจ้าหนี้ยึดถือไว้ไม่เป็นการจำหน่ายจําเอง หรือค้ำประกัน

ตามลักษณะสำคัญของสัญญาจำหน่ายโดยทั่วไปกำหนดให้ต้องมีการส่งมอบทรัพย์สินไปยังผู้รับจำหน่าย และตราใบที่ยังไม่มีการส่งมอบทรัพย์สินที่จำหน่ายสัญญาจำหน่ายก็ยังไม่เกิดขึ้น ดังนั้นวิธีการในการที่จะทำให้สัญญาจำหน่ายสมบูรณ์ขึ้นมาได้จะต้องมีการส่งมอบทรัพย์สินไปยังผู้รับจำหน่าย แต่กรณีของสิทธิซึ่งมีตราสารจะใช้วิธีการส่งมอบวัตถุแห่งตราสารตามมาตรา 747 ของ ปพพ.คงจะไม่ได้หรือไม่สะดวกโดยอาจจะเป็นเพราะทรัพย์สินที่เป็นวัตถุแห่งตราสารมีจำนวนมากหรือเพราะด้วยเหตุประการอื่น

สิทธิซึ่งมีตราสาร หมายถึงตราสารที่มีทรัพย์สินเป็นวัตถุแห่งสิทธิเป็นเอกสารหรือหลักฐานแห่งสิทธิเรียกร้องซึ่งได้จัดทำขึ้นตามวิธีการที่กฎหมายกำหนดไว้ โดยเอกสารเหล่านี้จะมีรายละเอียดที่ประกอบด้วยชื่อตราสารและรายการหรือเนื้อหาที่สำคัญ ซึ่งกฎหมายบังคับให้ต้องมีปรากฏบนตราสารนั้น

เหตุผลในการกำหนดให้สิทธิเรียกร้องบางชนิดมีตราสารกำกับ ก็เพื่อความมุ่งหวังให้สิทธิเหล่านี้สามารถถูกนำไปโอนเปลี่ยนแปลงได้อย่างมีประสิทธิภาพล่องที่ใกล้เคียงกับ “เงินตรา”

ดังนั้นกฎหมายในเรื่องจำหน่ายจึงได้บัญญัติไว้ในมาตรา 750 ถึง 753 เพื่อนำมาใช้กับเรื่องการจำหน่ายสิทธิที่มีตราสาร ดังนี้

- 1) การจำหน่ายทรัพย์สินซึ่งมีตราสารตามมาตรา 750
- 2) การจำหน่ายตราสารชนิดออกให้แก่บุคคลเพื่อเขาส่งตามมาตรา 751
- 3) การจำหน่ายตราสารชนิดออกให้แก่บุคคลโดยนามตามมาตรา 752

⁴³ สุควา วิสฤตพิชญ์.(2545). คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วย ค้ำประกัน จำนอง จำนำ.

4) การจำหน่ายหุ้นหรือใบหุ้นกู้ชนิดระบุชื่อตามมาตรา 753 ที่ได้บัญญัติว่า “ถ้าได้
จำหน่ายหุ้น หรือใบหุ้นกู้ชนิดระบุชื่อ ท่านห้ามมิให้ยกขึ้นเป็นข้อต่อสู้บริษัทหรือบุคคลภายนอก
เว้นแต่จะได้จดทะเบียนการจำหน่ายไว้ในสมุดของบริษัทตามบทบัญญัติทั้งหลายในลักษณะ 22
ว่าด้วยการ โอนหุ้นหรือหุ้นกู้”

ตามปัญหาการที่บุคคลภายนอกได้สลักหลังใบหุ้นพร้อมส่งมอบให้แก่เจ้าหนี้เพื่อ
เป็นประกันหนี้ของลูกหนี้ ซึ่งใบหุ้นเป็นสิทธิซึ่งมีตราสารและการจำหน่ายหุ้นหรือใบหุ้นชนิดระบุ
ชื่อดังกล่าวตาม ปพพ.มาตรา 753 ให้นำลักษณะ 22 ของประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ลักษณะ
หุ้นส่วนบริษัทมาตรา 1129 มาใช้บังคับ ซึ่งได้บัญญัติในเรื่องการ โอนหุ้นชนิดระบุชื่อลงในใบหุ้น
ว่าจะต้องทำเป็นหนังสือลงลายมือชื่อทั้งผู้โอนและผู้รับโอน และต้องมีพยานอย่างน้อย 1 คน
มิฉะนั้นเป็นโมฆะและต้องจดทะเบียนการ โอนดังกล่าวลงในทะเบียนบริษัทด้วย แต่ทั้งนี้ไม่มีบทบัญญัติ
ใดในเรื่องการจำหน่ายหุ้นว่าจะต้องทำอย่างไร แต่ในเมื่อมาตรา 753 ให้นำลักษณะ 22 ไปใช้บังคับ
จึงสามารถที่จะตีความได้ว่าการจำหน่ายหุ้นชนิดระบุชื่อจึงต้องนำบทบัญญัติเรื่องของการ โอนหุ้น
มาใช้คือต้องทำเป็นหนังสือและจดทะเบียนการจำหน่ายไว้ในทะเบียนบริษัทด้วย คือทำให้เหมือนกับ
การ โอนหุ้นตามมาตรา 1129 ดังนั้น ในกรณีที่มีการจำหน่ายหุ้นระบุชื่อแต่ไม่ได้ปฏิบัติตามความใน
มาตรา 753 กฎหมายห้ามมิให้ยกขึ้นเป็นข้อต่อสู้บริษัทหรือบุคคลภายนอกแต่ในระหว่างกันเองนั้น
คือผู้จำหน่ายกับผู้รับจำหน่ายแม้ว่าจะปฏิบัติให้ถูกต้องตามมาตรานี้ก็ผู้กรณีก็สามารถยกขึ้นกล่าวอ้างได้⁴⁴
(กรณีนี้ผู้วิจัยมีความเห็นว่าการกระทำดังกล่าวเป็นการจำหน่ายตามกฎหมาย และในระหว่างผู้กรณี
สามารถใช้กล่าวอ้างต่อกันได้ แต่เป็นเพียงบุคคลสิทธิใช้ชนบุคคลภายนอกหรือบริษัทไม่ได้) โดย
พิจารณาประกอบ ด้วยคำพิพากษาฎีกาดังนี้

คำพิพากษาฎีกาที่ 249/2522

โจทก์ได้จำหน่ายหุ้นไว้กับจำเลยเพื่อเป็นประกันหนี้เบิกเงินเกินบัญชีของบริษัท
บางกอกชิบิลดิ้ง แอนด์เอเนยเนียร์ริง จำกัด ที่มีต่อจำเลย โดยได้สลักหลังการจำหน่ายไว้ด้านหลังใบหุ้น
ทุกฉบับมีข้อความว่า “ข้าพเจ้าขอมอบใบหุ้นฉบับนี้จำหน่ายให้แก่ธนาคารแห่งเอเชีย จำกัดเป็นประกัน
หนี้ทุกประเภท ซึ่งข้าพเจ้าและ/หรือบริษัท บางกอกชิบิลดิ้ง แอนด์เอเนยเนียร์ริง จำกัด ได้เป็นลูกหนี้
ธนาคารแห่งเอเชีย จำกัดอยู่แล้วในขณะนี้หรือที่จะเป็นลูกหนี้ต่อไป ในภายหน้าได้ไม่จำกัดจำนวน”
ต่อมาโจทก์ได้ชำระหนี้เบิกเงินเกินบัญชีของบริษัทบางกอกชิบิลดิ้งฯ ให้แก่จำเลยจนเรียบร้อยแล้ว

⁴⁴ ปิติกุล จิระมงคลพาณิชย์. (2549). กฎหมายประกันด้วยบุคคลและทรัพย์สิน คำประกัน จำนอง จำนำ
(พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯเพิ่มเติม. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์วิญญูชน, หน้า 313.

แต่โจทก์ได้ทำสัญญาค้ำประกันให้ไว้แก่จำเลยอีกฉบับหนึ่ง โดยธนาคารจำเลยได้ออกหนังสือค้ำประกันหนึ่งของบริษัทบางกอกชิบิลดิ้งฯ ที่ได้มีต่อบรรษัทเงินทุนอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทยให้บรรษัทไว้ และบริษัทบางกอกชิบิลดิ้งฯ ยังมีหนี้สินติดค้างอยู่กับบรรษัทเงินทุนอุตสาหกรรมฯ อยู่ จำเลยได้ชำระดอกเบี้ยส่วนหนึ่งของหนี้สินให้แก่บรรษัทแทนบริษัทบางกอกชิบิลดิ้งฯ ไปแล้ว ซึ่งยังไม่ได้รับخذใช้คืน แต่โจทก์มาฟ้องให้จำเลยคืนใบหุ้นแก่โจทก์โดยอ้างว่าได้ชำระหนี้แทนบริษัทบางกอกชิบิลดิ้งฯ เสร็จสิ้นแล้ว จำเลยต้องคืนใบหุ้นให้โจทก์ ศาลฎีกาวินิจฉัยว่าใบหุ้นพิพาทเป็นประกันหนี้ครอบคลุมถึงหนี้ที่จำเลยได้ออกหนังสือค้ำประกันบริษัทบางกอกชิบิลดิ้งฯ ต่อบรรษัทเงินทุนอุตสาหกรรมฯ ด้วย หนี้สินรายนี้ยังมีอยู่ ยังมีได้ชำระหนี้ให้เสร็จสิ้นกันไป โจทก์ก็ไม่มีสิทธิบังคับจำเลยคืนใบหุ้นอันเป็นทรัพย์สินจำนำให้โจทก์

คำพิพากษาฎีกาลบฉบับนี้วินิจฉัยการจำนำใบหุ้นโดยวิธีสลักหลังจำนำใบหุ้น โดยไม่ต้องจดทะเบียนการจำนำในสมุดทะเบียนผู้ถือหุ้นของบริษัทเป็นการจำนำแต่จะใช้ชัณบริษัทหรือหรือเจ้าหนี้ว่าใบหุ้นนี้ติดจำนำ ทำให้ผู้รับจำนำมีบุริมสิทธิที่จะเอาชำระหนี้ก่อนคงไม่ได้

ทั้งนี้เมื่อได้พิจารณาหลักกฎหมาย คำพิพากษาฎีกา และเหตุผลประกอบที่ได้กล่าวมาข้างต้น นิติกรรมที่ได้ทำขึ้นระหว่างเจ้าหนี้สถาบันผู้โอนเดิมและเจ้าของกรรมสิทธิ์หุ้นนั้น ผู้วิจัยมีความเห็นว่าเป็นการจำนำ แต่เป็นเพียงบุคคลสิทธิ ใช้บังคับได้ระหว่างเท่านั้น เนื่องจากมิได้ปฏิบัติให้ถูกต้องตามมาตรา 753 คือมิได้มีการจดทะเบียนการจำนำไว้ในสมุดของบริษัท และมีได้แจ้งการจำนำไปยังนายทะเบียน จึงไม่สามารถยกขึ้นเป็นข้อต่อสู้บริษัทหรือบุคคลภายนอกได้ (ในกรณีตามปัญหานี้ศูนย์รับฝากหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยเป็นนายทะเบียนบริษัท)

เมื่อลูกหนี้ได้เข้ามาเจรจาเสนอแผนการชำระหนี้ให้แก่ บสท.และได้รับแผนการชำระหนี้ รวมทั้งลูกหนี้ได้ลงนามในสัญญาปรับโครงสร้างหนี้กับ บสท. เรียบร้อยแล้ว โดยเงื่อนไขในมติอนุมัติและในสัญญากำหนดให้ บสท.ดำเนินการตามกฎหมายเพื่อบังคับกับหุ้นที่ได้มอบไว้ดังกล่าวชำระหนี้ให้แก่ บสท. และในกรณีนี้ใบหุ้นเดิมที่บุคคลภายนอกได้ส่งมอบไว้เพื่อเป็นประกันหนี้ของลูกหนี้ดังกล่าวได้มีการลดพาร์และได้จดทะเบียนเป็นบริษัทมหาชนจำกัด ซึ่งใบหุ้นฉบับเดิมเก็บรักษาไว้ที่ บสท. ในฐานะผู้รับโอนสิทธิเรียกร้อง โดยเมื่อ บสท.จะดำเนินการกับใบหุ้นดังกล่าว บสท. ในฐานะผู้รับโอนจำเป็นจะต้องนำใบหุ้นฉบับเดิมดังกล่าวไปดำเนินการเปลี่ยนเป็นใบหุ้นใหม่ที่ได้ออกทดแทนจากนายทะเบียนเพื่อให้เป็นไปตามเงื่อนไขในสัญญาปรับโครงสร้างหนี้ ทั้งนี้เมื่อ บสท.จะดำเนินการดังกล่าวได้ประสานงานไปยังนายทะเบียนแต่ได้รับแจ้งว่าใบหุ้นดังกล่าวไม่มีการจำนำ เนื่องจากไม่มีการแจ้งให้บันทึกการจำนำลงในสมุดของนายทะเบียน กรรมสิทธิ์ในใบหุ้นรวมทั้งเงินปันผลยังเป็นของเจ้าของหุ้นเดิม และการที่ บสท.จะไปขอรับใบหุ้น

ใหม่ที่ได้ออกทดแทนดังกล่าวจะต้องมีสำเนาบัตรประจำตัวประชาชนของเจ้าของเดิมซึ่งได้ลงนามรับรองถูกต้องมาแสดงต่อนายทะเบียนด้วยจึงจะสามารถรับใบหุ้นฉบับใหม่ดังกล่าวได้ เมื่อ บสท. ได้รับแจ้งจากนายทะเบียนว่าหุ้นดังกล่าวไม่มีการจำหน่ายและเพื่อเป็นการป้องกันความเสียหายที่จะเกิดขึ้นจากการที่เจ้าของหุ้นเดิมจะไปขอรับใบหุ้นใหม่ไปจากนายทะเบียน บสท. จึงได้มีหนังสือไปยังนายทะเบียนเพื่อขอความร่วมมือว่าหากจะมีการดำเนินการใด ๆ กับใบหุ้นฉบับใหม่ดังกล่าวให้แจ้งแก่ บสท. ทราบด้วย แต่การขอความร่วมมือดังกล่าวนายทะเบียนได้มีจดหมายตอบกลับว่าจะพิจารณาให้ความร่วมมือแก่ บสท. เฉพาะคราวเท่านั้น มิได้มีการบันทึกลงไว้ในระบบทะเบียนเป็นการถาวรที่เจ้าหน้าที่ทุกคนจะทราบได้อย่างเช่นใบหุ้นที่มีการจำหน่ายและได้จัดแจ้งให้บันทึกการจำหน่ายในสมุดทะเบียน ดังนั้นจึงเป็นความเสี่ยงของ บสท. ที่เจ้าของกรรมสิทธิ์ใบหุ้นจะมาขอรับใบหุ้นฉบับใหม่ที่ได้ออกทดแทนดังกล่าวไปจากนายทะเบียนได้ เนื่องจากมิได้แจ้งให้มีการบันทึกการจำหน่ายไปยังนายทะเบียนจึงถือว่าใบหุ้นดังกล่าวนี้ไม่มีภาระผูกพันใด ๆ ตามกฎหมายและในขณะเดียวกันนายทะเบียนได้แจ้งให้ บสท. ทราบว่าหากต้องการให้มีการบันทึกการจำหน่ายไว้ในใบหุ้นดังกล่าว บสท. จำต้องแสดงสิทธิตามกฎหมายในฐานะผู้รับโอนสิทธิเรียกร้องดังกล่าวไปยังนายทะเบียนพร้อมเอกสารที่เกี่ยวข้องทั้งหมด ซึ่งนายทะเบียนจะได้พิจารณาในกรณีดังกล่าว ให้แก่ บสท. อีกครั้ง ดังนี้แล้ว บสท. จึงไม่มีสิทธิตามกฎหมายที่จะดำเนินการกับใบหุ้นดังกล่าวตาม พ.ร.ก. บรรษัทบริหารสินทรัพย์ไทยฯ ได้

สรุปก็คือนิติกรรมที่เกิดขึ้นระหว่างเจ้าของกรรมสิทธิ์หุ้นกับเจ้าหนี้เดิมแม้ว่าจะถือว่าเป็นการจำหน่าย แต่เป็นเพียงบุคคลสิทธิที่ใช้บังคับได้ระหว่างคู่สัญญาเท่านั้น ซึ่งไม่สามารถยกขึ้นเป็นข้อต่อสู้นายทะเบียนได้ เพราะข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นนั้นระหว่างคู่สัญญาไม่มีการทำสัญญาจำหน่าย จึงไม่ได้มีการแจ้งให้บันทึกการจำหน่ายลงในสมุดของนายทะเบียน ใบหุ้นดังกล่าวจึงไม่มีภาระผูกพันใด ๆ ตามกฎหมาย เจ้าของกรรมสิทธิ์หุ้นสามารถมารับใบหุ้นฉบับใหม่ที่ได้ออกทดแทนรวมทั้งมีสิทธิรับเงินปันผลจากนายทะเบียนได้ บสท. มีเพียงสิทธิยึดหน้าวงใบหุ้นฉบับเดิมรวมทั้งป้องกัน ได้เพียงมีจดหมายขอความร่วมมือไปยังศูนย์รับฝากฯ ในฐานะนายทะเบียนว่าหากจะมีการดำเนินการใด ๆ กับใบหุ้นฉบับดังกล่าวให้แจ้งแก่ บสท. ทราบด้วยเท่านั้น แต่การขอความร่วมมือดังกล่าวเป็นเพียงการขอความร่วมมือเฉพาะคราว นายทะเบียนมิได้มีการบันทึกไว้ในสมุดทะเบียนบริษัทเป็นการถาวร ดังนั้นในกรณีนี้ถือว่า บสท. ไม่มีสิทธิตามกฎหมายที่จะดำเนินการกับใบหุ้นดังกล่าวมาชำระหนี้ได้ เนื่องจากใบหุ้นดังกล่าวไม่มีการจำหน่ายบันทึกไว้ จึงเป็นความเสี่ยงของ บสท. อย่างยิ่งที่จะเกิดความเสียหายขึ้น

ทั้งนี้ มีกรณีที่ต้องวินิจฉัยต่อไปอีกว่าใบหุ้ดังกล่าวเป็นทรัพย์สินหลักประกัน ตาม พ.ร.ก.บรรษัทบริหารสินทรัพย์ไทยฯ หรือไม่ ซึ่งในประเด็นนี้ผู้วิจัยใคร่ขอเสนอความเห็น ของนักกฎหมายในเรื่องการนำเครื่องจักรมาเป็นหลักประกันการชำระหนี้เป็นตัวอย่าง เพื่อใช้เป็น เหตุผลเทียบเคียงกับการนำใบหุ้ที่ได้สลักหลังพร้อมส่งมอบเป็นประกันการชำระหนี้ตามปัญหาที่ ได้ดังนี้

กรณีการนำเครื่องจักร

บริษัท ก. จำกัด ได้ขอสินเชื่อประเภททรัสต์รีซีส์ (T/R) จากธนาคารเอกชน จำกัด (มหาชน) เพื่อซื้อเครื่องจักรจากต่างประเทศมาใช้ในการผลิตของลูกหนี้และเมื่อนำเข้าเครื่องจักร มาในประเทศเรียบร้อยแล้ว ธนาคารเอกชนฯ ได้ตกลงให้บริษัท ก. จำกัด ลูกหนี้กู้ยืมเงินเพื่อนำไปใช้ ชำระภาระหนี้ทรัสต์รีซีส์ (T/R) ที่ทำไว้กับธนาคารฯ โดยในคำขอกู้ยืมเงินดังกล่าวนี้ ได้ระบุว่า ลูกหนี้ตกลงจะนำเครื่องจักรที่นำเข้ามาจากต่างประเทศมาจำนองเป็นประกันการกู้ยืมเงินดังกล่าว เต็มจำนวน

ปัญหาในทางปฏิบัติที่เกิดขึ้นก็คือการที่ลูกหนี้ยังไม่สามารถดำเนินการจดทะเบียน จำนองเครื่องจักรดังกล่าวให้แก่เจ้าหนี้ได้ เนื่องจากตามพระราชบัญญัติจดทะเบียนเครื่องจักร พ.ศ. 2515 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2530) มาตรา 5 ได้กำหนดไว้ว่าเครื่องจักรที่จะดำเนินการจดทะเบียน จำนองได้ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 703 (4) จะต้องเป็นเครื่องจักรที่ได้ จดทะเบียนกรรมสิทธิ์แล้วเท่านั้น ซึ่งการจดทะเบียนกรรมสิทธิ์เครื่องจักรหมายความว่าพนักงาน เจ้าหน้าที่ได้ออกหนังสือรับรองว่าเป็นเจ้าของผู้ถือกรรมสิทธิ์ในเครื่องจักรนั้น โดยหนังสือรับรอง ดังกล่าวเรียกว่า “หนังสือสำคัญแสดงการจดทะเบียนเครื่องจักร ” โดยขั้นตอนในการจดทะเบียน เครื่องจักรผู้จดทะเบียนจะต้องนำส่งหลักฐานแสดงกรรมสิทธิ์เครื่องจักร อาทิเช่น ใบเสร็จรับเงิน หนังสือรับรองการขายเครื่องจักร Invoice หรือ Bill of Lading และจะต้องแสดงแผนผังแสดงการ ติดตั้งเครื่องจักร Machine Lay Out ที่ถูกต้องตามมาตราส่วน แผนที่แสดงที่ตั้ง และอาคารสถานที่ ติดตั้งเครื่องจักร รูปถ่ายเครื่องจักรทั้งทางด้านหน้าและด้านหลัง รวมทั้งรูปถ่ายอาคารสถานที่ติดตั้ง เครื่องจักร เป็นต้น นอกจากนี้ในการขอจดทะเบียนเครื่องจักร ลูกหนี้จะต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขอื่น ๆ ตามที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวงซึ่งออกตามความในพระราชบัญญัติจดทะเบียนเครื่องจักรฯ อีกด้วย เมื่อลูกหนี้ยังไม่สามารถจดทะเบียนเครื่องจักร ลูกหนี้เองก็ยังไม่สามารถดำเนินการ จดทะเบียน จำนองเครื่องจักรดังกล่าวเพื่อเป็นประกันให้แก่ธนาคาร เอกชนฯ ได้ ดังนั้น เพื่อป้องกัน ความเสี่ยงของธนาคารฯ และเพื่อมิให้เป็นการปล่อยสินเชื่อไปโดยไม่มีหลักประกัน ธนาคารฯจึงได้ จัดให้บริษัท ก. จำกัด ทำสัญญาจำนำเครื่องจักรให้ไว้ต่อธนาคารฯ ในขณะที่เดียวกันก็ได้จัดทำสัญญา รักษาทรัพย์สินให้บุคคลภายนอกซึ่งมิใช่กรรมการบริษัทฯ ของลูกหนี้เป็นผู้เก็บรักษาทรัพย์สินที่จำนำ

โดยลูกหนี้ยินยอมด้วย และลูกหนี้ตกลงให้ธนาคารฯ เก็บรักษาเครื่องจักรไว้ในโรงงานของบริษัท ฯ ลูกหนี้ กรณีเช่นนี้จะถือว่าเครื่องจักรดังกล่าวเป็นทรัพย์สินหลักประกันของสินทรัพย์ด้อยคุณภาพ ตามมาตรา 31 หรือไม่

ซึ่งประเด็นปัญหาดังกล่าวมีความเห็นของนักกฎหมายแบ่งเป็นสองฝ่าย กล่าวคือ

ความเห็นของนักกฎหมายฝ่ายแรก

นักกฎหมายฝ่ายแรกมีความเห็นว่าเครื่องจักรดังกล่าวไม่ถือว่าเป็นทรัพย์สินหลักประกัน เพราะเหตุว่าการจำนำเครื่องจักรดังกล่าวได้ระงับลงแล้ว เนื่องจากธนาคารยอมให้เครื่องจักรที่จำนำ กลับไปอยู่ในความครอบครองของลูกหนี้ ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 769 และ อ้างถึงคำวินิจฉัยตามคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 5603/2544 เครื่องจักรดังกล่าวจึงมิใช่ทรัพย์สินหลักประกัน ของลูกหนี้ หากมีเจ้าหนี้ตามคำพิพากษาของลูกหนี้รายใดทำการบังคับคดียึดเครื่องจักรดังกล่าว เพื่อชำระหนี้ บสท. ไม่สามารถจะอ้างบุริมสิทธิใดๆ ในอันที่จะได้รับชำระหนี้จากการขายทอดตลาด เครื่องจักรดังกล่าวก่อนเจ้าหนี้อื่นและเมื่อการจำนำได้ระงับลงแล้ว บสท. ก็ไม่สามารถใช้อำนาจตาม มาตรา 74 แห่งพระราชกำหนดการบริหารสินทรัพย์ไทยฯ ในการบังคับจำนำเครื่องจักรดังกล่าว ได้

ดังนั้น เมื่อเครื่องจักรดังกล่าวมิใช่ทรัพย์สินหลักประกันแล้ว สินทรัพย์ด้อยคุณภาพของ สถาบันการเงินหรือบริษัทบริหารสินทรัพย์ของเอกชนที่มีเฉพาะการจำนำเครื่องจักรเป็นประกัน จึงไม่มีคุณสมบัติเข้าข่ายการโอนไปยัง บสท.

ความเห็นของนักกฎหมายฝ่ายที่สอง

นักกฎหมายอีกฝ่ายหนึ่งมีความเห็นว่าเครื่องจักรดังกล่าวนี้ยังคงถือเป็นทรัพย์สินหลัก ประกัน โดยให้เหตุผลว่าเนื่องจาก พ.ร.ก.การบริหารสินทรัพย์ไทย พ.ศ.2544 เป็นกฎหมายซึ่ง ตราขึ้นเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการแก้ไขปัญหาสินทรัพย์ด้อยคุณภาพของสถาบันการเงิน และแก้ไข ปัญหาภาวะวิกฤตทางเศรษฐกิจ กฎหมายดังกล่าวจึงเป็นกฎหมายที่มีลักษณะพิเศษเป็นกฎหมาย มหาชนที่เกี่ยวกับเศรษฐกิจ การตีความกฎหมายดังกล่าวจึงควรจะไปในทางที่สอดคล้องและ เป็นประโยชน์ต่อการแก้ไขปัญหาสินทรัพย์ด้อยคุณภาพตามวัตถุประสงค์ของพ.ร.ก.การบริหาร สินทรัพย์ไทยฯ และการจัดตั้ง บสท. โดยพิจารณาถึงกฎหมาย หลักเกณฑ์ และแนวปฏิบัติต่างๆ ของ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับสินทรัพย์ด้อยคุณภาพอันประกอบด้วยประกาศ และหลักเกณฑ์ต่าง ๆ ของ ธนาคารแห่งประเทศไทย กรมที่ดิน สำนักงานทะเบียนเครื่องจักรกลาง สำนักงานกำกับหลักทรัพย์ และตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย เป็นต้น และโดยที่พ.ร.ก.การบริหารสินทรัพย์ไทยฯ เป็น กฎหมายที่มีลักษณะพิเศษเฉพาะ หากจะตีความหมายของทรัพย์สินหลักประกันโดยยึดถือตามหลัก

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์อันเป็นกฎหมายทั่วไป ซึ่งหมายความถึงเฉพาะการจำนำและการจำนองเท่านั้นย่อมที่จะไม่สอดคล้อง และไม่ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อการแก้ไขปัญหาสิทธิทรัพย์สินด้อยคุณภาพและการแก้ไขปัญหาวิกฤตเศรษฐกิจของประเทศ

เมื่อปรากฏข้อเท็จจริงว่าเครื่องจักรดังกล่าวถูกหนีหรือผู้จำนำมีเจตนาที่แท้จริงในอันที่จะให้เครื่องจักรที่นำเข้ามาดังกล่าวเป็นหลักประกันภาระหนี้ที่บริษัทฯ มีอยู่ต่อธนาคารฯ โดยการนำเครื่องจักรไปเป็นหลักประกันนั้น กฎหมายได้กำหนดรูปแบบของการจำนองเป็นประกันไว้เป็นการเฉพาะ ซึ่งในระหว่างกระบวนการในการจำนองเครื่องจักรยังไม่แล้วเสร็จ ธนาคารฯ และลูกหนี ก็ได้ตกลงกันทำสัญญาจำนำและสัญญารักษาเครื่องจักรที่จำนำ ซึ่งเป็นการยืนยันถึงเจตนาว่าเครื่องจักรดังกล่าวนั้นบริษัทฯ ได้ตกลงให้เป็นหลักประกันของสินเชื่อที่บริษัทฯ ได้มีอยู่ต่อธนาคาร โดยมีเจตนาที่แท้จริงว่าเมื่อเครื่องจักรดังกล่าวสามารถนำไปจดทะเบียนจำนองได้ตามเงื่อนไขที่สำนักงานทะเบียนกรรมสิทธิ์เครื่องจักรกลางกำหนดแล้ว บริษัทฯ ก็มีหน้าที่ที่จะต้องไปดำเนินการจดทะเบียนจำนองเครื่องจักรดังกล่าวให้แก่ธนาคารฯ เพื่อเป็นหลักประกันต่อไป ดังนั้นเมื่อมิได้มีบุคคลใดซึ่งเป็นผู้มีส่วนได้เสียยกขึ้นกล่าวอ้างว่าการจำนำระงับลง เพราะเหตุที่ผู้จำนำยอมให้เครื่องจักรที่จำนำกลับคืนไปสู่การครอบครองของผู้จำนำ การจำนำนั้นก็ควรที่จะมีผลใช้บังคับระหว่างธนาคารผู้รับจำนำ และลูกหนี้ผู้จำนำ

ผู้วิจัยมีความเห็น ไปในทำนองเดียวกับความเห็นของนักกฎหมายฝ่ายหลังที่ได้เห็นว่าเครื่องจักรดังกล่าวนี้ยังคงถือเป็นทรัพย์สินหลักประกัน แต่ บสท. ไม่มีบุริมสิทธิในทรัพย์สินหลักประกันดังกล่าว และในขณะเดียวกันก็มีความเห็นต่อไปอีกว่า “ทรัพย์สินหลักประกันของสินทรัพย์ด้อยคุณภาพ” ตามพ.ร.ก.บรรษัทบริหารสินทรัพย์ไทยฯ ไม่ควรหมายความจำกัดเฉพาะเพียงทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันประเภทการจำนองหรือการจำนำ ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์เท่านั้น โดยควรจะพิจารณาเรื่องของทรัพย์สินหลักประกันแยกกับเรื่องของบุริมสิทธิกล่าวคือหลักประกันของสินทรัพย์ด้อยคุณภาพไม่ควรจำกัดเฉพาะเพียงทรัพย์สินที่ก่อให้เกิดบุริมสิทธิเท่านั้นและไม่ควรจำกัดเฉพาะทรัพย์สินที่ บสท. มีสิทธิที่จะบังคับจำนองหรือบังคับจำนำทรัพย์สินหลักประกันได้ตามมาตรา 74 แห่งพ.ร.ก.บรรษัทบริหารสินทรัพย์ไทยฯ เนื่องจากการที่จะพิจารณาว่าทรัพย์สินหลักประกันนั้นหมายความถึงเฉพาะเพียงทรัพย์สินที่มีการจำนองและจำนำเท่านั้นจะไม่สอดคล้องกับแนวทางปฏิบัติระหว่างสถาบันการเงิน และธนาคารแห่งประเทศไทยตามหลักเกณฑ์การประเมินมูลค่าหลักประกันของสถาบันการเงิน ตามที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนดมาหักออกจากราคาตามบัญชีของลูกหนี้ก่อนได้มีการกันเงินสำรองได้ ธนาคารแห่งประเทศไทยจึงได้ออกหลักเกณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับสินทรัพย์ด้อยคุณภาพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งหลักเกณฑ์การประเมินมูลค่าหลักประกันของสถาบันการเงินลงวันที่ 2 มิถุนายน 2541 เรื่องหลักเกณฑ์การประเมินมูลค่าของหลักประกันของ

สถาบันการเงิน ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยหนังสือที่ ธปท.สนส.(21)ว.2538/2544 ลงวันที่ 27 พฤศจิกายน 2544 เรื่องหลักเกณฑ์การประเมินมูลค่าหลักประกันของสถาบันการเงิน

เนื่องจากสินทรัพย์ด้อยคุณภาพบางรายการค่าของเครื่องจักรที่ได้นำมาจำหน่ายเป็นหลักประกันมีมูลค่าสูงมาก และเป็นอุตสาหกรรมการผลิตที่มีผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศ เครื่องจักรที่จำหน่ายของลูกหนี้บางรายเป็นของใหม่ยังมีได้ดำเนินการติดตั้งในสายการผลิตของลูกหนี้บางรายเป็นของใหม่ และถึงแม้เครื่องจักรดังกล่าวจะเก็บไว้ในสถานที่หรือโรงงานผลิตของลูกหนี้ก็ตาม ลูกหนี้ยังคงยอมรับว่าเครื่องจักรดังกล่าวเป็นหลักประกันกับสถาบันการเงินและลูกหนี้ก็ไม่มีเจ้าหนี้อื่นใดที่จะมาบังคับคดียึดหรืออายัดเครื่องจักรดังกล่าวได้ ในกรณีเช่นนี้ บสท. ซึ่งถือว่าเป็นผู้รับโอนสิทธิเรียกร้องมาจากสถาบันการเงินเจ้าหนี้ผู้โอนสินทรัพย์ด้อยคุณภาพ ซึ่งจะต้องรับเอามาทั้งสิทธิ หน้าที่และข้อตกลง รวมทั้งภาระผูกพันใด ๆ ของสถาบันผู้โอนที่มีต่อลูกหนี้ การที่ธนาคารซึ่งเป็นสถาบันการเงินผู้โอนสินทรัพย์ด้อยคุณภาพให้แก่ บสท. และลูกหนี้เองต่างก็ได้ยอมรับว่าหนี้ของตนเองที่มีอยู่กับธนาคารมีเครื่องจักรจำหน่ายเป็นหลักประกัน และหากกฎหมายได้ยอมให้ลูกหนี้จัดทะเบียนจำนองเครื่องจักรได้ ลูกหนี้ก็จะดำเนินการจำนองเครื่องจักรให้แก่ธนาคารฯ ทันทีตามเงื่อนไขและข้อตกลงที่ได้ทำกันไว้ตามคำขอสินเชื่อกับธนาคาร การที่ บสท. ปฏิเสธภาระผูกพันหรือข้อตกลงซึ่งสถาบันการเงินผู้โอนกับลูกหนี้ได้ทำไว้ และทั้งในทางปฏิบัติหน่วยงานที่เกี่ยวข้องคือธนาคารแห่งประเทศไทยก็ได้ปฏิเสธสิทธิว่าการจำหน่ายเครื่องจักรดังกล่าวมิใช่เป็นทรัพย์สินหลักประกันแต่อย่างใด นอกจากนี้ในการพิจารณาตีความว่าการจำหน่ายเครื่องจักรดังกล่าวมิใช่ทรัพย์สินหลักประกัน โดยที่ลูกหนี้มิได้มีเจ้าหนี้รายอื่น ๆ หรือมิได้มีส่วนได้เสียรายหนึ่งรายใดยกเอาเหตุการจำหน่ายดังกล่าวอ้างต่อ บสท.แต่อย่างใด ซึ่งการตีความดังกล่าวอาจจะไม่สอดคล้องกับเจตนารมณ์และวัตถุประสงค์ในการแก้ไขปัญหาสินทรัพย์ด้อยคุณภาพ ตามพระราชกำหนดบรรษัทบริหารสินทรัพย์ไทย

ประการต่อมา นั้นหากจะตีความว่าทรัพย์สินหลักประกันตาม พ.ร.ก.บรรษัทบริหารสินทรัพย์ไทยให้หมายความถึงเฉพาะการจำนองและจำหน่ายเท่านั้น หากกรณีสิทธิการเช่าและการจำหน่ายชุดจดทะเบียนรถ หรือการยึดถือ โฉนดที่ดินที่ได้ตีตราจัดสรรไว้แล้วโดยเจ้าหนี้ได้ทำการปลดจำนองให้แล้วก็ย่อมจะมีใช่เป็นทรัพย์สินหลักประกันด้วยเช่นกัน ทั้ง ๆ ที่ทรัพย์สินดังกล่าวอาจจะมีสภาพบังคับได้ง่ายและดีกว่าการบังคับจำนองหรือการบังคับจำหน่ายด้วยซ้ำ และหากทรัพย์สินดังกล่าว บสท. ได้พิจารณาว่าไม่ใช่ทรัพย์สินหลักประกันแล้ว ลูกหนี้ หรือเจ้าของทรัพย์สิน หรือเจ้าของสิทธิในทรัพย์สินก็ย่อมที่จะสามารถจำหน่าย จ่าย โอนทรัพย์สินหรือสิทธิในทรัพย์สินดังกล่าวให้แก่บุคคลใดก็ได้ โดยลูกหนี้หรือเจ้าของทรัพย์สินอาจจะอ้างว่าทรัพย์สินดังกล่าวไม่ใช่ทรัพย์สินหลักประกัน บสท. จึงยอมไม่มีสิทธิยึดหน่วงทรัพย์สินนั้นไว้

ผู้วิจัย ได้มีข้อสังเกตเกี่ยวกับคำวินิจฉัยของศาลฎีกา ตามคำพิพากษาฎีกาที่ 6503/2544 ระหว่างธนาคาร กรุงเทพ จำกัด(มหาชน) กับพวก ผู้ร้อง และธนาคาร กรุงเทพ จำกัด(มหาชน) กับพวกผู้คัดค้าน โดยมีบริษัท อัลฟาเทค อิเล็กทรอนิกส์ จำกัด (มหาชน) เป็นลูกหนี้ โดยศาลฎีกาได้มีคำวินิจฉัยในตอนหนึ่งว่า “โดยนายปรกรณ์ สุวรรณวัฒน์ ผู้รับมอบอำนาจจากผู้คัดค้านที่ 1 ได้ให้การต่อเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ผู้คัดค้านที่ 2 ว่าทรัพย์สินจํานาเป็นเครื่องจักรที่นำเข้ามาจากต่างประเทศ ผู้จํานาส่งซื้อเข้ามาเพื่อผลิตสินค้าออกจำหน่าย การเดินเครื่องจักรเพื่อผลิตสินค้าออกมาได้เร็วเท่าใดก็สามารถสร้างรายได้ให้แก่ผู้จํานา ซึ่งสามารถนำมาชำระคืนให้แก่ผู้รับจํานา การจํานาเครื่องจักรจึงเป็นหนทางที่สะดวกรวดเร็วกว่าการจํานอง ซึ่งได้แสดงให้เห็นถึงเจตนาของลูกหนี้ที่ต้องการจะใช้เครื่องจักรจํานามาผลิตสินค้าเพื่อประโยชน์ของตนฝ่ายเดียว โดยมีได้คำนึงถึงการปฏิบัติให้ถูกต้องตามกฎหมายที่บัญญัติไว้เพื่อคุ้มครองบุคคลภายนอกผู้กระทำการโดยสุจริต”

จากคำวินิจฉัยของศาลฎีกาดังกล่าวจะเห็นได้ว่าในคดีนี้ผู้รับมอบอำนาจของธนาคาร กรุงเทพ จำกัด (มหาชน) ผู้คัดค้านได้เบี่ยงความไปในแนวทางที่ไม่เป็นประโยชน์ต่อฝ่ายธนาคารเอง จากคำเบิกความดังกล่าวย่อมทำให้พิจารณาได้ว่าธนาคารมีความตั้งใจที่จะให้เครื่องจักรมีการจํานาเป็นประกันมากกว่าการจดทะเบียนจํานอง เพราะเหตุเป็นวิธีที่สะดวกและรวดเร็วกว่าการจํานอง โดยข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการจํานาเครื่องจักรในแต่ละเรื่องไม่เหมือนกัน อีกทั้งวัตถุประสงค์ในการรับจํานาเครื่องจักรก็ได้แตกต่างกัน ดังนั้น คำพิพากษาของศาลฎีกาในเรื่องหนึ่งจะนำไปใช้เป็นบรรทัดฐานของอีกเรื่องหนึ่งไม่ได้ ซึ่งควรต้องพิจารณาถึงข้อเท็จจริงในแต่ละครั้งด้วย

ผู้วิจัยมีความเห็นว่า บสท. โดยคณะกรรมการ บสท. มีอำนาจที่จะออกหลักเกณฑ์หรือประกาศกำหนดว่าการจํานาเครื่องจักรในลักษณะต่าง ๆ ถือเป็นทรัพย์สินหลักประกัน หรือไม่ถือเป็นทรัพย์สินหลักประกัน โดยถึงแม้จะพิจารณาว่าการจํานาเครื่องจักรจะรับลงเพราะเหตุที่ธนาคารผู้รับจํานายอมให้ทรัพย์สินจํานากลับไปสู่ความครอบครองของลูกหนี้ก็ตาม แต่ก็สามารถพิจารณาได้ว่าเครื่องจักรที่จํานาดังกล่าวยังคงเป็นทรัพย์สินหลักประกันของสินทรัพย์ด้อยคุณภาพ และสินทรัพย์ด้อยคุณภาพของสถาบันการเงินและบริษัทบริหารสินทรัพย์เอกชนที่ได้มีหลักประกันเป็นเครื่องจักรในลักษณะดังกล่าวเป็นทรัพย์สินหลักประกันที่สามารถโอนไปยัง บสท. เพื่อดำเนินการปรับโครงสร้างหนี้ ปรับโครงสร้างกิจการ หรือดำเนินการด้วยวิธีอื่น ๆ ได้ตามเจตนารมณ์แห่งพระราชกำหนดการบริหารสินทรัพย์ไทยฯ โดยไม่จำเป็นต้องพิเคราะห์ถึงว่า บสท. จะได้รับบุริมสิทธิเหนือเครื่องจักรที่จํานาหรือไม่

ทั้งนี้ เมื่อพิจารณาโดยสรุปประกอบเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้นทั้งหมด ผู้วิจัยมีความเห็นว่าใบหุ้นที่เจ้าของกรรมสิทธิ์ได้สลักหลังพร้อมส่งมอบให้แก่เจ้าหนี้เพื่อเป็นประกันหนี้ของ ลูกหนี้ตามปัญหานี้ ถือเป็นทรัพย์สินหลักประกันตาม พ.ร.ก.บริหารสินทรัพย์ไทยฯ

และในขณะเดียวกันนิติกรรมระหว่างเจ้าหนี้เดิมและเจ้าของกรรมสิทธิ์หุ้นถือว่าเป็นการจำนำ แต่เป็นเพียงบุคคลสิทธิที่ใช้บังคับได้ระหว่างคู่สัญญาเท่านั้น ไม่มีผลผูกพันบุคคลภายนอก บสท.จึงไม่มีสิทธิที่จะดำเนินการบังคับจำนำกับหุ้นดังกล่าวได้ เนื่องจากไม่ได้มีการปฏิบัติให้ถูกต้องตามหลักกฎหมาย เพราะมิได้มีการแจ้งให้มีการบันทึกการจำนำไว้ในสมุดทะเบียนของบริษัท นายทะเบียนมีสิทธิที่จะปฏิเสธไม่สามารถดำเนินการตามที่ บสท.ร้องขอได้ ด้วยปัญหาที่เกิดขึ้นดังกล่าวผู้วิจัยมีความเห็นว่าควรให้มีการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมาย บสท.ในประเด็นเรื่องทรัพย์สินหลักประกันดังกล่าว โดยอาจให้มีการบัญญัติคำนิยามของคำว่า “ทรัพย์สินหลักประกัน ” ไว้อย่างชัดเจนใน พ.ร.ก.บรรษัทบริหารสินทรัพย์ไทยฯ เพื่อสามารถช่วยแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นโดยแนวทางในการแก้ไขกฎหมายดังกล่าว ผู้วิจัยจะขอเสนอแนะแนวทางในบทที่ 5 ซึ่งจะได้กล่าวต่อไป

4.5 ปัญหาอื่น ๆ ที่เป็นอุปสรรคต่อการปรับโครงสร้างหนี้

นอกเหนือจากปัญหาที่ได้กล่าวมาแล้วยังมีปัจจัยอื่น ๆ ซึ่งเป็นปัญหาสำคัญและเป็นอุปสรรคต่อการปรับโครงสร้างหนี้ ซึ่งได้ส่งผลให้การบริหารจัดการสินทรัพย์ด้วยคุณภาพของ บสท.เกิดความล่าช้าและไม่ได้รับผลสำเร็จภายในกรอบระยะเวลาที่กฎหมาย บสท.ได้กำหนดไว้ซึ่งปัญหาดังกล่าวอันประกอบไปด้วย

4.5.1 ปัญหาการไม่ได้รับความร่วมมือจากลูกหนี้

ปัจจัยสำคัญที่จะช่วยให้การดำเนินการปรับโครงสร้างหนี้ของ บสท.ประสบความสำเร็จได้ คือการได้รับความร่วมมือจากลูกหนี้และผู้ค้าประกันทั้งในด้านการติดต่อเพื่อเข้ามาเจรจา รวมถึงความเข้าใจและการปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ในการเจรจาเพื่อหาข้อสรุปที่ดี โดยในการดำเนินงานที่ผ่านมา บสท. ได้ประสบปัญหาจากการที่ลูกหนี้และผู้ค้าประกันบางรายไม่ให้ความร่วมมือในการเจรจาปรับโครงสร้างหนี้ โดยสาเหตุส่วนหนึ่งเกิดจากการที่ลูกหนี้ขาดความเข้าใจในกระบวนการปรับโครงสร้างหนี้ของ บสท. จึงทำให้ขาดการติดต่อกับ บสท. และ/หรือไม่เสนอแผนปรับโครงสร้างหนี้ จึงส่งผลทำให้ลูกหนี้เสียโอกาสในการเข้ามาเจรจากับ บสท. ทำให้กระบวนการปรับโครงสร้างหนี้เกิดความล่าช้า โดย บสท. ได้ดำเนินการและจัดการแก้ไขปัญหาดังกล่าวด้วยการเร่งประชาสัมพันธ์ตามสื่อต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง เพื่อได้สร้างความเข้าใจให้แก่ลูกหนี้และผู้ค้าประกันเกี่ยวกับการดำเนินงานของ บสท. โดยมุ่งหวังให้ลูกหนี้กลุ่มดังกล่าวเกิดความเข้าใจและ เข้ามาเจรจาปรับโครงสร้างหนี้

4.5.2 ความล่าช้าในการได้มาซึ่งเอกสารที่เกี่ยวข้องกับลูกหนี้จากสถาบันผู้โอน เนื่องจากสินทรัพย์ด้อยคุณภาพที่ บสท. ได้รับ โอนมาจากสถาบันผู้โอน มาจากสถาบันการเงินที่ปิด กิจการหรือมีการควบรวมกิจการในปี 2540 - 2541 ส่งผลทำให้ระบบการจัดเก็บเอกสาร ได้ขาดความต่อเนื่องเพราะ ได้มีการ โอนเปลี่ยนมือหลายทอดทำให้การค้นหาเอกสาร บางรายการของสถาบันผู้โอนเป็นไปด้วยความยากลำบาก รวมทั้งเอกสารสิทธิบางส่วน ได้สูญหาย ระหว่างทางจึงส่งผลให้การดำเนินการทางกฎหมายของ บสท. อาทิเช่น การสวมสิทธิการรับจ้างงาน การโอนกรรมสิทธิ์ การบังคับหลักประกันเกิดความล่าช้า เพื่อเป็นการแก้ไขปัญหาดังกล่าว บสท. ได้หารือกับสถาบันผู้โอนและหน่วยงาน ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น กรมที่ดินเพื่อกำหนดวิธีปฏิบัติในกรณีที่เกิดการสูญหาย นอกจากนี้รัฐมนตรีว่าการ กระทรวงการคลัง ได้มีดำริให้แต่งตั้ง คณะกรรมการประสานให้ความร่วมมือระหว่างหน่วยงานของรัฐ ที่จะทำหน้าที่ในการแก้ไขปัญหา สินทรัพย์ด้อยคุณภาพ ซึ่งประกอบไปด้วยคณะกรรมการ 5 ชุด ซึ่งคณะกรรมการด้านเอกสาร และสัญญาดังกล่าวที่ได้ดำเนินการจัดตั้งขึ้น ได้เสนอแนวทางการร่วมมือระหว่างหน่วยงานของรัฐ เพื่อจะ ทำหน้าที่แก้ไขปัญหาสินทรัพย์ด้อยคุณภาพ ในเรื่อง ของการเบิกเอกสารสิทธิต่าง ๆ รวม ตลอดจนการเข้าสวมสิทธิทางกฎหมาย

4.5.3 ความไม่สมบูรณ์ของข้อมูล

ข้อมูลที่ บสท. ได้รับโอนมาจากสถาบัน ผู้โอนมีรูปแบบที่แตกต่างกัน ข้อมูลที่ได้รับมาไม่ครบถ้วนสมบูรณ์ และไม่อยู่ในรูปแบบที่จะเอื้อประโยชน์ต่อการนำไปใช้งานต่อได้ นอกจากนี้การตรวจสอบความถูกต้องข้อมูลที่ได้รับการโอนมาจากสถาบันผู้โอนที่ถูกขบรวมนั้นทำได้ล่าช้า เนื่องจากสถาบันผู้โอน ไม่สามารถจัดหาเอกสารให้ บสท. ดำเนินการตรวจสอบได้ อีกทั้ง ธุรกรรมในการปรับ โครงสร้างหนี้ของ บสท. มีความซับซ้อน และมีความแตกต่างจากสถาบันการเงิน และบริษัทบริหารสินทรัพย์อื่นๆ เนื่องจากพ.ร.ก.บริษัทบริหารสินทรัพย์ไทย พ.ศ.2544 บัญญัติให้มีการแบ่งปันผลกำไรและการรับผิดชอบในผลขาดทุนระหว่างกัน ซึ่งยังไม่มียระบบงานใดที่สามารถรองรับการคำนวณดังกล่าวได้ บสท. ได้ดำเนินการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องทั้งในด้านการประสานงานกับผู้บริหารระดับสูงของสถาบันผู้โอน รวมทั้งได้ดำเนินการประสานความร่วมมือในระหว่างหน่วยงานของรัฐที่ทำหน้าที่แก้ไขปัญหาสินทรัพย์ด้อยคุณภาพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการสร้างระบบสารสนเทศที่ต้องออกแบบเฉพาะ เพื่อให้สามารถรองรับธุรกรรมในการคำนวณเพื่อการแบ่งปันผลกำไรและการรับผิดชอบในผลขาดทุนที่มีความยุ่งยากและซับซ้อนมาก ซึ่งมีความล่าช้า ในการเจรจาหาข้อยุติเกี่ยวกับหลักเกณฑ์ในการคำนวณผลกำไรขาดทุนดังกล่าวอันเนื่องมาจากความต้องการของแต่ละสถาบันผู้โอนแตกต่างกัน